សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការប្រៀបធៀប
រចនាសម្ព័ន្ធព្រះមហាក្សត្រនៃ
ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១ ឆ្នាំ១៩៤៧
និង
ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ឆ្នាំ១៩៩៣

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី ០៣ មេសា ឆ្នាំ២០១៧ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៧

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ក. ឡៅ មុយសៀក**

ថ្នាក់**បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់២២

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

បណ្ឌិត **ឈុន ណារ៉ែត**

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៣

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៧

អារម្ភកថា

ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃមនុស្សជាតិ តែងតែមានការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកគំនិតស្មារតី ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវបង្កើតនូវអ្វីដែលថ្មី អ្វីដែលជាគុណប្រយោជន៍សម្រាប់មនុស្សជាតិនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត។ ហើយយោងតាមតម្រូវការជាក់ស្តែងនៃកម្មវិធីសិក្សារបស់សាកលវិទ្យាល័យ ក្នុងនាមនាងខ្ញុំជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ មានកិត្តិយស និងសេចក្តីសោមនស្សរីករាយយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការបង្កើត សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា នេះឡើងក្នុងគោលបំណងចែករំលែកនូវចំណេះដឹងដែលបានសិក្សាកន្លងរួចមកក្នុង ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ហើយជាពិសេសគឺដើម្បីបង្ហាញពីសមត្ថភាព និងលទ្ធភាពនៃការយល់ដឹងទាក់ទងទៅនឹងប្រធានបទ " **ការប្រៀបធៀប រចនាសម្ព័ន្ធព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១ ឆ្នាំ១៩៤៧ និង ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ឆ្នាំ១៩៩៣** " ជាផ្នែកមួយនៃមុខវិជ្ជា **នីតិរដ្ឋធម្មនុញ្ញ** ។

តាមរយៈប្រធានបទដ៏មានសារៈសំខាន់ខាងលើនាងខ្ញុំសង្ឃឹមថាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាមួយនេះ ពិតជាអាចផ្តល់ចំណេះដឹងមួយផ្នែកដល់ បណ្តាអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ សិស្ស និស្សិតដែលចង់ស្វែងយល់ ឬចង់សិក្សាស៊ីជម្រៅអំពី **ការប្រៀបធៀបរចនាសម្ព័ន្ធព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១ ឆ្នាំ១៩៤៧ និងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ឆ្នាំ១៩៩៣** និងជាស្ពានចម្លងសម្រាប់បណ្តាអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងសិស្ស និស្សិត ជំនាន់ក្រោយបន្តធ្វើការសិក្សាបន្ថែមទៀត។

ជាទីបញ្ចប់នាងខ្ញុំ សូមធ្វើការអភ័យទោសទុកជាមុន នូវរាល់កំហុសខុសឆ្គងទាំងឡាយដែលកើតមានឡើងដោយអចេតនា តាមរយៈកំហុសអក្ខរាវិរុទ្ធ ការបកស្រាយ និងការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍មិនសមស្រប ក៏ដូចជាកង្វះខាតអត្ថន័យក្តី។ ជាពិសេសនាងខ្ញុំសង្ឃឹមថា នឹងទទួលបានការយោគយល់ អធ្យាស្រ័យ ហើយក៏រង់ចាំទទួលរាល់ការកែលម្អពីសំណាក់ សាស្ត្រាចារ្យ សិស្ស និស្សិត មិត្តអ្នកអាន ដោយក្តីអនុគ្រោះ។

សេចក្តីអំណះអំណាង

៚❈៚

នាងខ្ញុំឈ្មោះ **ឡៅ មុយសៀក** អក្សរឡាតាំង LAO MUYSEAK កើតថ្ងៃទី២៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៦។

ទីកន្លែងកំណើត: ភូមិ៤ ឃុំព្រះពន្លា ស្រុកសិរីសោភណ្ឌ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ។ បច្ចុប្បន្នជានិស្សិត ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ ២២ ក្រុម L4B2 ។

នាងខ្ញុំសូមធានា និងទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងថា: ខ្លឹមសារនៃសារណា នេះគឺជាស្នាដៃស្រាវជ្រាវផ្ទាល់របស់នាងខ្ញុំពិតប្រាកដមែន ដោយមិនមានពាក់ព័ន្ធ និងសារណា ឬនិក្ខេបបទអ្នកដទៃឡើយ។

ទិន្នន័យ និងលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវដែលបានលើកឡើងក្នុងអត្ថបទនេះ ថ្មីហើយក៏ពុំមានជនណាមួយយកទៅប្រើប្រាស់នៅក្នុងសារណា ឬនិក្ខេបបទរបស់គេឡើយ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧

ហត្ថលេខា

ឡៅ មុយសៀក

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

៚✵៚

នាងខ្ញុំ **ឡៅ មុយសៀក** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី២២ ក្រុមL4B2 នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ឆ្នាំសិក្សា ២០១៣ - ២០១៧ ។

សូមធ្វើការវន្ទិច្ច និង កតញ្ញូតាធម៌ចំពោះ

- លោកឪពុកឈ្មោះ **ឡៅ សុខហួរ** និងអ្នកម្តាយឈ្មោះ **តាំង ហ៊ុយអៀរ** ដែលមានគុណយ៉ាងធំធេងមិនអាចកាត់ថ្លៃបានចំពោះរូបកូនដែលបានផ្តល់កំណើត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សារូបកូនប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌ និងបានបញ្ជូនកូនឲ្យទៅ សាលារៀនទទួលការសិក្សារៀនសូត្រក្រេបជញ្ជក់យកចំណេះដឹង ដើម្បីរស់នៅសង្គមប្រកបដោយកិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ចេះបែងចែកអ្វីជាទង្វើល្អ និងចេះតស៊ូជំនះគ្រប់ឧបសគ្គក្នុងជីវិត។

- ឯកឧត្តម **លុយ ចន្ធា** សាកលវិទ្យាធិការ និងសាកលវិទ្យាធិការរង លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ បុគ្គលិកនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់។

- លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ នៃសាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់។

ជាពិសេសលោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ឈុន ណារ៉េត** ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ របស់នាងខ្ញុំក្នុងសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាដែលលោកបានជួយជ្រោមជ្រែង និងចំណាយពេលដ៏មានតម្លៃក្នុងការត្រួតពិនិត្យ និងផ្តល់ការពិភាក្សាជាប់ជាប្រចាំ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ លោកសាស្ត្រាចារ្យ ថែមទាំងជួយយ៉ាងពេញទំហឹងក្នុងការបង្ហាត់បង្រៀនទូន្មានប្រៀនប្រដៅ បង្ហាញទិសដៅ និងផ្តល់ជាអនុសាសន៍ល្អៗ ពន្យល់ណែនាំនាងខ្ញុំ អស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត អស់ពីសមត្ថភាព មិនគិតអំពីការនឿយហត់ក្នុងការអប់រំគ្រប់បែបយ៉ាងមិនថាចំណេះដឹង និងសីលធម៌។ គុណូបការៈដ៏ថ្លៃថ្លាទាំងនេះធ្វើឲ្យនាងខ្ញុំដឹងគុណ និងចងចាំជានិច្ចមិនអាចបំភ្លេចបាន និងសូមប្រសិទ្ធពរជ័យ សូមលោកសាស្ត្រាចារ្យ និងក្រុមគ្រួសារបានជួបប្រទះតែ គុណបុណ្យព្រះរតនត្រ័យ ដែលជាវត្ថុស័ក្តសិទ្ធិក្នុងលោកមាន ពុទ្ធរតនៈ ធម្មរតនៈ និងសង្ឃរតនៈ ជាទីពឹងគ្រប់ពេលវេលា ព្រមទាំងពុទ្ធពរទាំង៤ប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

ដោយក្តីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ និងដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតអំពីនាងខ្ញុំ ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១ ៖ ប្រវត្តិនៃការកកើតស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ ៣

១.១ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រមុនសម័យអង្គរ និងក្រោយសម័យអង្គរ ៣

១.១.១ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រមុនសម័យអង្គរ ៣

១.១.២ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រសម័យអង្គរ ៣

១.១.៣ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្រោយសម័យអង្គរ ៤

១.២ តួនាទីរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ៩

១.២.១ ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋ ៩

១.២.១.១ ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋឆ្នាំ១៩៤៧ .... ៩

១.២.១.២ ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋឆ្នាំ១៩៩៣ .... ៩

១.២.២ ព្រះមហាក្សត្រជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធាពលខេមរភូមិន្ទ ១០

១.២.២.១ ព្រះមហាក្សត្រជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធាពលខេមរភូមិន្ទឆ្នាំ១៩៤៧ .... ១០

១.២.២.២ ព្រះមហាក្សត្រជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធាពលខេមរភូមិន្ទឆ្នាំ១៩៩៣ .... ១០

ជំពូកទី២ ៖ ការជ្រើសតាំងព្រះមហាក្សត្រ ១២

២.១ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ១២

២.១.១ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៤៧ .... ១២

២.១.២ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៩៣ .... ១២

២.១.៣ សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិ ១៣

២.១.៣.១ សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៤៧ .... ១៣

២.១.៣.២ សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៩៣ .... ១៤

២.១.៤ ការស្នងរាជ្យជាព្រះមហាក្សត្រ ១៤

២.១.៤.១ ការស្នងរាជ្យជាព្រះមហាក្សត្រឆ្នាំ១៩៤៧ .... ១៤

២.១.៤.២ ការស្នងរាជ្យជាព្រះមហាក្សត្រឆ្នាំ១៩៩៣..១៥

២.២ ការជំនួសនៃរាជានុសិទ្ធិរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ១៥

២.២.១ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិ..១៦

២.២.១.១ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ១៩៤៧..១៦

២.២.១.២ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ១៩៩៣ .... ១៧

២.២.២ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ១៨

២.២.២.១ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ១៩៤៧ ....១៨

២.២.២.២ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ ១៩៩៣..១៨

២.២.៣ ក្រុមប្រឹក្សាមួយក្រុម..១៨

ជំពូកទី៣ ៖ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ ២០

៣.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិបញ្ញត្តិ........................២០

៣.១.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិបញ្ញត្តិឆ្នាំ១៩៤៧ ....២០

៣.១.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិបញ្ញត្តិឆ្នាំ១៩៩៣......... ២១

៣.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិប្រតិបត្តិ....................២២

៣.២.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិប្រតិបត្តិឆ្នាំ១៩៤៧ ....២២

៣.២.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិប្រតិបត្តិឆ្នាំ១៩៩៣...... ២៣

៣.៣ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងអំណាចតុលាការ............ ២៧

៣.៣.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងអំណាចតុលាការឆ្នាំ១៩៤៧.... ២៧

៣.៣.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងអំណាចតុលាការឆ្នាំ១៩៩៣.... ២៧

៣.៤ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងសមាជជាតិ......................២៩

៣.៤.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងសមាជជាតិឆ្នាំ១៩៤៧ ....២៩

៣.៤.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងសមាជជាតិឆ្នាំ១៩៩៣ ....២៩

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣១

អនុសាសន៍..៣៤

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

បើយោងតាមប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ របបរាជាធិបតេយ្យ បានផ្តល់នូវភាពរុងរឿងឧត្តុង្គឧត្តមដល់ប្រជានុរាស្ត្រខ្មែរជាច្រើនសតវត្សរ៍មកហើយ ជាពិសេសមិនថាមុនសម័យអង្គរ សម័យអង្គរ និងក្រោយសម័យអង្គរទេ ដែលឬសគល់រាប់ពាន់ឆ្នាំនៃ របបរាជានិយម គឺជាធាតុចំបងនៃប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយ ដែលមានឥទ្ធិពលគ្របដណ្តប់ និងមានការគាំទ្រពីសំណាក់ប្រជាជនខ្មែររៀងមក។ មុនសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយមបន្តិច ក្រោមការដឹកនាំរបស់ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រះអង្គបានប្រឹងប្រែង តស៊ូទាមទារឯករាជ្យពីបារាំង ឲ្យរួចផុតពីអាណានិគមបារាំង។ ក្រោយពេលពីទទួលបានឯករាជ្យហើយ គេឃើញពីភាពរុងរឿងឧត្តុង្គឧត្តម និងការអភិវឌ្ឍយ៉ាងសម្បើមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលមនុស្សភាគច្រើនស្គាល់និងឲ្យឈ្មោះថា សង្គមរាស្ត្រនិយម ក្រោមព្រះរាជបូជនីយកិច្ចដឹកនាំរបស់ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ ។

លុះមកដល់ទស្សវត្សរ៍ទី៩០ គេក៏បានឃើញម្តងទៀត តាមរយៈការផ្សះផ្សាជាតិ ការបង្រួបបង្រួមជាតិក្រោម ដើម្បីស្វែងរកសន្តិភាព និងបញ្ចប់សង្គ្រាមនៅកម្ពុជា ក្រោមការដឹកនាំដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ ដោយព្រះអង្គបំពេញព្រះរាជតួនាទីរបស់ព្រះអង្គក្នុងការជួបលើតុចរចាររវាងបួនភាគី គឺភាគីហ្វុនស៊ីប៉ិច ភាគីខ្មែរក្រហម ភាគីលោកសឺន សាន និងភាគីរដ្ឋាភិបាលរដ្ឋកម្ពុជានាសម័យនោះ។ នៅទីបំផុតក៏ឈានទៅដល់ការចុះ សន្ធិសញ្ញាសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស នៅថ្ងៃទី២៣ តុលា ឆ្នាំ១៩៩១ ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន កម្ពុជាក៏បានបោះជំហានទៅមុខមួយជំហានទៀតគឺឈានទៅរកការបោះឆ្នោតជាសកល ក្នុងឆ្នាំ១៩៩២ និងបានបង្កើតរាជរដ្ឋាភិបាលថ្មីមួយក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ ដោយប្រកាសថាកម្ពុជា ជាប្រទេសកាន់យក របបរាជានិយមអាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ផ្អែកលើប្រព័ន្ធប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស។ សមិទ្ធិផលទាំងនេះសុទ្ធតែកើតឡើងពីការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ព្រះមហាក្សត្រ និងស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ។

ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ គឺជាស្ថាប័នជាតិកំពូលមួយ ក្នុងចំណោមស្ថាប័នជាតិកំពូលបីផ្សេងទៀតនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប៉ុន្តែស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ មានការប្រែប្រួលទៅលើអំណាចមួយចំនួនរបស់ព្រះមហាក្សត្រ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងសម័យកាលនិមួយៗ។ ដោយហេតុថាមានការប្រែប្រួលយ៉ាងដូច្នេះហើយ ទើបមានការប្រៀបធៀបរវាង ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១ ឆ្នាំ១៩៤៧ និងស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ឆ្នាំ១៩៩៣ ថាតើភាពដូចគ្នា និងភាពខុសគ្នានោះឋិតនៅត្រង់ចំណុចណាខ្លះ ដែលនៅក្នុងនោះបានធ្វើការបែងចែក

ជាបីជំពូកធំៗគឺ នៅក្នុងជំពូកទីមួយ រៀបរាប់អំពីប្រវត្តិនៃការកកើតស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ រួមជាមួយនឹងតួនាទី និងអំណាចរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ហើយនៅក្នុងជំពូកទីពីរ រៀបរាប់អំពីការជ្រើសតាំងព្រះមហាក្សត្រ និងការជំនួសរាជានុសិទ្ធិរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ហើយនិងទីបីជាជំពូកចុងក្រោយរៀបរាប់អំពីគុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ។

ជំពូកទី១ ៖ ប្រវត្តិនៃការកកើតស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ

១.១ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រមុនសម័យអង្គរ និងក្រោយសម័យអង្គរ

១.១.១ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រមុនសម័យអង្គរ

នៅសម័យនោះ ប្រទេសកម្ពុជាមានឈ្មោះថា " អាណាចក្រភ្នំ " ដែលមានព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាអ្នកដឹកនាំ និងគ្រប់គ្រងប្រទេសជាតិ ហើយនយោបាយនៅសម័យនោះ ត្រូវបានរៀបចំតាមបែបបទប្រទេសឥណ្ឌា ពីព្រោះប្រទេសខ្មែរសម័យនោះគោរពបូជាព្រហ្មញ្ញសាសនា។ [1] ព្រះរាជាតែងតែយកភ្នំ ធ្វើជាទីសក្ការបូជា ចំពោះព្រះមហេស្វរៈ គឺជាឈ្មោះព្រះឥសូរ ដែលបានសណ្ឋិតនៅលើភ្នំ និងមានតម្កល់លឹង្គព្រះឥសូរនោះផងដែរ ហើយការប្រណិបត្តិទាំងអស់នេះ គឺដើម្បីឲ្យព្រះរាជាមានឋានៈជា ស្តេចភ្នំ ដែលជាអ្នកតំណាងឲ្យ ព្រះអាទិទេព[2] ដែលធ្វើឲ្យស្តេចមានសិទ្ធិអំណាចដូចជាអាទិទេពផងដែរ។[3] នៅអាណាចក្រភ្នំប្រទេសកម្ពុជា ជាអធិរាជនៃអាណាចក្រ ដែលមានព្រះមហាក្សត្រមានឋានៈជាស្តេចភ្នំ ជាមហារាជ ជាស្តេចចក្រ វាទ្យ ដែលមានរដ្ឋចាម មន ម៉ាឡាយូជាដើម ដែលស្ថិតជារដ្ឋចំណុះ ឬជាសមន្តរដ្ឋ។ ចំណែកការគ្រប់គ្រងប្រទេសរបស់ព្រះមហាក្សត្រនៅសម័យនោះ គឺបានធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិមានភាពខ្លាំងក្លា ទឹកដីមានការរីកធំទូលំទូលាយ ក្នុងការអនុវត្តនយោបាយវាតទីពង្រីកទឹកដី ដោយវាយយកបណ្តាប្រទេសជិតខាង ដាក់ជាចំណុះ ព្រមទាំងចាប់យកឈ្លើយសឹកមកធ្វើជាទាសករទៀតផង។ អំណាចរបស់ព្រះរាជានាសម័យនោះមានភាពទូលំទូលាយណាស់ បើទ្រង់ចង់សម្រេចអ្វីៗហើយ គឺគ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ានជំទាស់ ឬប្រឆាំងឡើយ តួយ៉ាងដូចជាការគ្រងរាជសម្បត្តិ ជាទូទៅធ្វើឡើងតាមរយៈរាជ្ជទាយាទ ដែលជាអ្នកស្នងរាជសម្បត្តិបន្ត ពីព្រះរាជបិតា ហើយបានផ្ទេរទៅឲ្យរាជបុត្រណាមួយ អាស្រ័យទៅដោយ ព្រះរាជាសព្វព្រះរាជហឫទ័យ បានន័យថា ការឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិ គឺអាស្រ័យទៅលើព្រះរាជាតែមួយអង្គឯងប៉ុណ្ណោះ ដែលទ្រង់អាចតែងតាំងព្រះរាជបុត្រអង្គណាក៏បានដែរ។

១.១.២ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រសម័យអង្គរ

នៅសម័យអង្គរព្រះមហាក្សត្រ តែងតែប្រារព្ធធ្វើពិធីទេវរាជ មុននឹងឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិ ដោយការប្រារព្ធនេះឡើង គឺដើម្បីឲ្យព្រះរាជាមានឋានៈស្មើនឹងអាទិទេព។ ព្រះរាជា តែងតែតាំងខ្លួនជាតំណាងទេវៈ ឬអាទិទេពគ្រប់គ្រង នៅលើដែនដីដ៏ធំធេង ហើយព្រះរាជាខ្មែរ គឺជាម្ចាស់របស់

---

[1] យ៉ង ធី និង ឆយ យីហ៊ាង. ២០០០. *អត្តសញ្ញាណប្រទេសកម្ពុជា* (ភ្នំពេញ៖ បោះពុម្ពលើកទី១), ៥២។

[2] ព្រះអាទិទេពធំៗមានបីគឺព្រះព្រហ្ម ព្រះនារាយណ៍(ព្រះវិស្ណុ) និងព្រះសិវៈ(ព្រះឥសូរ) ។

[3] ជុំ អ៊ឹម. ២០១២. *ស្ថាប័ននយោបាយព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជា.* (ភ្នំពេញ៖ បោះពុម្ពលើកទី១), ១៧។

ប្រជារាស្ត្រខ្មែរទាំងមូល នៅពេលព្រះរាជាសោយទិវង្គតទៅ ព្រះអង្គត្រូវយាងទៅគង់នៅជាមួយព្រះអាទិទេព ដែលមានប្រាសាទភ្នំ សម្រាប់តម្កល់លឹង្គទេវរាជ ហើយប្រាសាទភ្នំនេះ នឹងក្លាយទៅជាផ្នូររបស់ព្រះមហាក្សត្រ សម្រាប់តម្កល់វិញ្ញាណអាទិទេពរបស់ព្រះអង្គតែមួយអង្គគត់។[4] ព្រះអង្គជានិមិត្តរូបនៃអាទិទេព ការគោរពបូជាចំពោះព្រះមហាក្សត្រ ក៏ដូចជាការគោរពបូជាអាទិទេពដែរ ទាំងអស់នេះ គឺបានបន្សល់ទុកនៅក្នុងសិលាចារឹក។ អំណាចរបស់ព្រះមហាក្សត្រនាសម័យនោះ គឺមានអំណាចខ្លាំងក្លាណាស់ដោយរាល់អំណាចទាំងអស់គឺស្ថិតនៅក្នុងព្រះហស្តរបស់ព្រះអង្គតែអង្គឯង។ រីឯការគ្រងរាជសម្បត្តិនៅសម័យនោះ គឺត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈរាជ្ជទាយាទ ដែលជាអ្នកត្រូវស្នងរាជ្យបន្តពីព្រះរាជបិតា ហើយការផ្ទេររាជសម្បត្តិតាមទំនៀមទម្លាប់ ត្រូវតែផ្ទេរទៅឲ្យព្រះរាជបុត្រាច្បង ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនជាមិនមានព្រះបុត្រាទេ ដើម្បីឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិនោះ សព្វមុខមន្ត្រី ឬញាតិវង្ស អាចលើករាជវង្សានុវង្សអង្គណាម្នាក់ ឲ្យឡើងសោយរាជ្យបន្តបាន។ ក្នុងករណី ព្រះរាជាមានព្រះជន្មក្មេងពេក ព្រះរាជកិច្ចត្រូវធ្លាក់ទៅលើមហាឧបរាជ ឬព្រះរាជគ្រូ ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវកិច្ចការទាំងឡាយ ជំនួសព្រះអង្គសិន។[5]

១.១.៣ ស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្រោយសម័យអង្គរ

ចាប់តាំងពីអង្គរត្រូវបានបោះបង់មក ការផ្លាស់ប្តូររាជវង្ស បានលេចឡើង ហើយបានបន្តរាជវង្សថ្មីៗដោយ ព្រះបាទត្រសក់ផ្អែម ។ ចាប់ពីពេលនោះមក លទ្ធិទេវរាជ ក៏ត្រូវបានបញ្ចប់ផងដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ឬទ្ធិអំណាច ជេស្តារបស់ព្រះមហាក្សត្រ នៅតែមានភាពខ្លាំងក្លាដដែល ពោលគឺមិនចាញ់អំណាចរបស់ព្រះមហាក្សត្រមុនៗនោះទេ ដែលគេតែងនិយមហៅថា ព្រះសម្មតិទេព គឺមានន័យថាជាអ្នកដែលមានចំណេះដឹង មានការយល់ដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ និងឬទ្ធិអំណាចខ្លាំងក្លាផុតលើសគេឯង ហើយដែលប្រជារាស្ត្រតែងតែគោរព កោតខ្លាចបីដូចជាទេវតាផងដែរ។[6] ព្រះមហាក្សត្រ គឺជាសមាជិកគ្រួសារ ដែលមានសិទ្ធិអំណាច និងបុព្វសិទ្ធិខ្លាំងក្លាពីបុព្វបុរស និងពីទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីខ្មែរ ដែលបានប្រគល់ទៅឲ្យព្រះមហាក្សត្រនៅពេលព្រះអង្គបានប្រារព្ធពិធីរៀបអភិសេក និងជាទីសក្ការបូជារបស់ប្រជារាស្ត្រទូទាំងអាណាចក្រ និងព្រះមហាក្សត្រជាតួអង្គ ដែលមិនអាចរំលោភបំពានបានឡើយ។ ហេតុនេះ ទើបយើងមើលឃើញថា សិទ្ធិអំណាចទាំងឡាយសុទ្ធសឹងមានប្រភពចេញមកពីព្រះមហាក្សត្រទាំងអស់។[7] ចំណែកការឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិ ត្រូវបានតែងតាំង អ្នកស្នងរាជ្យ (រាជ្ជទាយាទ) បន្តពីព្រះមហាក្សត្រ ក្រោយពីព្រះមហាក្សត្រមុនបាន

[4] ត្រឹងងា ប្រវត្តសាស្ត្រខ្មែរ បោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយក្រសួងអប់រំ ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ១០៨។
[5] ត្រឹងងា ប្រវត្តសាស្ត្រខ្មែរ បោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយក្រសួងអប់រំ ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ១១១។
[6] ត្រឹងងា ប្រវត្តសាស្ត្រខ្មែរ បោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយក្រសួងអប់រំ ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ១៦៧។
[7] ត្រឹងងា ប្រវត្តសាស្ត្រខ្មែរ បោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយក្រសួងអប់រំ ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ១៧៥។

សោយទិវង្គតទៅ ពេលនោះរាជបុត្រាច្បងបង្អស់ ត្រូវឡើងសោយរាជ្យបន្ត ពេលខ្លះ រាជបុត្រាប្អូនក៏អាចឡើងសោយរាជ្យជំនួសរាជបុត្រាច្បងបានដែរ ប៉ុន្តែប្រសិនបើស្តេចសោយរាជ្យ ហើយមិនមានបុត្រា ដើម្បីស្នងរាជ្យទេនោះ រាជបល្ល័ង្កនឹងធ្លាក់ទៅលើព្រះរាជអានុជរបស់ព្រះមហាក្សត្រជាបន្តបន្ទាប់គ្នា។ ក្នុងករណី ដែលមានមន្ត្រី ឬញាតិវង្សានុវង្សរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ដែលមិនត្រូវបានតែងតាំង ដើម្បីឲ្យឡើងស្នងរាជ្យទេ ប៉ុន្តែស្រាប់តែបានឡើងសោយរាជ្យទៅវិញនោះ ដោយការប្រើប្រាស់កម្លាំងទ័ព ឬដោយប្រើមធ្យោបាយផ្សេងៗក៏ដោយ ដែលតាមបុរាណលោកតែងហៅថាជាស្តេចជ្រែករាជ្យ ។[8]

ព្រោះតែកម្ពុជា ជាប្រជាជាតិមួយមានព្រះមហាក្សត្រសោយរាជ្យ ហើយរាជសម្បត្តិប្រទេសកម្ពុជា ជាមរតករបស់ក្សត្រាទាំងឡាយរៀងមករហូតបន្តមកតំណវង្ស ព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិក្សពហាធិបតិអង្គឌួង មានតំណវង្សបីខ្សែគឺ អង្គឌួង នរោត្តម និងស៊ីសុវត្ថិ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី០៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៤៧ ពោលគឺបានប្រកាសឲ្យប្រើប្រាស់ ក្នុងខណៈពេលដែលប្រទេសជាតិកំពុងស្ថិតនៅក្រោមអាណាព្យាបាលនៃប្រទេសបារាំងនៅឡើយ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ជាអត្ថបទសម្រុះសម្រួលមួយរវាងសភាជាតិ និងព្រះមហាក្សត្រ។ ហើយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះជារដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលចំលងពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញបារាំងឆ្នាំ១៩៤៦ ធ្វើឡើងដោយពួកបញ្ញាវ័ន្ត ដែលជាអ្នកប្រជាធិបតេយ្យ ពុំមែនដោយការតស៊ូរបស់ប្រជាជនទូទៅនោះទេ ក្នុងនោះរួមមានព្រះអង្គម្ចាស់ស៊ីសុវត្ថិ យុត្តិវង្ស លោកអៀវ កើស លោកឈាន វ៉ម លោកថុន អ៊ុក លោកអៀ ស៊ីចូវ រួមជាមួយបញ្ញាវ័ន្តខ្មែរ ដ៏ទៃទៀតដែលស្នេហាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសុទ្ធសាធ។[9] រដ្ឋធម្មនុញនេះ បានយករដ្ឋធម្មនុញបារាំង ទី៤ជាគោល។[10] រវាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញទាំងពីរ បារាំង ខ្មែរ គេឃើញមានចំណុចដូចគ្នាមួយចំនួន ដូចជាការឲ្យនិយមន័យអំពីសេរីភាព ឬការឲ្យនិយមន័យ អំពីអ្វីទៅដែលហៅថាច្បាប់។[11]

ក្រោយពេលដែលសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ បានបញ្ចប់ទៅ ការជជែកពិភាក្សាអំពីរឿងគណបក្សនយោបាយបានចាប់ផ្តើមកើតមានឡើង។ ខាងអាណានិគមបារាំងបានអនុញ្ញាតឲ្យមានការបង្កើតសមាគម ក៏ដូចជាគណបក្សនយោបាយនានា ដើម្បីចូលរួមការប្រកួតប្រជែងក្នុងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសភាធម្មនុញ្ញ ដែលមានតួនាទីរៀបចំ និងអនុម័តរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ហេតុនេះទើបនៅឆ្នាំ១៩៤៦ គេឃើញមានការតាក់តែងឡើងនូវច្បាប់សំខាន់ៗមួយចំនួន ជាពិសេសគឺ ច្បាប់ស្តីពី

[8] ត្រឹងងា ប្រវត្តសាស្ត្រខ្មែរ បោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយក្រសួងអប់រំ ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ១៧២។

[9] ដៀប សុផល. ២០០៥. *របបសង្គមរាស្ត្រនិយម*, ភ្នំពេញ, ១៩-២០ ។

[10] ដេវីឌ ឆានល័រ. ២០០៥. *ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា*, ១៩២ ។

[11] មាត្រា១៧-២០ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

ការរៀបចំសមាគម ច្បាប់កំណត់សេរីភាពប្រជុំ និងច្បាប់ស្តីពីសេរីភាពខាងសារព័ត៌មាន។ ច្បាប់ទាំង នេះហើយជាសេរីភាពសាធារណៈ ក្នុងការបង្កើតសមាគម ឬគណបក្សនយោបាយខ្មែរ។[12]

នៅទីបំផុត របបនយោបាយថ្មីមួយរបស់កម្ពុជាក៏កើតមានឡើងនោះគឺ របបរាជានិយម អាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនោះត្រូវបានហៅថា រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ហើយអនុវត្តតាមរបៀបទំនើបជាពិសេស ទស្សនៈឯករាជ្យ ទស្សនៈសិទ្ធិសេរីភាព ទស្សនៈប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស និងទស្សនៈបែងចែកអំណាចនៃស្ថាប័នកំពូលរបស់រដ្ឋ ដែលក្នុងនោះរួមមានស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ ស្ថាប័នតុលាការ និងស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ ជាដើម។ល។ ហើយស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក៏ចាប់ផ្តើមបដិសន្ធិចាប់តាំងពីពេលនោះមក ហើយស្ថាប័នមួយនេះ បានដើរតួនាទីយ៉ាងជិតស្និទ្ធ និងយ៉ាងសកម្មជាមួយនឹងស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ និងស្ថាប័នតុលាការ ក្រោយពេល រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ បានកើតមានឡើង ។

មុននឹងស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ បានកើតឡើងម្តងទៀតដែលមានព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ប្រតិបត្តិតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ប្រពៃណីនេះត្រូវបានកាត់ផ្តាច់នៅចន្លោះទស្សវត្សរ៍ទី៧០ រហូតដល់ទស្សវត្សរ៍ទី៩០ ពោលគឺដោយសារតែមានរដ្ឋប្រហារដឹកនាំដោយលោក ឧត្តមសេនីយ៍ លន់ នល់ និងជាបន្តបន្ទាប់មកទៀតមានការធ្វើបដិវត្ត ផ្តួលរំលំដោយចុងអារុធពីមួយទៅមួយ និងឆ្លងកាត់របបដ៏ខ្មៅងងឹត ដែលប្រជាជនកម្ពុជាមិនអាចបំភ្លេចបាននោះគឺ របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុលពត ដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនស្លូតត្រង់ជាងបីលាននាក់។ រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៩៣ ទើបប្រទេសកម្ពុជាវិលត្រឡប់មកជា របបរាជានិយមម្តងទៀត ដែលព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ប្រតិបត្តិតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។[13]

ហើយស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ដែលជារបបរាជានិយមអាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បានកើតឡើងម្តងទៀតតាមរូបភាពបីដំណាក់កាល។ ដំណាក់កាលទីមួយតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស ស្តីពីការដោះស្រាយវិវាទកម្ពុជាតាមផ្លូវនយោបាយ និងប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមានខ្មែរបដិបក្ខទាំងបួនក្រុម ចុះហត្ថលេខានៅថ្ងៃទី២១ តុលា ឆ្នាំ១៩៩១ រៀបរៀងឡើងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅទីក្រុងប៉ារីស នៃសាធារណរដ្ឋបារាំង ហើយមានការចូលរួមពីបណ្តាប្រទេសចំនួន២០ មានជាអាទិ៍ អូស្ត្រាលី ប្រ៊ុយណេ ដារុយសាឡឹម កម្ពុជា កាណាដា

[12] កៅ មុយថង. ២០០៦. *រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា*, ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារអង្គរ, ១៣ ។
[13] កៅ មុយថង. ២០០៦. *រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា*, ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារអង្គរ, ១២១ ។

សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតឡាវ សាធារណរដ្ឋបារាំង សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌា សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូណេស៊ី ជប៉ុន ម៉ាឡេស៊ី ហ្វីលីពីន សាធារណរដ្ឋសិង្ហបុរី រាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ សាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ចក្រភពអង់គ្លេស អៀឡង់ខាងជើង សហរដ្ឋអាមេរិក និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមសហព័ន្ធយូហ្គោស្លាវី។[14] នៅចំពោះមុខអគ្គលេខាធិការ នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងគោលបំណងថែរក្សា និងការពារអធិបតេយ្យភាព ឯករាជ្យភាព បូរណភាព និងភាពមិនអាចរំលោភបាននៃដែនដីអព្យាក្រឹត្យភាព និងឯកភាពជាតិរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ហើយក៏ដូចជាក្នុងគោលបំណងស្តារឡើងវិញ និងថែរក្សាសន្តិភាពសម្រាប់ប្រជាជាតិកម្ពុជា ការបង្រួបបង្រួមជាតិ និងធានាឲ្យប្រទេសកម្ពុជា ប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិស្វ័យសម្រេចតាមរយៈការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងត្រឹមត្រូវ។ មានតែដំណោះស្រាយនយោបាយរួបរួមសម្រាប់កម្ពុជាទើបអាចបង្កើតឲ្យមានដំណោះស្រាយនយោបាយមួយ យុត្តិធម៌ និងយូរអង្វែង ហើយរួមវិភាគទានដល់សន្តិភាព សន្តិសុខក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ។

ដំណាក់កាលទីពីរ គឺការបោះឆ្នោតជាសកលដើម្បីជ្រើសរើសសភាធម្មនុញ្ញ នៅថ្ងៃទី២៣ ដល់ថ្ងៃទី២៨ ឧសភា ១៩៩៣ ក្រោមការអន្តរាគមន៍ពីសំណាក់ UNTAC ក្នុងឆ្នាំ១៩៩២ ដោយមានការចូលរួម ពីបណ្តាគណបក្សនយោបាយនានាចំនួន២០។ ការបោះឆ្នោតនេះគឺសំដៅជ្រើសរើសសភាធម្មនុញ្ញ ដើម្បីមានភារកិច្ចរៀបចំនូវគម្រោងរដ្ឋធម្មនុញ្ញមួយ និងអនុម័តជាផ្លូវការ និងក្រោយមកទៀតក្លាយខ្លួនទៅជាសភាជាតិដោយស្វ័យប្រវត្តិ បន្ទាប់ពីបានប្រកាសឲ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ។[15]

និងដំណាក់កាលទីបី គឺនៅពេល រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣។ ប៉ុន្តែត្រូវដឹងថា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ បានធ្វើទៅដោយមានការប្រទាញប្រទង់គ្នាទៅតាមនិន្នាការរបស់គណបក្ស និងកំលាំងនយោបាយ។ ភាគីអ្នកនយោបាយខ្លះចង់ចម្លងឲ្យបានច្រើនតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩២ អតីតរដ្ឋកម្ពុជា ភាគីអ្នកនយោបាយខ្លះទៀតចង់ចម្លងឲ្យបានច្រើនតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៤៧។ ចំណែកអង្គការអន្តរជាតិក៏បានផ្ញើមតិយោបល់ព្រមទាំងឯកសាររដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ រាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ រាជាណាចក្រអង់គ្លេស រាជាណាចក្រជប៉ុន សាធារណរដ្ឋសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់ សាធារណរដ្ឋបារាំង សហរដ្ឋអាមេរិក ជាដើម។ល។[16]

---

[14] កៅ មុយថង. ២០០៦. *រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា*, ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារអង្គរ, ៩៥ ។
[15] កៅ មុយថង. ២០០៦. *រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា*, ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារអង្គរ, ៩៦ ។
[16] កៅ មុយថង. ២០០៦. *រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា*, ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារអង្គរ, ៩៩ ។

នៅទីបំផុតក្រោយពេលចូលបង្គំគាល់ព្រះប្រមុខរដ្ឋ សម្ដេចព្រះនរោត្តម សីហនុ នៅទីក្រុងព្យុងយ៉ាង នៃសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតកូរ៉េរួចមក គណបក្សនយោបាយធំៗទាំងបួនដែលមានតំណាងនៅក្នុងសភាធម្មនុញ្ញ ក៏បានសម្រេចយករបប រាជានិយមអាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដោយទាត់ចោលទាំងស្រុងនូវគម្រោងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលរៀបចំផ្សេងៗទៀត។ សភាធម្មនុញ្ញប្រគល់ដល់សម្ដេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ព្រះបរមរតនកោដិ ឲ្យព្រះអង្គមកជានិមិត្តរូប នៃឯកភាពជាតិ និងនិរន្តរភាពជាតិ តែព្រះអង្គមិនកាន់អំណាចនោះទេ។

នៅថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ សភាធម្មនុញ្ញ បានអនុម័តលើគម្រោងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលចែកចេញជា១៤ជំពូក និងមាន១៣៩មាត្រា ដោយមានសម្លេងគាំទ្រ ១១៣សម្លេង អនុប្បវាទ ២សម្លេង និងប្រឆាំង ៥សម្លេង បានចែងពីកម្ពុជាមាន ព្រះមហាក្សត្រ គ្រងរាជសម្បត្តិតែមិនកាន់អំណាច។ នៅទីបំផុតថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ រដ្ឋធម្មនុញ្ញមួយដែលត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាការសំយោគគ្នារវាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញបន្តបន្ទាប់មកទៀត នៃប្រទេសកម្ពុជា និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញបរទេសមួយចំនួនទៀត បានត្រូវឡាយព្រះហស្ថលេខា និងប្រកាសឲ្យប្រើជាផ្លូវការ ដោយសម្ដេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ក្នុងឋានៈជាព្រះប្រមុខរដ្ឋកម្ពុជា និងជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់ (SNC) ដោយគ្មានការដាក់ឲ្យធ្វើប្រជាមតិដោយផ្ទាល់ពីប្រជារាស្ត្រឡើយ។[17] ចំណែកសភាធម្មនុញ្ញក៏ប្រកាសរំលាយខ្លួនឯងជាស្វ័យប្រវត្តិ ក្លាយខ្លួនជាសភាជាតិ ដោយគោរពតាមមាត្រា១២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាព ដែលថាប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវមានសិទ្ធិសម្រេចពីអនាគតនយោបាយរបស់ខ្លួនតាមរយៈការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងត្រឹមត្រូវ ដើម្បីជ្រើសរើសសភាធម្មនុញ្ញមួយដែលត្រូវព្រាង និងអនុម័តរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាថ្មី ស្របតាមមាត្រា២៣ រួចត្រូវក្លាយខ្លួនជាសភានីតិបញ្ញត្តិដែលត្រូវបង្កើតរដ្ឋាភិបាលថ្មីមួយ។[18]

[17] កៅ មុយថង. ២០០៦. *រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា*, ភ្នំពេញ៖ បណ្ណាគារអង្គរ, ៥០ ។

[18] មាត្រា១៥៥ថ្មី (មាត្រា១៣៦ចាស់) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

១.២ តួនាទីរបស់ព្រះមហាក្សត្រ

១.២.១ ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋ

១.២.១.១ ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋឆ្នាំ១៩៤៧

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៤៧បានថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ នូវព្រះរាជតួនាទីជា អគ្គប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ព្រះមហាក្សត្រជាទីគោរពសក្ការៈ នរណានឹងល្មើសពុំបាន។[19] តំណែងអគ្គប្រមុខរដ្ឋ គឺជាធាតុដ៏សំខាន់នៃអត្តសញ្ញាណរួមនៃប្រជាពលរដ្ឋ។ ព្រះអង្គតំណាងឲ្យរដ្ឋ រដ្ឋាភិបាល និងប្រជាពលរដ្ឋ។

១.២.១.២ ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋឆ្នាំ១៩៩៣

រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩៣ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានថ្វាយព្រះមហាក្សត្រនូវព្រះរាជតួនាទីជាប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រមុខរដ្ឋជាអ្នកតំណាងរដ្ឋ។ កាលណាអង្គក្សត្រ ឬព្រះអង្គម្ចាស់ណាមួយ ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិជ្រើសតាំងជា ព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រះអង្គមានឋានៈជាប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសកម្ពុជា ជាស្វ័យប្រវត្តិ និងអស់មួយជីវិត។ "ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាប្រមុខរដ្ឋមួយជីវិត"[20]។ បើតំណែងប្រមុខរដ្ឋមួយជីវិត ជាព្រះមហាក្សត្រក៏ត្រូវតែមួយជីវិតដែរ តាមស្មារតីនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

នៅក្រោមប្រព័ន្ធនយោបាយ រាជាធិបតេយ្យអាស្រ័យ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋនិមិត្តរូប និងកាន់តួនាទីជាពិធីតែប៉ុណ្ណោះ។ ជាប្រមុខរដ្ឋព្រះអង្គគង់នៅពីលើកំពូលនៃឋានានុក្រមរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋ និងជានិមិត្តរូបនៃអធិបតេយ្យភាពនៃរដ្ឋ។ តំណែងប្រមុខរដ្ឋ គឺជាធាតុដ៏សំខាន់នៃអត្តសញ្ញាណរួមនៃប្រជាពលរដ្ឋ។ ព្រះអង្គតំណាងឲ្យរដ្ឋ រដ្ឋាភិបាល និងប្រជាពលរដ្ឋ។ ហើយតំណែងនេះជាពិធីតែប៉ុណ្ណោះ និងពុំមានអំណាចនយោបាយពិតប្រាកដទាំងនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ទាំងនៅក្នុងការគ្រប់គ្រង និងដឹកនាំមាគ៌ានយោបាយរដ្ឋ។ ជាគោលការណ៍ប្រមុខរដ្ឋាភិបាល រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការ អនុរដ្ឋលេខាធិការ រដ្ឋមន្ត្រី ជាន់ខ្ពស់ទាំងស៊ីវិល និងយោធាទាំងអស់ ត្រូវទទួលការតែងតាំងស្ថិតនៅក្រោមអំណាច និងទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រមុខរដ្ឋ។ ពួកគេជាទីប្រឹក្សា និងជាអ្នកបម្រើ ឬជាសមាជិកអង្គការកូនចៅនៃប្រមុខរដ្ឋ។

ជាក់ស្តែងប្រមុខរដ្ឋាភិបាល (នាយករដ្ឋមន្ត្រី) សមាជិករដ្ឋាភិបាល និងការិយាធិបតេយ្យ (ស្ថាប័នរដ្ឋមន្ត្រីរាជការ) ឯករាជ្យពីប្រមុខរដ្ឋ។ សិទ្ធិអំណាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត និងអនុវត្តន៍មាគ៌ា

[19] មាត្រា៣៥ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។

[20] មាត្រា ៧ វាក្យខ័ណ្ឌទី ២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

នយោបាយរដ្ឋស្ថិតនៅលើប្រមុខរដ្ឋាភិបាល។ ព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងតួនាទីជាប្រមុខរដ្ឋទ្រង់ស្ថិតនៅអព្យាក្រឹត្យ គង់នៅពីលើនយោបាយ និងមិនចូលរួមក្នុងនយោបាយលើកលែងតែក្នុងស្ថានការណ៍អាសន្ន។

មានមូលហេតុពីរ ដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់គង់នៅលើនយោបាយៈ

១. គឺនៅពេលដែលប្រទេសជាតិជួបនូវវិបត្តិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងអស្ថិរភាព ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គទ្រង់ជានិមិត្តរូបនៃឯកភាពជាតិ និងនិរន្តរភាពជាតិ។ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យជាតិ អធិបតេយ្យ និងបូរណភាពទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទ្រង់ជា អ្នកធានាការគោរពសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងការគោរពសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ។[21]

២. គឺព្រះមហាក្សត្រចូលរួមសកម្មក្នុងនយោបាយ និងលើកទឹកចិត្តនៅពេលមានការជាប់គាំងនយោបាយ ឬបែកបាក់នយោបាយ រវាងក្រុមនយោបាយនៅក្នុងរដ្ឋ ពីព្រោះព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានតួនាទីខ្ពង់ខ្ពស់ ជាអាជ្ញាកណ្តាល ដើម្បីធានាការប្រព្រឹត្តទៅនៃអំណាចសាធារណៈឲ្យមានភាពទៀងទាត់។[22]

១.២.២ ព្រះមហាក្សត្រជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ

១.២.២.១ ព្រះមហាក្សត្រជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទឆ្នាំ១៩៤៧

នៅក្នុងមាត្រា៣៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៤៧ បានចែងថាព្រះមហាក្សត្រជាអគ្គប្រមុខរដ្ឋ។ ព្រះមហាក្សត្រ ជាទីសក្ការៈគ្មានអ្នកណាស្មើបានឡើយ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់គឺជា អគ្គសេនាប្រមុខ លើកម្លាំងទាហានទាំងឡាយនៃ ព្រះរាជាអាណាចក្រ។[23] អំណាចគ្រប់យ៉ាងចេញមកពីព្រះមហាក្សត្រ។[24] ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បង្កើត ព្រមទាំងទ្រង់ព្រះរាជទានឋានន្តរស័ក្តខាងស៊ីវិល និងទាហាន។[25]

១.២.២.២ ព្រះមហាក្សត្រជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទឆ្នាំ១៩៩៣

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បានថ្វាយព្រះរាជតួនាទី "ព្រះមហាក្សត្រកម្ពុជាជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ"។ ក្នុងព្រះរាជតួនាទីនេះ និងក្នុងឋានៈជាប្រមុខរដ្ឋ ព្រះមហាក្សត្រមានអំណាចតែងតាំង អគ្គមេបញ្ជាការនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ដើម្បីបញ្ជាកងយោធពល

[21] មាត្រា ៨ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

[22] មាត្រា ៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

[23] មាត្រា៥៥ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[24] មាត្រា២១ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[25] មាត្រា៤២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

ខេមរភូមិន្ទ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ព្រះមហាក្សត្រ ហាក់ដូចជាមិនមែនជាមេបញ្ជាការពិតប្រាកដនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទទេ ព្រោះព្រះអង្គជាមេបញ្ជាការនិមិត្តរូប និងគ្រាន់តែជាលក្ខណៈពិធីតែប៉ុណ្ណោះ។ មាត្រា២៣ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក៏បានបង្កើតតំណែងអគ្គមេបញ្ជាការនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទផងដែរ ប៉ុន្តែមិនបានពន្យល់ថា តើនរណាជាអ្នកទទួលការតែងតាំងជាអគ្គមេបញ្ជាការ និងមិនបានពន្យល់ថា តើតំណែងនេះខុសគ្នាពីតំណែងមេបញ្ជាការកំពូល យ៉ាងដូចម្តេចនោះទេ។ ហើយ "តំណែងនាយអគ្គនាយកសេនាធិការ នាយកអគ្គសេនាធិការរង និងឧត្តមសេនីយ៍ឡើងទៅត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ"[26]។

រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានថ្វាយ ព្រះមហាក្សត្រ នូវតួនាទីជាមេបញ្ជាការកំពូល នៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ជាព្រះអធិបតីនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាការពារជាតិ និងព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាប្រមុខរដ្ឋនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ក្នុងព្រះរាជតួនាទីជាប្រមុខរដ្ឋ និងជាមេបញ្ជាការកំពូល ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានសិទ្ធិតែងតាំងអគ្គមេបញ្ជាការ អគ្គមេបញ្ជាការរង នៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ បានដោយផ្ទាល់ព្រះអង្គ។

ព្រះមហាក្សត្រក្នុងឋានៈជាប្រមុខរដ្ឋ ព្រះអង្គទ្រង់ជាអ្នកអព្យាក្រឹត្យ និងគង់នៅលើនយោបាយមិនកាន់បក្សនយោបាយណាមួយឡើយ ហើយ "ព្រះមហាក្សត្រព្រះអង្គទ្រង់ជានិមិត្តរូបនៃការឯកភាពជាតិ និងនិរន្តភាពជាតិ។ ព្រះអង្គទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យជាតិ អធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា"[27]។

គោលបំណងនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក្នុងការថ្វាយព្រះប្រមុខរដ្ឋនូវព្រះរាជសិទ្ធិតែងតាំងអគ្គមេបញ្ជាការ និងអគ្គមេបញ្ជាការរងនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ដោយផ្ទាល់មិនចាំបាច់សំណើរពីនាយករដ្ឋមន្ត្រីតាមអំណាចនៃមាត្រា ២៣ គឺដើម្បីដាក់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងអព្យាក្រឹត្យបរិបូណ៌មិនចំពោះនយោបាយ ឬគណបក្សនយោបាយណាមួយឡើយ ដែលជាការការពារមិនឲ្យមានអំណាចផ្តាច់ការពីសំណាក់អ្នកនយោបាយ និងធ្វើឲ្យកងយោធពលខេមរភូមិន្ទជាកងយោធពលរបស់រដ្ឋ ដើម្បីការពាររដ្ឋ និងជាតិជាជាងកងយោធពលរបស់គណបក្ស។

[26] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នៅក្នុងៈ កម្រងឯកសារច្បាប់មួយចំនួនដែលកំពុងអនុវត្តនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បោះពុម្ព ផ្សាយដោយលេខាធិការដ្ឋានអង្គការសហប្រជាជាតិ ការិយាល័យនៃមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំកម្ពុជា មាត្រា ១៤ ទំព័រ ៨៧៥ ។

[27] មាត្រា ៨ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

ជំពូកទី២ ៖ ការជ្រើសតាំងព្រះមហាក្សត្រ

២.១ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ

២.១.១ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៤៧

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១ ឆ្នាំ១៩៤៧ បានបង្ហាញថាក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ គឺជាស្ថាប័នមួយដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃរបបរាជានិយមអាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ជាពិសេសការប្រព្រឹត្តទៅនៃការជ្រើសរើសព្រះមហាក្សត្រ។ កាលបើរាជសម្បត្តិទំនេរប្រសិនបើ ព្រះមហាក្សត្រពុំបានចាត់តាំងព្រះរាជទាយាទ នោះក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិចាត់តាំងព្រះមហាក្សត្រអង្គថ្មី ដោយយកតាមមតិភាគច្រើនក្នុងទីប្រជុំ បើមតិនៃទីប្រជុំចែកជាពីរភាគស្មើគ្នា នោះត្រូវយកតាមមតិនៃប្រធាន។[28] ហើយប្រធាននៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ គឺអធិបតីនៃក្រុមសង្គហា[29] ព្រះរាជវង្សានុវង្ស។

២.១.២ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៩៣

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ឆ្នាំ១៩៩៣ បានកំណត់ថាការជ្រើសរើសព្រះមហាក្សត្រ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ។[30] ស្ថាប័ននេះមានមុខងារតែមួយគត់ គឺជ្រើសរើសព្រះមហាក្សត្រថ្មី នៅពេលដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់យាងចូលទីវង្គត់។ នៅក្នុងមាត្រា១៣ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បានបញ្ញត្តិថា ក្នុងរយៈពេល ៧ថ្ងៃ យ៉ាងយូរ ព្រះមហាក្សត្រថ្មីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ។ ហើយប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ មានតួនាទីដឹកនាំអង្គប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិទទួលអាណត្តិ សេចក្តីសម្រេចនានាដែលក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិបានអនុម័ត ចាត់ចែង និងរ៉ាប់រងការអនុវត្តច្បាប់ទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងការគ្រងរាជសម្បត្តិរបស់ព្រះមហាក្សត្រ។[31] ឋានៈជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ត្រូវបានផ្ទេរទៅឲ្យអនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិចាត់ចែងភារៈជំនួស ក្នុងករណីដែលប្រធានក្រុមប្រឹក្សាអវត្តមាន ឬពុំមានលទ្ធភាពបំពេញការងារ ដោយមានមូលហេតុច្បាស់លាស់។ [32] ហើយក្នុងករណីដែល

---

[28] មាត្រា ២៧ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[29] សង្គហៈ (ន) សេចក្តីសង្គ្រោះ ឬ ការសង្គ្រោះ។

[30] មាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៤។

[31] មាត្រា ៤ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៤។

[32] មាត្រា ៥ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៤។

អនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សាអវត្តមាន ឬពុំមានលទ្ធភាពបំពេញការងារ គឺក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិនឹងត្រូវដឹកនាំដោយអ្នកបន្តបន្ទាប់ទៀតដូចខាងក្រោម៖

- អនុប្រធានទី១ ព្រឹទ្ធសភា ប្រធាន
- អនុប្រធានទី១ រដ្ឋសភា អនុប្រធាន ។[33]

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ មានសិទ្ធិកោះអញ្ជើញសមាជិកឲ្យចូលរួមកិច្ចប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ។ ហើយកិច្ចប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិនេះ នឹងត្រូវធ្វើផងដែរក្នុងករណីដែលមានការលើកសំណើសុំពីសមាជិកចំនួនបីរូបយ៉ាងតិច។[34] កិច្ចប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិចាត់ទុកជាបានការលុះត្រាតែមានសមាជិក៥រូប យ៉ាងតិចឡើងទៅចូលរួមប្រជុំ។ [35] ការអនុម័តកិច្ចការនានារបស់ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ត្រូវធ្វើឡើងតាមការបោះឆ្នោតជាសម្ងាត់ ដោយយកតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាត គឺប្រាំសម្លេងឡើង។[36]

២.១.៣ សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិ

២.១.៣.១ សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៤៧

សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ មាន៧រូប ដូចខាងក្រោម:

- អធិបតីនៃក្រុមសង្គហព្រះរាជវង្សានុវង្ស (ប្រធាន)
- នាយករដ្ឋមន្ត្រី (សមាជិក)
- ប្រធានរដ្ឋសភា (សមាជិក)
- ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ (សមាជិក)
- ព្រះសង្ឃនាយកទាំង ២ គណៈ (សមាជិក)
- ចាងហ្វាងសាលាតុលាការជាន់ខ្ពស់[37] (សមាជិក)

[33] មាត្រា ៦ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៥។
[34] មាត្រា ៨ វាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៥។
[35] មាត្រា ៨ វាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៥។
[36] មាត្រា ៩ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៥។
[37] ចាងហ្វាងសាលាតុលាការជាន់ខ្ពស់ គឺស្មើនឹងប្រធានតុលាការកំពូលនាពេលបច្ចុប្បន្ន

២.១.៣.២ សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិឆ្នាំ១៩៩៣

សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិ ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩៣ អនុលោមតាមមាត្រា ១៣ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ មានសមាសភាព៩រូប ដូចខាងក្រោម:

- ប្រធានព្រឹទ្ធសភា (ប្រធាន)
- ប្រធានរដ្ឋសភា (អនុប្រធានទី១)
- នាយករដ្ឋមន្ត្រី (អនុប្រធានទី២)
- សម្តេចសង្ឃរាជគណៈមហានិកាយ (សមាជិក)
- សម្តេចសង្ឃរាជគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ (សមាជិក)
- អនុប្រធានព្រឹទ្ធសភាទី១ (សមាជិក)
- អនុប្រធានរដ្ឋសភាទី១ (សមាជិក)
- អនុប្រធានព្រឹទ្ធសភាទី២ (សមាជិក)
- អនុប្រធានរដ្ឋសភាទី២ (សមាជិក)[38]

ភាពខុសគ្នារវាងសមាសភាពនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិ ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ និង រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ គឺបិតនៅត្រង់ថាសមាសភាពនៃរាជវង្សានុវង្ស ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ មាន ការចូលរួមទៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិ ហើយភាពប្លែកមួយទៀតនោះគឺមានការចូលរួមពីចាង ហ្វាងសាលាតុលាការជាន់ខ្ពស់។ ប៉ុន្តែបើក្រឡេកមកមើលសមាសភាពនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជ្យសម្បត្តិ ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ វិញគឺគ្មានការចូលរួមពីសមាជិកនៃព្រះរាជវង្សានុវង្ស និងប្រធានតុលាការ នោះទេ។

២.១.៤ ការស្នងរាជ្យជាព្រះមហាក្សត្រ

២.១.៤.១ ការស្នងរាជ្យជាព្រះមហាក្សត្រឆ្នាំ១៩៤៧

យោងតាមមាត្រា ២៦ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ របបរាជានិយមកម្ពុជា ជារបបជ្រើសតាំង។ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់មានព្រះរាជអំណាចចាត់តាំងព្រះរាជ្ជទាយាទ និងព្រះរាជអំណាចដកព្រះរាជ្ជ ទាយាទពីតំណែងបាន ដោយបានទ្រង់ប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិពិគ្រោះជាមុនហើយ ។ ពិតមែន តែព្រះមហាក្សត្រអង្គថ្មី ត្រូវបានជ្រើសរើសឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ក៏ប៉ុន្តែក្រុមប្រឹក្សា

[38] មាត្រា ២ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៤។

មួយនេះគឺធ្វើតាមការចង្អុលបង្ហាញពីព្រះមហាក្សត្រដែលកំពុងតែកាន់អំណាច។ ក្នុងន័យនេះបាន សេចក្តីថាព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានអំណាចពេញទី។ ព្រះមហាក្សត្រដែលត្រូវឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិ ត្រូវតែជាព្រះរាជបច្ឆាញាតិនៃ ព្រះមហាក្សត្រ អង្គឌួង ឬព្រះមហាក្សត្រនរោត្តម ឬក៏ព្រះមហាក្សត្រ ស៊ីសុវត្ថិ។[39] និងត្រូវមានព្រះជន្មាយុ១៨ ព្រះវស្សា។[40]

២.១.៤.២ ការស្នងរាជ្យជាព្រះមហាក្សត្រឆ្នាំ១៩៩៣

រីឯនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ក៏បានកំណត់ដែរថា ព្រះមហាក្សត្រថ្មី ត្រូវបានជ្រើសរើស ឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ព្រោះរបបរាជានិយមនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជារបបជ្រើស តាំងដូចទៅនឹង របបជ្រើសតាំងក្នុងឆ្នាំ១៩៤៧ផងដែរ ប៉ុន្តែព្រះមហាក្សត្រ ពុំមានអំណាចអាចចាត់ តាំងព្រះរាជ្ជទាយាទឲ្យ គ្រងរាជ្យសម្បត្តិបន្ត តាមព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គផ្ទាល់បានឡើយ។[41] បាន សេចក្តីថា ក្នុងការជ្រើសរើស ព្រះមហាក្សត្រថ្មី គឺត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិតែ មួយគត់។ ការជ្រើសតាំងព្រះមហាក្សត្រ នៅពេលដែលព្រះមហាក្សត្រ មានភាពជរា ប្រឈួន ចូល ទីវង្គត់ ឬដាក់រាជ ចូលនិវត្តន៍។ ក្នុងរយៈពេល៧ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិមានតួនាទី ចាត់ចែងជ្រើសរើសព្រះមហាក្សត្រថ្មី។[42] ហើយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិចាប់ពី៣រូបឡើង អាចឧទ្ទេសនាមបេក្ខភាពព្រះមហាក្សត្រថ្មីមួយព្រះអង្គបាន ហើយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាមួយរូបៗ មានសិទ្ធិឧទ្ទេសនាមបានតែបេក្ខភាពមួយព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ។[43] លើសពីនេះទៅទៀត អង្គព្រះមហា ក្សត្រថ្មី ត្រូវតែជាសមាជិកនៃព្រះរាជវង្សានុវង្សខ្មែរដែលមានជន្មាយុយ៉ាងតិច ៣០ព្រះវស្សា គឺខុស ទៅនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ដែលព្រះមហាក្សត្រត្រូវមានព្រះជន្មាយុ១៨ព្រះវស្សា ហើយដែលជា ព្រះរាជបច្ឆាញាតិនៃ ព្រះមហាក្សត្រ អង្គឌួង ព្រះមហាក្សត្រនរោត្តម ឬក៏ព្រះមហាក្សត្រស៊ីសុវត្ថិ។[44]

២.២ ការជំនួសនៃរាជានុសិទ្ធិរបស់ព្រះមហាក្សត្រ

ក្នុងការជំនួសព្រះមហាក្សត្រ គេបានបង្កើតនូវដំណាក់កាលខុសៗគ្នា មានដូចជា:

- ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិ
- ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ

[39] មាត្រា ២៥ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[40] មាត្រា ២៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[41] មាត្រា ១០ វាក្យខ័ណ្ឌទី១ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។
[42] មាត្រា ១៣ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។
[43] មាត្រា ១២ នៃច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ២០០៤។
[44] មាត្រា ១៤ វាក្យខ័ណ្ឌទី១ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

- ក្រុមប្រឹក្សាមួយក្រុម

២.២.១ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិ

២.២.១.១ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ១៩៤៧

ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ត្រូវតែងតាំងឡើងក្នុងរយៈពេលដែលព្រះមហាក្សត្រមិនទាន់គ្រប់ជន្មាយុ១៨ ព្រះវស្សា និងមិនអាចបំពេញភារកិច្ចគ្រប់គ្រងប្រទេសបាន។ នីតិភាពនៃព្រះមហាក្សត្រ ត្រូវកំណត់តាំងពីព្រះជន្មាយុ ១៨ព្រះវស្សា ប្រសិនបើព្រះមហាក្សត្រឋិតក្នុងអនីតិភាព ឬគ្មានសមត្ថភាពនឹងទ្រង់ប្រើព្រះរាជាសិទ្ធិទេនោះ ព្រះរាជសិទ្ធិត្រូវជាភារៈរបស់ព្រះរាជានុសិទ្ធិមួយព្រះអង្គ។[45] ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ជាអ្នកវិនិច្ឆ័យថា ព្រះមហាក្សត្រគ្មាន សមត្ថភាព ហើយបើករណីដូច្នោះ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ត្រូវចាត់តាំងក្សត្រាមួយព្រះអង្គក្នុងព្រះរាជវង្សានុវង្សជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ។ [46] ចាប់ពីពេលដែលរាជសម្បត្តិទំនេររហូតដល់ ព្រះមហាក្សត្រអង្គថ្មី ឬព្រះរាជានុសិទ្ធិ ថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន ក្នុងរវាងវេលានោះប្រធានរដ្ឋសភា ប្រើអំណាចជាប្រមុខរដ្ឋស្នងព្រះអង្គដោយសេចក្តីទទួលខុសត្រូវលើខ្លួន។ [47] ម្យ៉ាងវិញទៀត ក៏មានបទបញ្ញត្តិពិសេសមួយបានបញ្ញតិថានៅពេលក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ មិនអាចតែងតាំង ព្រះមហាក្សត្របាន រករាជានុសិទ្ធិក៏មិនបាន រដ្ឋសភាទទួលបន្ទុកក្នុងការជ្រើសរើសឥស្សរជនមួយរូប ធ្វើជាប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះមហាក្សត្រដោយស្មោះត្រង់នឹងរាជ្យបល្ល័ង។ ក្នុងករណីដែលកាលៈទេសៈពុំអនុញ្ញាតឲ្យចាត់តាំងទាំងព្រះមហាក្សត្រអង្គថ្មី ទាំងក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ដោយអនុលោមទៅតាមបទបញ្ញត្តិ មាត្រា៣០ និង៣០ស្ទួននៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ សភាទាំង២ត្រូវរួមប្រជុំគ្នា ដោយសេចក្តីអញ្ជើញ នៃរដ្ឋសភា និងក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធាននេះ ដោយអនុលោមទៅតាមឆន្ទៈដែលប្រជារាស្ត្របាន សម្តែងហើយ សភាទាំងពីរអាចលើកអំណាច និងបុព្វសិទ្ធិទាំងឡាយរបស់ប្រមុខរដ្ឋ ប្រគល់ទៅឲ្យឥស្សរជនមួយរូបដែលប្រជារាស្ត្រស្រឡាញ់ទុកចិត្ត ហើយបានបញ្ចេញមតិចង្អុលជាក់ច្បាស់។ [48] មុននឹងទទួលតំណែងជាប្រមុខរដ្ឋ ត្រូវថ្លែងសច្ចាប្រណិធានក្នុងទីប្រជុំរដ្ឋសភា។ ប្រសិនបើប្រមុខរដ្ឋ មិនបានស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងគ្រាណាមួយ ឬមួយពុំអាចទទួលភារៈបានមួយដងមួយគ្រា ប្រមុខរដ្ឋអាចប្រគល់ភារៈទៅប្រធានរដ្ឋសភាកាន់កាប់ភារៈទាំងនេះដោយទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួន ។

---

[45] មាត្រា ២៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[46] មាត្រា ២៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[47] មាត្រា៣៤ វាក្យខណ្ឌទី១ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[48] មាត្រា១២២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

២.២.១.២ ព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬរាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ១៩៩៣

យោងតាមមាត្រា ១១ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ បានបង្ហាញថា រាជានុសិទ្ធិ គឺជាបុគ្គលតែម្នាក់គត់ដែលអាចទទួលបានកិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដើម្បីបំពេញព្រះរាជភារកិច្ចរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងករណីដែលព្រះមហាក្សត្រ ពុំអាចបំពេញព្រះរាជភារៈកិច្ចជាព្រះប្រមុខរដ្ឋបានដូចធម្មតា ដូចជាករណីដែលព្រះអង្គប្រឈួនជាទម្ងន់ មានការបញ្ជាក់ដោយក្រុមគ្រូពេទ្យជំនាញដែលជ្រើសរើសដោយ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ប្រធានរដ្ឋសភា និងនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ដូចនេះបើយោងតាមឋានានុក្រម នៃឥស្សរជនថ្នាក់ដឹកនាំប្រទេស ឥស្សរជនលំដាប់ទី១គឺប្រធានព្រឹទ្ធសភា ត្រូវតែបំពេញភារកិច្ចប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះមហាក្សត្រក្នុងនាមជារាជានុសិទ្ធិ។ ករណីដែលប្រធានព្រឹទ្ធសភា ពុំមានលទ្ធភាពបំពេញភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងនាមជារាជានុសិទ្ធិបានទេគឺឥស្សរជនលំដាប់ទី២គឺ ប្រធានរដ្ឋសភា ជាអ្នកបំពេញភារកិច្ចនោះ។ តំណែងជាប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងឋានៈជាព្រះរាជានុសិទ្ធិនេះ អាចនឹងប្តូរឥស្សរជនផ្សេងទៀតក្នុងករណីដែលឥស្សរជនតាមលំដាប់តួនាទីទាំងនោះមិនអាចបំពេញព្រះរាជកិច្ចនោះបានគឺតួនាទីនោះត្រូវធ្លាក់ទៅតាមឋានានុក្រមដូចតទៅះ

- អនុប្រធានទី១ ព្រឹទ្ធសភា
- អនុប្រធានទី១ រដ្ឋសភា
- អនុប្រធានទី២ ព្រឹទ្ធសភា
- អនុប្រធានទី២ រដ្ឋសភា។[49]

ភាពខុសគ្នារវាងរាជានុសិទ្ធិ នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ និងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ គឺបិតនៅត្រង់ថារដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ប្រគល់រាជានុសិទ្ធិនេះទៅឲ្យ ព្រះអង្គម្ចាស់មួយព្រះអង្គក្នុងព្រះរាជវង្សានុវង្ស គឺមានន័យថាព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ទុកព្រះទ័យទៅលើខ្សែរាជវង្សានុវង្សតែប៉ុណ្ណោះ ដោយហេតុថាទឹកដីនេះជារបស់តំណវង្សរបស់ក្សត្រ។ ប៉ុន្តែរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បានកម្រិតព្រះរាជសិទ្ធិរបស់ព្រះអង្គក្នុងការជ្រើសរើស រាជានុសិទ្ធិក្នុងខ្សែរាជវង្សានុវង្ស ហើយបែរជាប្រគល់ទៅឲ្យប្រធានព្រឹទ្ធសភា ឬប្រធានរដ្ឋសភាទៅវិញ ឬអាចនឹងប្តូរឥស្សរជនផ្សេងទៀតដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១១ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩៣ ហើយការជ្រើសរើសរាជានុសិទ្ធិ ជំនួសព្រះមហាក្សត្របែបនេះដែលបង្ហាញឲ្យឃើញកាន់តែច្បាស់ថា ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់គ្មានអំណាចចាត់តាំង

[49] មាត្រា ១១ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

បុគ្គលណាម្នាក់ជំនួសព្រះអង្គឡើយ ជាពិសេសទៅទៀតនោះការកម្រិតនេះ គឺមានគោលបំណងមិនចង់ឲ្យខ្សែរាជវង្សានុវង្សលូកដៃក្នុងរឿងនយោបាយរបស់ប្រទេសទេ។

២.២.២ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ

២.២.២.១ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ១៩៤៧

នៅពេលដែលកាលៈទេសៈពុំអាចឲ្យចាត់តាំងបាននូវព្រះមហាក្សត្រអង្គថ្មី ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិត្រូវតែងតាំង ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិមួយ ដែលត្រូវបំពេញជាបណ្តោះអាសន្ននូវព្រះរាជបុព្វសិទ្ធិក្នុងលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយដូចបានកំណត់ក្នុង រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិមានសមាជិក៣រូប ក្នុងនោះត្រូវជ្រើសរើសយកមួយរូបក្នុងចំណោម ព្រះរាជវង្សានុវង្សធ្វើជាប្រធាន និង២រូបទៀតជារាស្ត្រសាមញ្ញ។[50] ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិចេញសេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយដោយមតិជាឯកច្ឆ័ន ហើយរាល់កិច្ចការទាំងឡាយ ដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រះហស្ថលេខា នោះតម្រូវឲ្យសមាជិកទាំងអស់ចុះហត្ថលេខា។ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ នឹងចូលកាន់តំណែងបានតែនៅពេលបន្ទាប់ពីបានថ្លែងនៅក្នុងរដ្ឋសភា នូវសច្ចាប្រណិធានដូចតទៅ " ខ្ញុំតាំងសច្ចាថានឹងប្រព្រឹត្តតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ទាំងឡាយនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយនឹងតាំងចិត្តធ្វើផលប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋ និងប្រជារាស្ត្រ ហើយមានសេចក្តីភក្តីចំពោះព្រះរាជបល្ល័ង្ក "។[51]

២.២.២.២ ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិឆ្នាំ ១៩៩៣

ដោយឡែកនៅក្នុង រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ មិនបានចែងអំពី ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិដូចរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៤៧ នោះទេ គឺត្រឹមតែចែងអំពីក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិប៉ុណ្ណោះ។

២.២.៣ ក្រុមប្រឹក្សាមួយក្រុម

ក្នុងពេលដែលព្រះមហាក្សត្រមិនគង់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឬ ទ្រង់ពុំអាចទទួលព្រះរាជភារបានព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ប្រគល់ភារៈនោះជាបណ្តោះអាសន្នឲ្យក្រុមប្រឹក្សាមួយ ដែលសមាជិកត្រូវចាត់តាំងយកក្រៅពីសមាជិកក្រៅរដ្ឋាភិបាល ។[52] ហើយក្រុមប្រឹក្សាមួយក្រុមនេះមិនបានចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ដូចទៅនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧នោះទេ គឺត្រឹមតែចែងថា នៅក្នុងពេលព្រះមហាក្សត្រប្រឈួន ហើយត្រូវព្យាបាលព្រះរោគនៅបរទេស ក្នុងពេលនោះ ព្រះមហាក្សត្រមាន

---

[50] មាត្រា ៣០ (ស្ទួន) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[51] មាត្រា ៣៣ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[52] មាត្រា៣៤ វាក្យខណ្ឌទី២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

សិទ្ធិផ្ទេរអំណាចឡាយព្រះហស្ថលេខាលើព្រះរាជក្រម ឬព្រះរាជក្រឹត្យ ឲ្យទៅប្រធានព្រឹទ្ធសភាដែលជាប្រមុខរដ្ឋស្តីទី។[53]

[53] មាត្រា២៨ វាក្យខណ្ឌទី២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៧ ។

ជំពូកទី៣ ៖ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រ

៣.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិបញ្ញត្តិ

៣.១.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិបញ្ញត្តិឆ្នាំ១៩៤៧

រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ក្នុងព្រះបរមនាមព្រះមហាក្សត្រ រដ្ឋសភាជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ។ អ្នកដែលមានសិទ្ធិតាក់តែងច្បាប់គឺព្រះមហាក្សត្រ គណៈរដ្ឋមន្ត្រី សមាជិករដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ[54] ។ ព្រះមហាក្សត្រ អាចបញ្ជាឲ្យវិវជននានា ចូលទៅកាន់រដ្ឋសភាក្រុមប្រឹក្សារាជអាណាចក្រ និងសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានី ដើម្បីថ្លែងយោបល់ ឬថ្លែងការណ៍ដ៏សំខាន់ ពិសេសជម្រាបសភា និងក្រុមខាងលើនេះ បានតាមសព្វព្រះហឫទ័យ។ [55] ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ត្រាស់ហៅរដ្ឋសភាប្រជុំ ដោយសម័យប្រជុំសាមញ្ញយ៉ាងតិចពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ។[56] ព្រះមហាក្សត្រអាចបន្តពន្យានីតិកាលរដ្ឋសភាឲ្យវែងទៅបានម្តងមួយឆ្នាំក្នុងវេលាដែលផុតនីតិកាលនីមួយៗបើមានហេតុបណ្តាលមិនឲ្យមានការជ្រើសតាំងជាថ្មីទៀតបានទេ។ [57] បញ្ហានេះមាលក្ខណៈដូចមាត្រា៧៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ដែលចែងថា ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬកាលៈទេសៈពិសេសដទៃទៀត ដែលមិនអាចធ្វើការបោះឆ្នោតបង្កើតរដ្ឋសភា មិនអាចប្រកាសនីតិកាលរបស់ខ្លួនមួយដងបានក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ តាមសំណើរបស់ព្រះមហាក្សត្រ។ ប៉ុន្តែបើយើងវិភាគឲ្យស៊ីជម្រៅទៅមាត្រាទាំងពីរនេះមានលក្ខណៈខុសគ្នាទៅវិញ ត្រង់អំណាចនៃព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងមាត្រា៥០នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ព្រះមហាក្សត្រមានអំណាចគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបន្តនីតិកាលរបស់រដ្ឋសភា ប៉ុន្តែក្នុងមាត្រា៧៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣វិញ ព្រះមហាក្សត្រ គ្រាន់តែមានសិទ្ធិលើកសំណើដើម្បីឲ្យរដ្ឋសភាជាអ្នកសម្រេចតែប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលដំបូងនៃនីតិកាលនីមួយៗ ហើយមុននឹងចូលកាន់តំណែងជាសមាជិកនៃរដ្ឋសភា ដែលបានទទួលការតែងតាំងជាតំណាងរាស្ត្រពេញទី ត្រូវតែសច្ចាប្រណិធានក្នុងទីប្រជុំចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះមហាក្សត្រ។ អ្នកតំណាងរាស្ត្រដែលគេជ្រើសតាំងក្នុងរយៈពេលនីតិកាល ហើយដែលរដ្ឋសភា តាំងជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រពេញទី ហើយត្រូវតាំងសច្ចា

---

[54] ទីប្រជុំ ឬសភាមួយទំនងប្រហែលគ្នានឹងរដ្ឋសភាដែរ តែរដ្ឋសភាកាន់អំណាចនីតិបញ្ញតិ ឯសភានេះមិនកាន់អំណាចនីតិបញ្ញត្តិទេ គ្រាន់តែពិនិត្យច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិតាំងហើយ និងបញ្ហាដែលរដ្ឋសភាបញ្ជូនមកពិនិត្យ។

[55] មាត្រា៣៧ (កែប្រែ) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[56] មាត្រា៥៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

[57] មាត្រា ៥០ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

ប្រណិធានចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងឱកាសព្រះរាជពិធីចម្រើនព្រះជន្មវស្សា ដែលបន្ទាប់ពីពេលនោះមួយអន្លើ នឹងអ្នករាជការទាំងឡាយ ។[58]

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ គេបានប្រើពាក្យក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ មានន័យស្មើនឹងព្រឹទ្ធសភា នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣។ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រនេះមានសមាជិកដែលត្រូវចាត់តាំងខ្លះ និងសមាជិកដែលត្រូវជ្រើសតាំងដោយបោះឆ្នោតអសាកលខ្លះ ហើយសមាជិកទាំងនោះត្រូវមានអាយុ៤០ឆ្នាំយ៉ាងតិច។ [59] ចំពោះសមាជិកដែលត្រូវចាត់តាំង មានចំនួនពីររូបព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចាត់តាំងក្នុងបណ្ដាព្រះរាជវង្សានុវង្ស។[60] ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ពិនិត្យហើយឲ្យយោបល់អំពីសេចក្ដីព្រាង និងសេចក្ដីស្នើច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិយល់ព្រមមួយលើករួចហើយ ព្រមទាំងអំពីបញ្ហាទាំងពួង ដែលរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ឲ្យពិនិត្យ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតបើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ សុំឲ្យកែសម្រួលសេចក្ដីព្រាង ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់នោះ រដ្ឋសភាត្រូវយកមកពិចារណាភ្លាមជាលើកទី២ ហើយការបង្វិលទៅបង្វិលមករវាងសភាទាំងពីរនេះត្រូវធ្វើតែក្នុងកំណត់មួយខែ។[61]

៣.១.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិបញ្ញត្តិឆ្នាំ១៩៩៣

ប៉ុន្តែរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បានកំណត់ថា ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់គ្រងរាជ្យតែមិនកាន់អំណាច[62] ទន្ទឹមនឹងនោះព្រះមហាក្សត្រ ត្រូវបានរដ្ឋធម្មនុញ្ញ កំណត់នូវអំណាចមួយចំនួន ទៅលើអំណាចនីតិបញ្ញត្តិផងដែរ។ ក្នុងនោះព្រះមហាក្សត្រ មានសិទ្ធិអំណាច ឡាយព្រះហស្ថលេខាលើព្រះរាជក្រមប្រកាសអោយប្រើប្រាស់ច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត និងពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់ដោយព្រឹទ្ធសភាហើយ។[63] លើសពីនេះ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ក៏មានអំណាចក្នុងការឡាយព្រះហស្ថលេខា និងប្រទានសច្ចាប័ន លើសន្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញា អន្តរជាតិផងដែរ ប៉ុន្តែអ្វីដែលបានកំណត់នោះគឺអំណាចទាំងអស់នេះ ទទួលបានក្រោយពីបានការអនុម័តយល់ព្រមពីសំណាក់ ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិជាមុនសិន។[64] ហើយនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ មានមាត្រាមួយចំនួនដែលបានចែងដូចទៅនឹងរដ្ឋ

[58] មាត្រា៥៣ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[59] មាត្រា៧៤ (មាត្រា៧០ចាស់) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[60] មាត្រា៧៥ (មាត្រា៧១ចាស់) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។
[61] មាត្រា៨៣ (មាត្រា៧៨ចាស់) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។
[62] មាត្រា ៧ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[63] មាត្រា ២៨ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[64] មាត្រា២៦ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

ធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ស្តីអំពីសមាជិកព្រឹទ្ធសភាត្រូវបានតែងតាំងខ្លះ និងជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតអសកលខ្លះ ហើយសមាជិកទាំងនោះត្រូវមានអាយុ៥០ឆ្នាំយ៉ាងតិច។[65] សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួន២រូប ត្រូវបានរដ្ឋសភាជ្រើសតាំងតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប។ រីឯសមាជិកព្រឹទ្ធសភាឯទៀតត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយ ការបោះឆ្នោតអសកល។[66] ដោយឡែកសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួន២រូប ត្រូវបានចាត់តាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ គឺមិនបានបញ្ជាក់ថាមកពីណានោះទេ មិនដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចាត់តាំងក្នុងបណ្តាព្រះរាជវង្សានុវង្ស តាមមាត្រា៧៥ (មាត្រា៧១ចាស់) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។

ក្នុងន័យនេះរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានអំណាចយ៉ាងខ្លាំងទៅលើអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ពីព្រោះរដ្ឋសភាជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ក្នុងព្រះបរមនាមព្រះមហាក្សត្រ។[67] មិនតែប៉ុណ្ណោះថែមទាំងបានបញ្ជាក់ថា រាល់អំណាចទាំងអស់ចេញមកពីព្រះមហាក្សត្រ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា២១ នៃ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។

ចំណែកឯរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់មានត្រឹមតែអំណាចរដ្ឋបាលតែប៉ុណ្ណោះ ហើយអំណាចនេះអាចមានទៅបាន លុះត្រាតែទទួលបានការអនុម័តយល់ព្រមពីសំណាក់ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិជាមុនសិន។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រះហស្ថលេខាលើព្រះរាជក្រមប្រកាសឲ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត និងព្រឹទ្ធសភាបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់រួចហើយនឹងទ្រង់ឡាយព្រះហស្ថលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យតាមសេចក្តីស្នើសុំពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។[68]

៣.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិប្រតិបត្តិ

៣.២.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិប្រតិបត្តិឆ្នាំ១៩៤៧

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ បានថ្វាយព្រះមហាក្សត្រក្នុងការតែងតាំង និងដកហូតសូម្បីតែរជ្ជទាយាទក៏ទ្រង់អាចតែងតាំង និងដកហូតពីតំណែងបាន [69] នេះដែលបង្ហាញអំពីអំណាចដ៏ពិសិដ្ឋរបស់ព្រះអង្គ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជ្រើសរើសនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហើយតែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងរដ្ឋមន្ត្រី ដែលនាយករដ្ឋមន្ត្រីនោះក្រាបបង្គំទូលសុំឲ្យតែងតាំង។[70]

---

[65] មាត្រា៩៩ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[66] មាត្រា១០០ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[67] មាត្រា២២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[68] មាត្រា២៨ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។
[69] មាត្រា ២៦ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។
[70] មាត្រា ៣៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។

ក្នុងខណៈដែលរដ្ឋសភាត្រូវរំលាយ នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ត្រូវឈប់ធ្វើការសិន ហើយព្រះមហាក្សត្រ មានតួនាទីប្រទានភារកិច្ចឲ្យប្រធានរដ្ឋសភា កាន់តំណែងជានាយករដ្ឋមន្ត្រីបណ្តោះអាសន្ន។ ប្រធានរដ្ឋសភា ត្រូវចាត់តាំងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃថ្មី ដោយសេចក្តីយល់ព្រមនៃក្រុមអភិបាលរដ្ឋសភា។[71]មិនតែប៉ុណ្ណោះព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ចាត់តាំងឯកអគ្គរាជទូត និងប្រេសិតវិសមញ្ញខាងបរទេស ត្រូវបរទេសតែងតាំងឲ្យមកនៅប្របព្រះអង្គ។[72] ប៉ុន្តែព្រះមហាក្សត្រ មិនចុះអនុវត្តន៍ទេនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលមានន័យថាអំណាចនេះត្រូវបានចែករំលែកទៅឲ្យអង្គការនីតិប្រតិបត្តិ។ គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិប្រតិបត្តិក្នុងបរមនាមនៃ ព្រះមហាក្សត្រ។[73] ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានព្រះរាជានុសិទ្ធិជាអធិបតី នៅទីប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ សេចក្តីកត់ត្រាទាំងឡាយនៃពេលប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវយកមកថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ។[74] ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បង្កើតព្រមទាំងប្រទានឋានន្តរស័ក្តិខាងស៊ីវិល និងខាងទាហាន។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាអធិបតីធំបំផុតនៃក្រុមឥស្សរិយយស ហើយទ្រង់ព្រះរាជទានគ្រឿងឥស្សរិយាករណ៍ ។[75]

៣.២.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងនីតិប្រតិបត្តិឆ្នាំ១៩៩៣

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ នូវអំណាចតែងតាំង និងអំណាចដកហូតមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃរដ្ឋ។ អំណាចនេះ ត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាអំណាចឲ្យរង្វាន់ និងជាអំណាចដាក់ទណ្ឌកម្មដល់មន្ត្រីរដ្ឋ និងជាប្រភពអំណាចដ៏សំខាន់នៃប្រមុខរដ្ឋ។ អំណាចទាំងពីរ បញ្ចូលគ្នាបានជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃអំណាចរបស់ព្រះមហាក្សត្រ និងការបណ្តុះឆន្ទៈរបស់សមាជិកនៃអង្គការរដ្ឋ និងសមាជិករបស់រដ្ឋ ឲ្យមានស្វាមីភ័ក្តិចំពោះប្រមុខរដ្ឋ និងរដ្ឋ ហើយសាងគុណសម្បត្តិចំពោះប្រមុខរដ្ឋ និងរដ្ឋ។

អំណាចមួយក្នុងចំណោមអំណាចតែងតាំងសំខាន់បំផុតរបស់ព្រះមហាក្សត្រ គឺការតែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងសមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ "ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់តែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងទ្រង់តែងតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី តាមបែបបទដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៩ថ្មី។[76] មាត្រា ១១៩ ថ្មី បញ្ជាក់ពីនីតិវិធីនេះដូចតទៅ តាមសេចក្តីស្នើពីប្រធានដោយមានមតិឯកភាពពីអនុប្រធានទាំងពីរនៃរដ្ឋសភា

---

71 មាត្រា៩០ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៧។
72 មាត្រា ៩៧ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៧។
73 មាត្រា២៣ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៧ ។
74 មាត្រា៩០ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៧ ។
75 មាត្រា៩២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៧ ។
76 មាត្រា ១៩ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ចាត់តាំងវរៈជនមួយរូបក្នុងចំណោមតំណាងរាស្ត្រនៃគណបក្សដែលឈ្នះឆ្នោត ឲ្យបង្កើតរដ្ឋាភិបាល។ វរៈជនដែលត្រូវបានចាត់តាំងនេះ នាំសហការីដែលជាតំណាងរាស្ត្រ ឬជាសមាជិកគណបក្សតំណាង នៅក្នុងរដ្ឋសភាដែលផ្គូរផ្គងឲ្យកាន់តំណែងផ្សេងៗក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល ទៅសុំសេចក្ដីទុកចិត្តពីរដ្ឋសភា។ កាលបើរដ្ឋសភាបានបោះឆ្នោតទុកចិត្ត ហើយនោះព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចេញព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីទាំងមូល។

ក្នុងន័យនេះព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាអ្នកតែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងសមាជិកទាំងអស់នៃរដ្ឋាភិបាល។ ច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី បញ្ជាក់ទៀតថា "សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាលទាំងអស់ ត្រូវតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ក្រោយពីបានសេចក្ដីអនុម័តទុកចិត្តពីរដ្ឋសភា"[77]។ ច្បាប់នេះបន្ថែមទៀតថា "អនុរដ្ឋលេខាធិការ ដែលមិនមែនជាសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល និងមិនមែនជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់រដ្ឋបាលអចិន្ត្រៃយ៍ ក៏ត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យដែរ តាមសំណើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី"[78]។ ជាមួយនឹងអំណាចតែងតាំង ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ក៏មានអំណាចដកហូតមុខតំណែងនាយករដ្ឋមន្ត្រី សមាជិករដ្ឋាភិបាល ឬក៏រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលតែម្ដង ក្រោយពីរដ្ឋសភាបោះឆ្នោតសំដែងសេចក្ដីមិនទុកចិត្តមក។

រដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្វាយព្រះអង្គនូវអំណាចតែងតាំង និងដកហូតមន្ត្រីរាជការជាន់ខ្ពស់ស៊ីវិល និងយោធា។ "តាមសេចក្ដីស្នើ របស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រះហស្តលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំង ផ្លាស់ប្ដូរ ឬបញ្ចប់ភារកិច្ច មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ស៊ីវិល និងយោធា ឯកអគ្គរាជទូត និងប្រេសិតវិសាមញ្ញ និងពេញសមត្ថភាព។

មុខងារ និងក្របខ័ណ្ឌមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ស៊ីវិល និងយោធាមួយចំនួនផ្សេងទៀត ក៏នឹងត្រូវបានតែងតាំងផ្លាស់ប្ដូរបញ្ចប់ភារកិច្ចដោយព្រះរាជក្រឹត្យដែរ តាមការកំណត់ក្នុងលិខិតបទដ្ឋានដោយឡែក ដែលបង្កើតដោយស្ថាប័ននោះ។ ដូច្នេះមាត្រា ១៤ នៃច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី បញ្ជាក់បន្ថែមលើមាត្រា២១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ នៃប្រភេទមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ស៊ីវិល និងយោធា ដែលត្រូវបានតែងតាំង ផ្លាស់ប្ដូរ បញ្ចប់ភារកិច្ចដោយព្រះរាជក្រឹត្យ។

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ក្នុងព្រះរាជឋានៈជាប្រមុខរដ្ឋនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រះមហាក្សត្រ មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការតែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង

[77] មាត្រា ៥ ច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។
[78] មាត្រា ៦ ច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី[79] ដោយមានការស្នើសុំពីប្រធានសភា និងមានមតិឯកភាពពីសំណាក់អនុប្រធានទាំងពីរ។ ក្រោយពីព្រះមហាក្សត្រ ជ្រើសរើសវីរជនមួយរូបពីគណបក្សឈ្នះឆ្នោតហើយ វីរជនរូបនោះត្រូវមាននាទីជាប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាល ដោយដឹកនាំសហការីរបស់ខ្លួន ដែលមានតំណែងក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល ហើយត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ[80]នោះ ឲ្យចូលទៅគាល់ព្រះមហាក្សត្រ និងធ្វើសច្ចាប្រណិធានមុនចូលកាន់តំណែង។[81] ក្រៅពីអំណាចតែងតាំង នាយករដ្ឋមន្ត្រី និងសហការីក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បានផ្តល់អំណាចឲ្យព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងការឡាយព្រះហស្តលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យដែលស្នើដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។[82]

ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី បញ្ជាក់ពីប្រភេទមន្ត្រីរាជការជាន់ខ្ពស់ទាំងស៊ីវិល និងយោធាដែលត្រូវតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ។ នាយករដ្ឋមន្ត្រីលើកសំណើរថ្វាយព្រះមហាក្សត្រតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ បញ្ចប់ភារកិច្ច ដោយព្រះរាជក្រឹត្យនូវមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ស៊ីវិល និងយោធា ដូចតទៅ[83]

- ទេសាភិបាល ទេសាភិបាលរង ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា
- ទីប្រឹក្សារាជរដ្ឋាភិបាល ទីប្រឹក្សានាយករដ្ឋមន្ត្រី
- អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
- អគ្គលេខាធិការក្រសួង អគ្គនាយកក្រសួង
- ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាល
- អភិបាល ខេត្ត-ក្រុង
- ឯកអគ្គរាជទូត
- ប្រេសិតវិសាមញ្ញ និងពេញសមត្ថភាព
- នាយអគ្គសេនាធិការ និងនាយអគ្គសេនាធិការរង
- ឧត្តមសេនីយ៍ឡើងទៅ។

[79] មាត្រា ១៩ ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[80] មាត្រា ៥ ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ១៩ កក្កដា ១៩៩៤។
[81] មាត្រា ១១៩ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[82] មាត្រា ២៨ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[83] មាត្រា ១៤ ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។

ចំពោះអនុរដ្ឋលេខាធិការ ដែលមិនមែនជាសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ត្រូវតែងតាំងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ តាមសំណើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីដែរ។[84] បន្ថែមពីលើការតែងតាំង ដកហូត និងផ្លាស់ប្តូរ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ក៏ពុំភ្លេចនូវស្នាដៃ និងគុណបំណាច់របស់បុគ្គលមួយចំនួនចំពោះប្រទេសជាតិដែរ ហេតុដូច្នេះហើយទើបរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ត្រង់មាត្រា ២៩ថ្មី កំណត់ឲ្យព្រះមហាក្សត្រមានសិទ្ធិបង្កើត និងប្រទានគ្រឿងឥស្សរិយយសជាតិ និងសម្រេចប្រទានឋានន្តរសក្តិ ឋានៈយោធា និងស៊ីវិលតាមច្បាប់កំណត់។ បើក្រឡេកមើលទៅ ព្រះមហាក្សត្រ ពុំសូវជាមានអំណាចអ្វីជាដុំកំភួនឡើយ អ្វីដែលទ្រង់អាចធ្វើបានក្នុងស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិខាងលើនេះ សុទ្ធតែធ្វើឡើងតាមការសំណូមពររបស់គេតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ទ្រង់ក៏នៅតែគង់ជាអធិបតីនៃជួររាជរដ្ឋាភិបាល ដោយមានសិទ្ធិទទួលនូវសវនាការជាផ្លូវការពីរដងក្នុងមួយខែ ឲ្យនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីចូលគាល់រាយការណ៍ទូលថ្វាយអំពីសភាពការណ៍នៃប្រទេសជាតិ។ [85] ចំណែកឯកងយោធពលខេមរភូមិន្ទវិញ រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានថ្វាយព្រះរាជតួនាទីទ្រង់ជាមេបញ្ជាការកំពូល រីឯអគ្គមេបញ្ជាការដែលបញ្ជាកងយោធពលទាំងមូលនោះ ត្រូវបានតែងតាំងឡើងដោយ ព្រះមហាក្សត្រទៅវិញ។[86] រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានថ្វាយព្រះរាជតួនាទី "ព្រះមហាក្សត្រកម្ពុជា ជាមេបញ្ជាការកំពូល នៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ"។ ក្នុងព្រះរាជតួនាទីនេះ និងក្នុងឋានៈជាប្រមុខរដ្ឋ ព្រះមហាក្សត្រមានអំណាចតែងតាំងអគ្គមេបញ្ជាការ នៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ដើម្បីបញ្ជាកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ព្រះមហាក្សត្រហាក់ដូចជាមិនមែនជាមេបញ្ជាការពិតប្រាកដនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទទេ ប៉ុន្តែព្រះអង្គគ្រាន់តែជាមេបញ្ជាការនិមិត្តរូប និងគ្រាន់តែជាលក្ខណៈពិធីតែប៉ុណ្ណោះ។ តាមរយៈនេះយើងអាចសន្និដ្ឋានថារដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់គ្រាន់តែគង់ជាព្រះប្រមុខរដ្ឋ ជាអធិបតី និងនិមិត្តរូបតែប៉ុណ្ណោះ គឺមិនមានអំណាចដូចក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧នោះទេ តួយ៉ាងដូចជាក្នុងកាលៈទេសៈដែលប្រទេសជាតិប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ ប្រកាសប្រទានដំណឹងជាសាធារណៈ ដាក់ប្រទេសជាតិឋិតនៅក្នុងភាពអាសន្ន ក្រោយពីបានមតិឯកភាពពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ប្រធានរដ្ឋសភា និងប្រធានព្រឹទ្ធសភា ពោលគឺព្រះអង្គពុំមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការសម្រេចដោយអង្គឯងឡើយ។[87]

---

[84] មាត្រា ០៥ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ១៩ កក្កដា ១៩៩៤។

[85] មាត្រា ២០ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

[86] មាត្រា ២៣ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

[87] មាត្រា២២ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

៣.៣ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងអំណាចតុលាការ

៣.៣.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងអំណាចតុលាការឆ្នាំ១៩៤៧

នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ បានកំណត់ថា គ្រប់សាលាជម្រះក្តីទាំងអស់ ជាអ្នកប្រើអំណាចតុលាការក្នុងបរមនាមនៃព្រះមហាក្សត្រ។[88] អំណាចនេះអនុវត្តន៍ក្នុងនាម ព្រះមហាក្សត្រ ព្រោះថា ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាអធិបតីនៃក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះមានតួនាទីដ៏សំខាន់សម្រាប់តម្កល់ អំណាចតុលាការឲ្យនៅឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹតសម្រាប់ធ្វើការតែងតាំងទាំងចៅក្រម និងសម្រាប់បង្កើតក្រុមប្រឹក្សាវិន័យមួយ ធ្វើការពិន័យដល់ចៅក្រមដែលធ្វើខុសដូចជាការផ្លាស់ប្តូរកន្លែងធ្វើការ ឬដាក់ចូលនិវត្តន៍មុនពេលកំណត់ជាដើម។ លើសពីនេះទៅទៀតព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់អាចចាត់តាំងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការនេះ ចំនួន២រូប។[89] ព្រះមហាក្សត្រមានព្រះរាជសិទ្ធិលើកលែងទោស និងបន្ធូរបន្ថយទោស បើប្រៀបធៀបទៅនឹងមាត្រា២៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ គឺមានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹងការលើកលែងទោស និងការបន្ធូរបន្ថយទោសនោះផងដែរ។[90] គឺហាក់ដូចជា ព្រះមហាក្សត្រ មានអំណាចដ៏អស្ចារ្យក្នុងអំណាចតុលាការដូចដែលបានចែងក្នុងមាត្រា២១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ ថាអំណាចគ្រប់យ៉ាងមកពីព្រះមហាក្សត្រ។

៣.៣.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងអំណាចតុលាការឆ្នាំ១៩៩៣

បើក្រឡេកមកមើល រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩៣ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានព្រះរាជសិទ្ធិបន្ធូរបន្ថយទោស និងលើកលែងទោស។[91] ហើយត្រង់មាត្រា ១៣២ថ្មី ក៏បានបញ្ញត្តិផងដែរថា ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ។ រីឯឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ជាជំនួយរបស់ព្រះមហាក្សត្រក្នុងកិច្ចការនេះ។ ព្រះមហាក្សត្រ ត្រូវបានផ្តល់ព្រះរាជតួនាទីជា ប្រធានឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម។[92] រីឯសមាជិកនៃស្ថាប័ននេះទាំងអស់ត្រូវតែងតាំងឡើងដោយ ព្រះរាជក្រឹត្យ។[93] ប៉ុន្តែដោយឡែកចំពោះការឡាយព្រះហស្ថលេខាតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ ឬដកចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាជម្រះក្តីទាំងអស់ត្រូវធ្វើឡើងតាមសេចក្តីស្នើរបស់ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គ

[88] មាត្រា២៤ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។
[89] មាត្រា១១៤ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។
[90] មាត្រា៩៤ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧។
[91] មាត្រា២៧ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។
[92] មាត្រា៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅ នៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ២២ ធ្នូ ១៩៩៤។
[93] មាត្រា២ នៃច្បាប់ស្តីពីការៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅ នៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ២២ ធ្នូ ១៩៩៤។

ចៅក្រមដដែល។[94] ក្នុងន័យនេះមានន័យថាព្រះមហាក្សត្រមិនអាចតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ ឬដកចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាជម្រះក្តីទាំងអស់ដោយព្រះតម្រិះរបស់ទ្រង់អង្គឯងបានទេ។

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមជាស្ថាប័នកំពូលនៃអង្គតុលាការដែលមានព្រះមហាក្សត្រជាប្រធាន និងរដ្ឋមន្ត្រីយុត្តិធម៌ជាសមាជិក។ ចៅក្រមមិនទទួលការគាបសង្កត់ ឬការគំរាមគំហែងពីសំណាក់អំណាចណាមួយឡើយ។ សមាជិកទាំងអស់នៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានេះ ត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីជួយព្រះមហាក្សត្រក្នុងការធានាឯករាជ្យភាពនៃអំណាចតុលាការធានាវិស័យរបស់ចៅក្រម និងធានាការប្រព្រឹត្តិទៅនៃសាលាជំរះក្តីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឲ្យដំណើរការកាន់តែប្រសើរ [95] ដោយឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ជាស្ថាប័នជាន់ខ្ពស់បំផុតនៃតុលាការ ហើយព្រះមហាក្សត្រជាប្រមុខរដ្ឋនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ព្រះមហាក្សត្រក៏ត្រូវជាប្រមុខនៃអង្គតុលាការនៃកម្ពុជាដែរ។

មុខងារជាប្រមុខនៃអង្គតុលាការរបស់ព្រះមហាក្សត្រ គ្រាន់តែជាមុខងារនិមិត្តរូបតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះអង្គទ្រង់ពុំមានអំណាច ឬឥទ្ធិពលមកលើតុលាការឡើយ។ ដោយហេតុថា "ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមជាអ្នកសម្រេច និងលើកសេចក្តីស្នើថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ អំពីការតែងតាំង ការផ្លាស់ប្តូរ ការផ្អាកមុខងារ ការដាក់ឲ្យនៅទំនេរ ការដាក់ឲ្យនៅក្របខ័ណ្ឌ ការដកហូតការងារចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ឲ្យយោបល់ចំពោះការតំឡើងថ្នាក់ និងការតំឡើងឋានន្តរស័ក្តិឲ្យចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់" [96]។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ជាអ្នកលើកសេចក្តីព្រាងព្រះរាជក្រឹត្យថ្វាយព្រះមហាក្សត្រចំពោះការតែងតាំង ការផ្លាស់ប្តូរ និងការដកហូតការងារ។ល។ ក្នុងមុខងារដាក់ទោសវិន័យចំពោះចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ត្រូវប្រជុំក្រោមរូបភាពជាក្រុមប្រឹក្សាវិន័យ និងក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធានតុលាការកំពូល ឬអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូល។ ព្រះមហាក្សត្រ និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ មិនចូលរួមការប្រជុំដាក់ទោសវិន័យនេះឡើយ។ ព្រះអង្គទ្រង់ពុំមានអំណាចតែងតាំងតម្លើងបុណ្យស័ក្តិ និងដកហូតបញ្ចុះបុណ្យស័ក្តិចៅក្រមតាមព្រះទ័យព្រះអង្គឡើយ។ ការតែងតាំង និងការដកហូត ធ្វើតាមអ្វីដែលក្រសួងយុត្តិធម៌ និងឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមរៀបចំថ្វាយ និងសម្រេចរួចហើយ។ ទោះបី

[94] មាត្រា ២១ និង ១៣៤ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

[95] មាត្រា ១៣៤ ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

[96] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម នៅក្នុងកម្រងឯកសារច្បាប់មួយចំនួន ដែលកំពុងអនុវត្តនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បោះពុម្ពដោយការិយាល័យនៃមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្ស របស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំកម្ពុជា ឆ្នាំ ១៩៩៧ មាត្រា ១ ទំព័រ ៤៧១ ។

ដាក់វិន័យចំពោះ ប្រធានតុលាការកំពូល ឬអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការ ក្រុមប្រឹក្សាវិន័យត្រូវស្ថិតនៅក្រោមព្រះរាជធិបតីនៃព្រះមហាក្សត្រ ឬព្រះរាជតំណាងក៏ដោយ ព្រះមហាក្សត្រនៅតែត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាប្រមុខដែលមានអំណាចនិមិត្តរូបប៉ុណ្ណោះនៃតុលាការ។

៣.៤ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងសមាជជាតិ

៣.៤.១ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងសមាជជាតិឆ្នាំ១៩៤៧

រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ ១៩៤៧ ជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលគ្មានបញ្ញត្តិពីស្ថាប័នក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ដែលជាស្ថាប័នទ្រទ្រង់នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យទេ។ ចំណែកឯស្ថាប័នសមាជជាតិ ក៏គ្មានដែរ ប៉ុន្តែរហូតមកដល់មានការធ្វើការសើរើ រដ្ឋធម្មនុញ្ញជាបន្តបន្ទាប់មកគេបានបង្កើតស្ថាប័នសមាជជាតិមួយថ្មី តាមព្រះរាជក្រម ២៩២ នស ចុះថ្ងៃទី ៧ មករា ឆ្នាំ ១៩៥៨ ដែលបើកឲ្យប្រជាពលរដ្ឋជ្រាបដោយផ្ទាល់នូវកិច្ចការផ្សេងៗដែលជាប្រយោជន៍ជាតិ។[97]សមាជជាតិនេះ បានអនុវត្តជាហូរហែរ ពីឆ្នាំ១៩៥៨ ដល់ឆ្នាំ១៩៦៩ ដំបូងមួយឆ្នាំម្តង ក្រោយមកមួយឆ្នាំពីរដង ទាំងអស់ចំនួន ២៨ លើក ក្រោមអធិបតីភាពនៃសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ។ សមាជជាតិលើកចុងក្រោយបំផុតធ្វើនៅជំណាក់ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៩ ។ សមាជជាតិប្រជុំយ៉ាងតិចពីរដងក្នុង មួយឆ្នាំ ការប្រជុំនេះត្រូវធ្វើឡើងតាមសេចក្តីអញ្ជើញនៃនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ [98] ហើយសមាជជាតិត្រូវតាំងប្រធានរបស់ខ្លួន។ សមាជជាតិអនុម័តសច្ចាធិដ្ឋាន [99] ជូនចំពោះរដ្ឋាភិបាលហើយអនុម័តសេចក្តីសម្រេចជូនចំពោះ រដ្ឋសភា។ ការរៀបចំធ្វើនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃសមាជជាតិត្រូវកំណត់ដោយជាក់លាក់ទុកក្នុងច្បាប់ណាមួយ។[100]

៣.៤.២ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃស្ថាប័នព្រះមហាក្សត្រក្នុងសមាជជាតិឆ្នាំ១៩៩៣

ដោយឡែកសមាជជាតិនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣គឺមានលក្ខណៈខុសទៅនឹងសមាជជាតិនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៤៧ គឺប្រជុំតែមួយដងក្នុងមួយឆ្នាំ នៅដើមខែធ្នូតាមការកោះអញ្ជើញរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ហើយសមាជជាតិ ប្រព្រឹត្តទៅក្រោមព្រះរាជាធិបតី នៃព្រះមហាក្សត្រ។[101]ម្យ៉ាងវិញទៀតសមាជាតិអនុម័តសំណូមពរជូនព្រឹទ្ធសភា រដ្ឋសភា និងរដ្ឋអំណាចពិចារណា។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពី រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បង្កើតឡើង គឺមិនទាន់មានការប្រជុំសមាជជាតិម្តងឡើយ។

---

[97] មាត្រា៩២ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[98] មាត្រា៩៣ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[99] សច្ចាធិដ្ឋាន(ន)ការប្រកាន់ពាក្យសច្ចៈ។
[100] មាត្រា៩៤ថ្មី រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៤៧ ។
[101] មាត្រា ១៤៨ថ្មី(មាត្រា១២៩ចាស់) រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣។

រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

នៃ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

Www.KhmerFamous.Com

បុព្វកថា

****

យើង ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ

ដែលធ្លាប់មានអារ្យធម៌ឧត្តុង្គឧត្តម ប្រទេសជាតិស្តុកស្តម្ភធំទូលាយ ថ្កុំថ្កើងរុងរឿង កិត្យានុភាពខ្ពង់ខ្ពស់ភ្លឺថ្លៃងចាំងដូចពេជ្រពណ្ណរាយ

បានធ្លាក់ខ្លួនដ៏សែនរន្ធត់ ក្នុងអំឡុងពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ឆ្លងកាត់ទុក្ខសោក វិនាសអន្តរាយ ទ្រុឌទ្រោម ឱនថយ មហាសោកស្តាយ

បានភ្ញាក់រលឹក ក្រោកឈរឡើង ចងបាច់ឆន្ទៈមោះមុត ប្តូរផ្តាច់រួបរួមគ្នា ពង្រឹង ឯកភាពជាតិ រក្សាការពារទឹកដីកម្ពុជា អធិបតេយ្យថ្លៃថ្លា និង អារ្យធម៌អង្គរដ៏បវរ កសាង ប្រទេសជាតិឱ្យទៅជា " កោះសន្តិភាព " ឡើងវិញ ផ្អែកលើប្រព័ន្ធប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ធានាសិទ្ធិមនុស្ស គោរពច្បាប់ ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ ចំពោះវាសនាអនាគតជាតិ ឱ្យបានឈានឡើងរីកចម្រើន លូតលាស់ សម្បូររុងរឿងជានិច្ចនិរន្តរ៍ ។

ក្នុងឆន្ទៈមោះមុតនេះ

យើងសរសេរចារឹកក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដូចតទៅ ÷

ជំពូកទី ១
អំពីអធិបតេយ្យ

មាត្រា ១ .-

ប្រទេសកម្ពុជា ជាព្រះរាជាណាចក្រដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ប្រតិបត្តិតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងតាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជារដ្ឋឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ សន្តិភាព អព្យាក្រឹត អចិន្ត្រៃយ៍ មិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ ។

មាត្រា ២ .-

បូរណភាពទឹកដីរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនអាចរំលោភបានដាច់ខាតក្នុងព្រំដែនរបស់ខ្លួនដែលមានកំណត់ក្នុងផែនទីខ្នាត ១/១០០.០០០ ធ្វើនៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៣៣-១៩៥៣ ហើយដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៦៣-១៩៦៩ ។

មាត្រា ៣ .-

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជារដ្ឋដែលមិនអាចបំបែកបាន ។

មាត្រា ៤ .-

បាវចនានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺ : ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ ។

មាត្រា ៥ .-

ភាសា និង អក្សរ ដែលប្រើជាផ្លូវការ គឺភាសា និង អក្សរខ្មែរ ។

មាត្រា ៦ ._

ភ្នំពេញជារាជធានីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ទង់ជាតិ ភ្លេងជាតិ និង សញ្ញាជាតិមានកំណត់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ ២ និង ៣ ។

ជំពូកទី ២
អំពីព្រះមហាក្សត្រ

មាត្រា ៧ ._

ព្រះមហាក្សត្រកម្ពុជា ទ្រង់គ្រងរាជសម្បត្តិ ប៉ុន្តែទ្រង់មិនកាន់អំណាចឡើយ ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាព្រះប្រមុខរដ្ឋមួយជីវិត ។

អង្គព្រះមហាក្សត្រ មិនអាចនរណារំលោភបំពានបានឡើយ ។

មាត្រា ៨ ._

ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គទ្រង់ជានិមិត្តរូបនៃឯកភាពជាតិ និង និរន្តរភាពជាតិ ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យជាតិ អធិបតេយ្យ និង បូរណភាពទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទ្រង់ជាអ្នកធានាការគោរពសិទ្ធិ និង សេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និង ការគោរពសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៩ ._

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់មានតួនាទីខ្ពង់ខ្ពស់ជាអាជ្ញាកណ្តាល ដើម្បីធានាការប្រព្រឹត្តទៅនៃអំណាចសាធារណៈឱ្យមានភាពទៀងទាត់ ។

មាត្រា ១០ ._

របបរាជានិយមកម្ពុជា ជារបបជ្រើសតាំង ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ឥតមានព្រះរាជអំណាចចាត់តាំងព្រះរជ្ជទាយាទសម្រាប់គ្រងរាជសម្បត្តិឡើយ ។

មាត្រា ១១ ._ ថ្មី

ក្នុងករណីដែលព្រះមហាក្សត្រ ពុំអាចបំពេញព្រះរាជភារៈ ជាព្រះប្រមុខរដ្ឋបានដូចធម្មតា ដោយព្រះអង្គទ្រង់ប្រឈួនជាទម្ងន់ មានការបញ្ជាក់ដោយក្រុមគ្រូពេទ្យជំនាញជ្រើសរើសដោយប្រធានព្រឹទ្ធសភា ប្រធានរដ្ឋសភា និង នាយករដ្ឋមន្ត្រី នោះប្រធានព្រឹទ្ធសភាបំពេញភារកិច្ចប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះអង្គ ក្នុងឋានៈជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានព្រឹទ្ធសភា ពុំមានលទ្ធភាពបំពេញភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងឋានៈជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ ពេលព្រះអង្គទ្រង់ប្រឈួនជាទម្ងន់ ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ ប្រធានរដ្ឋសភាជាអ្នកបំពេញភារកិច្ចនេះ ។

តំណែងជាប្រមុខរដ្ឋជំនួសព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងឋានៈជាព្រះរាជានុសិទ្ធិនេះ អាចនឹងដូរឥស្សរជនផ្សេងទៀត ក្នុងករណីដូចដែលបានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ តាមឋានានុក្រមដូចតទៅ :

ក-អនុប្រធានទី១ ព្រឹទ្ធសភា

ខ-អនុប្រធានទី១ រដ្ឋសភា

គ-អនុប្រធានទី២ ព្រឹទ្ធសភា

ឃ-អនុប្រធានទី២ រដ្ឋសភា

មាត្រា ១២ ._ ថ្មី

នៅពេលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចូលទីវង្គត ប្រធានព្រឹទ្ធសភាទទួលភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋស្តីទី ក្នុងឋានៈជាព្រះរាជានុសិទ្ធិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានព្រឹទ្ធសភា ពុំមានលទ្ធភាពបំពេញភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋស្តីទីជំនួសព្រះមហាក្សត្រ ក្នុងពេលព្រះអង្គចូលទីវង្គត ការទទួលភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋស្តីទី ក្នុងឋានៈជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ ត្រូវអនុវត្តតាមវាក្យខ័ណ្ឌទី២ និង ទី៣ នៃមាត្រា ១១ ថ្មី ។

មាត្រា ១៣ ._ ថ្មី

ក្នុងរយៈវេលា ៧ ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ព្រះមហាក្សត្រថ្មីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ។

សមាសភាពនៃក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិមាន :

- ប្រធានព្រឹទ្ធសភា
- ប្រធានរដ្ឋសភា
- នាយករដ្ឋមន្ត្រី
- សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ គណៈមហានិកាយ និង គណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
- អនុប្រធានទី១ និង អនុប្រធានទី២ ព្រឹទ្ធសភា
- អនុប្រធានទី១ និង អនុប្រធានទី២ រដ្ឋសភា

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិនឹងមានកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ១៤ .–

ត្រូវបានជ្រើសរើសជាព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សមាជិកនៃព្រះរាជវង្សានុវង្សខ្មែរ ដែលមានព្រះជន្មាយុយ៉ាងតិច ៣០ ព្រះវស្សា ហើយដែលជាព្រះរាជបច្ឆាញាតិនៃព្រះមហាក្សត្រ **អង្គឌួង** ឬព្រះមហាក្សត្រ **នរោត្តម** ឬក៏ព្រះមហាក្សត្រ **ស៊ីសុវត្ថិ** ។

មុនចូលគ្រងរាជសម្បត្តិ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន ដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី៤ ។

មាត្រា ១៥ .–

ព្រះជាយានៃព្រះមហាក្សត្រ មានព្រះរាជឋានៈជាព្រះមហេសីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ១៦ .–

ព្រះមហេសីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពុំមានព្រះរាជសិទ្ធិធ្វើនយោបាយ ទទួលតួនាទីជាអ្នកដឹកនាំរដ្ឋ ឬជាអ្នកដឹកនាំរាជរដ្ឋាភិបាល ឬទទួលតួនាទីរដ្ឋបាល ឬនយោបាយឡើយ ។

ព្រះមហេសីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទុកព្រះរាជកាយពលបំពេញព្រះរាជភារៈបម្រើប្រយោជន៍សង្គម មនុស្សធម៌ សាសនា និង ជួយព្រះមហាក្សត្រក្នុងព្រះរាជកាតព្វកិច្ចផ្នែកពិធីការ និង ការទូត ។

មាត្រា ១៧ .–

ប្រការដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់គ្រងរាជសម្បត្តិ ប៉ុន្តែទ្រង់មិនកាន់អំណាចឡើយ ហើយដែលមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ មិនអាចសុំកែប្រែបានជាដាច់ខាត ។

មាត្រា ១៨ ._ ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គទ្រង់ទាក់ទងជាមួយព្រឹទ្ធសភានិងរដ្ឋសភាដោយព្រះរាជសារ ។

ព្រះរាជសារនេះ ព្រឹទ្ធសភានិងរដ្ឋសភា មិនអាចយកទៅជជែកពិភាក្សាឡើយ ។

មាត្រា ១៩ ._ ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់តែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង ទ្រង់តែងតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី តាមបែបបទដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៩ ថ្មី ។

មាត្រា ២០ ._

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ទទួលសវនាការជាផ្លូវការពីរដងក្នុងមួយខែ ឱ្យនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីចូលគាល់រាយការណ៍ទូលថ្វាយទ្រង់ជ្រាបអំពីសភាពការណ៍នៃប្រទេសជាតិ ។

មាត្រា ២១ ._

តាមសេចក្តីស្នើរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រះហស្តលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ ឬបញ្ចប់ភារកិច្ចមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ស៊ីវិល និង យោធា ឯកអគ្គរាជទូត និង ប្រេសិតវិសាមញ្ញ និង ពេញសមត្ថភាព ។

តាមសេចក្តីស្នើរបស់ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រះហស្តលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំង ផ្លាស់ប្តូរ ឬដកចៅក្រមផ្នែកយុត្តាធិការ ។

មាត្រា ២២ ._ ថ្មី

នៅពេលប្រជាជាតិប្រឈមមុខនឹងគ្រោះថ្នាក់ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ប្រកាសប្រទានដំណឹងជាសាធារណៈ ដាក់ប្រទេសជាតិឋិតនៅក្នុងភាពអាសន្ន ក្រោយពីបានមតិឯកភាពពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ប្រធានរដ្ឋសភា និង ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ២៣ .‗

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាមេបញ្ជាការកំពូលនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ។ អគ្គមេបញ្ជាការកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ត្រូវបានតែងតាំងឡើងដើម្បីបញ្ជាកងយោធពលខេមរភូមិន្ទនេះ។

មាត្រា ២៤ .‗ ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់គង់ជាព្រះអធិបតីនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាការពារជាតិ ដែលនឹងត្រូវបង្កើតឡើងដោយច្បាប់មួយ ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ប្រកាសសង្គ្រាមក្រោយការអនុម័តរបស់រដ្ឋសភា និង ព្រឹទ្ធសភា។

មាត្រា ២៥ .‗

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ទទួលសារតាំងឯកអគ្គរដ្ឋទូត ឬប្រេសិតវិសាមញ្ញ និង ពេញសមត្ថភាពនៃប្រទេសក្រៅមកប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ២៦ .‗ ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ឡាយព្រះហស្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញា និង អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ហើយទ្រង់ប្រទានសច្ចាប័នលើសន្ធិសញ្ញា និង អនុសញ្ញាទាំងនេះ ក្រោយបានទទួលការអនុម័តយល់ព្រមពីរដ្ឋសភា និង ព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ២៧ .‗

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់មានព្រះរាជសិទ្ធិបន្ធូរបន្ថយទោស និង លើកលែងទោស ។

មាត្រា ២៨ .- ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ឡាយព្រះហស្ដលេខាលើព្រះរាជក្រមប្រកាសឱ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត និង ព្រឹទ្ធសភាបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់រួចហើយ និង ទ្រង់ឡាយព្រះហស្ដលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យ តាមសេចក្ដីស្នើសុំពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។

ក្នុងពេលដែលព្រះមហាក្សត្រប្រឈួន ហើយត្រូវព្យាបាលព្រះរោគនៅបរទេស ក្នុងពេលនោះ ព្រះមហាក្សត្រមានសិទ្ធិផ្ទេរអំណាចឡាយព្រះហស្ដលេខានៅលើព្រះរាជក្រម ឬព្រះរាជក្រឹត្យខាងលើនេះ ទៅប្រមុខរដ្ឋស្ដីទីចុះហត្ថលេខាជំនួសដោយព្រះរាជសារប្រគល់សិទ្ធិ។

មាត្រា ២៩ .- ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់បង្កើត និង ប្រទានគ្រឿងឥស្សរិយយសជាតិ ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់សម្រេចប្រទានឋានន្តរសក្តិ ឋានៈ យោធា និង ស៊ីវិល តាមច្បាប់កំណត់ ។

មាត្រា ៣០ .- ថ្មី

ក្នុងរយៈពេលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់អវត្តមាន ប្រធានព្រឹទ្ធសភាទទួលភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋស្ដីទី ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានព្រឹទ្ធសភា ពុំមានលទ្ធភាពបំពេញភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋស្ដីទីជំនួសព្រះមហាក្សត្រ ពេលព្រះអង្គទ្រង់អវត្តមាន ការទទួលភារកិច្ចជាប្រមុខរដ្ឋស្ដីទី ត្រូវអនុវត្តតាមវាក្យខ័ណ្ឌទី២ និង ទី៣ នៃមាត្រា ១១ ថ្មី ។

ជំពូកទី ៣
អំពីសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ

មាត្រា ៣១ ._

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និង គោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និង កតិកាសញ្ញា ព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិនារី និង សិទ្ធិកុមារ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ មានសិទ្ធិសេរីភាព និង ករណីយកិច្ចដូចគ្នាទាំងអស់ ដោយឥតប្រកាន់ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា ជំនឿ សាសនា និន្នាការនយោបាយ ដើមកំណើតជាតិ ឋានៈសង្គម ធនធាន ឬ ស្ថានភាពឯទៀតឡើយ ។ ការប្រើសិទ្ធិសេរីភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ មិនត្រូវឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ សេរីភាពអ្នកដទៃឡើយ ។ ការប្រើសិទ្ធិ សេរីភាពនេះ ត្រូវប្រព្រឹត្តតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៣២ ._

ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត មានសេរីភាពនិងមានសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន ។

ទោសប្រហារជីវិតមិនត្រូវឱ្យមានឡើយ ។

មាត្រា ៣៣ ._

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ មិនអាចត្រូវបានដកសញ្ជាតិ និរទេស ឬចាប់បញ្ជូនខ្លួនទៅឱ្យប្រទេសក្រៅណាមួយឡើយ លើកលែងតែមានកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមក ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរដែលកំពុងរស់នៅឯបរទេសត្រូវបានរដ្ឋគាំពារ ។

ការទទួលសញ្ជាតិខ្មែរត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៤ .- ថ្មី

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិបោះឆ្នោត និងអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៨ ឆ្នាំ មានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ២៥ឆ្នាំ អាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងជាតំណាងរាស្ត្រ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ៤០ឆ្នាំ អាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងជាសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

បទប្បញ្ញត្តិបន្ថយសិទ្ធិបោះឆ្នោត និង សិទ្ធិឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតត្រូវចែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៣៥ .-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងជីវភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និង វប្បធម៌របស់ប្រទេសជាតិ ។

សេចក្តីស្នើទាំងឡាយរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានទទួលការពិនិត្យ និង ដោះស្រាយយ៉ាងហ្មត់ចត់ពីអង្គការរដ្ឋ ។

មាត្រា ៣៦ .-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិជ្រើសរើសមុខរបរសមស្របតាមសមត្ថភាព

របស់ខ្លួន តាមសេចក្ដីត្រូវការរបស់សង្គម ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិទទួលប្រាក់បំណាច់ស្មើគ្នាចំពោះការងារដូចគ្នា ។

ការងារមេផ្ទះមានតម្លៃស្មើគ្នានឹងកម្រៃដែលបានមកពីការងារធ្វើនៅក្រៅផ្ទះ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិទទួលការធានារ៉ាប់រងសង្គម និងអត្ថប្រយោជន៍ខាងសង្គមកិច្ចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិបង្កើតសហជីព និងចូលជាសមាជិកសហជីពនេះ ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃសហជីពនឹងមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៧ .-

សិទ្ធិធ្វើកូដកម្ម និង ធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៨ .-

ច្បាប់រ៉ាប់រងមិនឱ្យមានការរំលោភបំពានលើរូបរាងកាយបុគ្គលណាមួយឡើយ ។

ច្បាប់ការពារជីវិត កិត្តិយស និង សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនជនណាមួយនឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

ការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើបាបលើរូបរាងកាយ ឬប្រព្រឹត្តិកម្មណាមួយដែលបន្ថែមទម្ងន់ទណ្ឌកម្ម អនុវត្តចំពោះជនជាប់ឃុំឃាំង ឬជាប់ពន្ធនាគារ ត្រូវហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើឡើយ ។ អ្នកដែដល់ អ្នករួមប្រព្រឹត្ត និង អ្នកសមគំនិត ត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ការទទួលសារភាពដែលកើតឡើងពីការបង្ខិតបង្ខំតាមផ្លូវកាយក្តី តាមផ្លូវចិត្តក្តី មិនត្រូវទុកជាភស្តុតាងនៃពិរុទ្ធភាពទេ ។

វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ ។

ជនជាប់ចោទណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សឥតទោស ដរាបណាតុលាការមិនទាន់កាត់ទោសជាស្ថាពរ ។

ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិការពារខ្លួនតាមផ្លូវតុលាការ ។

មាត្រា ៣៩ .-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសិទ្ធិប្តឹងបរិហារ ប្តឹងតវ៉ា ឬ ប្តឹងទារសំណងជួសជុលការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីអំពើខុសច្បាប់របស់អង្គការរដ្ឋ របស់អង្គការសង្គម និង របស់បុគ្គលិកនៃអង្គការទាំងនោះ ។ ការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា និង សំណងជួសជុលការខូចខាតជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ ។

មាត្រា ៤០ .-

សេរីភាពក្នុងការធ្វើដំណើរឆ្ងាយជិត និង តាំងទីលំនៅក្នុងស្ថានភាពស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានគោរព ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរអាចចេញទៅតាំងទីលំនៅ នៅប្រទេសក្រៅ ឬវិលត្រឡប់មកវិញបាន។

ការរក្សាសិទ្ធិមិនឱ្យរំលោភលើលំនៅឋាន និង អាថិកំបាំងនៃការឆ្លើយឆ្លងតាមលិខិតតាមសារទូរលេខ ទូរពុម្ព ទូរគមន៍ និង តាមទូរស័ព្ទ ត្រូវបានធានា ។

ការឆែកឆេរលំនៅឋាន សម្ភារៈវត្ថុ និង លើរូបបុគ្គល ត្រូវធ្វើឱ្យស្របនឹងបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

មាត្រា ៤១ ._

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសេរីភាពខាងការបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន សេរីភាពខាងសារព័ត៌មាន សេរីភាពខាងការបោះពុម្ពផ្សាយ សេរីភាពខាងការប្រជុំ ។ ជនណាក៏ដោយ មិនអាចឆ្លៀតប្រើសិទ្ធិនេះដោយរំលោភ នាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយសរបស់អ្នកដទៃ ដល់ទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់សង្គម ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងដល់សន្តិសុខជាតិបានឡើយ ។

របបសារព័ត៌មាន ត្រូវរៀបចំឡើងដោយច្បាប់ ។

មាត្រា ៤២ ._

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសិទ្ធិបង្កើតសមាគម និង គណបក្សនយោបាយ ។ សិទ្ធិនេះត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងឡាយ អាចចូលរួមក្នុងអង្គការមហាជន ជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ការពារសមិទ្ធផលជាតិ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម ។

មាត្រា ៤៣ ._

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទមានសិទ្ធិពេញទីខាងជំនឿ ។

សេរីភាពខាងជំនឿ និង ការប្រតិបត្តិខាងផ្លូវសាសនា ត្រូវបានរដ្ឋធានាក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលមិនប៉ះពាល់ដល់ជំនឿ ឬសាសនាដទៃទៀត ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់ និង សន្តិសុខសាធារណៈ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាជាសាសនារបស់រដ្ឋ ។

មាត្រា ៤៤ ._

ជនណាក៏ដោយ ទោះជាបុគ្គលក្តី ជាសមូហភាពក្តី មានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ មានតែ

រូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ទើបមានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ។

កម្មសិទ្ធិឯកជនស្របច្បាប់ ឋិតនៅក្រោមការគាំពារនៃច្បាប់ ។

ដែលនឹងដកហូតកម្មសិទ្ធិអំពីជនណាមួយបាននោះ លុះត្រាតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិទុក ហើយត្រូវផ្ដល់សំណងជាមុន ដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ។

មាត្រា ៤៥ ._

ការរើសអើងគ្រប់ប្រភេទ ប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ ត្រូវបំបាត់ចោល ។

ការធ្វើអាជីវកម្មលើការងាររបស់ស្ត្រី ត្រូវហាមឃាត់ ។

បុរសនិងស្ត្រីមានសិទ្ធិស្មើគ្នាក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ ជាពិសេសក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

អាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវធ្វើតាមលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ និងតាមគោលការណ៍ស្ម័គ្រចិត្ត ប្ដីមួយ ប្រពន្ធមួយ ។

មាត្រា ៤៦ ._

អំពើលក់ដូរមនុស្ស អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្នែកពេស្យាកម្ម និង អំពើអាសអាភាស ដែលប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់នារី ត្រូវហាមឃាត់ ។

ត្រូវហាមឃាត់មិនឱ្យមានការបញ្ឈប់នារីពីការងារ ដោយមូលហេតុមានគភ៌ ។ នារីមានសិទ្ធិឈប់សំរាកនៅពេលសំរាលកូនដោយទទួលប្រាក់បៀវត្ស និងដោយមានការធានារក្សាសិទ្ធិអតីតភាពក្នុងការងារ និងអត្ថប្រយោជន៍សង្គមផ្សេងៗទៀត ។

រដ្ឋ និង សង្គមយកចិត្តទុកដាក់បង្កលក្ខណៈឱ្យនារី ជាពិសេសនារីនៅជនបទដែលគ្មានទីពឹងបានទទួលការឧបត្ថម្ភដើម្បីមានមុខរបរ មានលទ្ធភាពព្យាបាលជំងឺ ឱ្យកូនទៅរៀន និងមានជីវភាពរស់នៅសមរម្យ ។

មាត្រា ៤៧ .-

មាតាបិតាមានកាតព្វកិច្ចចិញ្ចឹមថែរក្សា និង អប់រំកូនឱ្យទៅជាពលរដ្ឋល្អ ។

កូនមានករណីយកិច្ចចិញ្ចឹម និង បីបាច់ថែរក្សាមាតាបិតាដែលចាស់ជរា តាមទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ ។

មាត្រា ៤៨ .-

រដ្ឋធានារក្សាការពារសិទ្ធិរបស់កុមារ ដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីកុមារ ជាពិសេស សិទ្ធិមានជីវិតរស់នៅ សិទ្ធិទទួលការអប់រំរៀនសូត្រ សិទ្ធិត្រូវបានទទួលការគាំពារក្នុងស្ថានការណ៍មានសង្គ្រាម និង ការការពារប្រឆាំងនឹងអាជីវកម្ម សេដ្ឋកិច្ច ឬកាមគុណលើកុមារ ។

រដ្ឋគាំពារប្រឆាំងនឹងការងារទាំងឡាយ ដែលអាចធ្វើឱ្យខូចដល់ការអប់រំ និង ការរៀនសូត្ររបស់កុមារ ឬដែលនាំឱ្យអន្តរាយដល់សុខភាព ឬសុខុមាលភាពរបស់កុមារ ។

មាត្រា ៤៩ .-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូបត្រូវគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង គោរពច្បាប់ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូបមានកាតព្វកិច្ចរួមចំណែកកសាងប្រទេសជាតិ និងការពារមាតុភូមិ ។

កាតព្វកិច្ចការពារមាតុភូមិត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

មាត្រា ៥០ ._

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទត្រូវគោរពគោលការណ៍អធិបតេយ្យជាតិ និង លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទត្រូវគោរពទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ និង កម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ឯកជន ។

ជំពូកទី ៤

អំពីរបបនយោបាយ

មាត្រា ៥១ ._ ថ្មី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុវត្តនយោបាយប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរជាម្ចាស់វាសនានៃប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន ។

អំណាចទាំងអស់ជារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ ប្រជាពលរដ្ឋប្រើអំណាចរបស់ខ្លួន តាមរយៈរដ្ឋសភា ព្រឹទ្ធសភា រាជរដ្ឋាភិបាល និង សាលាជម្រះក្តី ។

អំណាចបែងចែកដាច់ពីគ្នា រវាងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និង អំណាចតុលាការ ។

មាត្រា ៥២ ._

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប្តេជ្ញារក្សាការពារឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ បូរណភាពទឹកដី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុវត្តនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិ ដើម្បីការពារឯកភាពជាតិ រក្សា

ការពារទំនៀមទម្លាប់ និង ប្រពៃណីល្អរបស់ជាតិ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ត្រូវការពារនីត្យានុកូលភាព ធានាសណ្តាប់ធ្នាប់ និង សន្តិសុខសាធារណៈ ។ រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ជាអាទិភាព ចំពោះជីវភាពរស់នៅ និង សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

មាត្រា ៥៣ ._

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាន់ខ្ជាប់ជានិច្ចនូវនយោបាយអព្យាក្រឹតអចិន្ត្រៃយ៍ និងមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ ។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រួមរស់ដោយសន្តិសហវិជ្ជមានជាមួយប្រទេសជិតខាង និង ប្រទេសដទៃទៀតទាំងអស់នៅលើសកលលោក ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនឈ្លានពានប្រទេសណាដាច់ខាត មិនជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងនៃប្រទេសដទៃដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ទោះបីក្រោមរូបភាពណាក៏ដោយ ដោះស្រាយរាល់បញ្ហាដោយសន្តិវិធី និង គោរពផលប្រយោជន៍ផងគ្នាទៅវិញទៅមក ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនចងសម្ព័ន្ធយោធា ឬចូលក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងយោធាណាមួយ ដែលមិនស្របនឹងអព្យាក្រឹតភាពរបស់ខ្លួនឡើយ ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនអនុញ្ញាតឱ្យមានមូលដ្ឋានយោធាបរទេសនៅលើទឹកដីរបស់ខ្លួន ហើយក៏មិនអនុញ្ញាតឱ្យមានមូលដ្ឋានយោធារបស់ខ្លួននៅបរទេសដែរ លើកលែងតែក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃសំណូមពររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រក្សាសិទ្ធិទទួលយកជំនួយបរទេសជាសម្ភារៈ យោធា អាវុធគ្រាប់រំសេវ ការហ្វឹកហ្វឺនកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និង ជំនួយផ្សេងៗទៀត ដើម្បីការពារខ្លួន និងធានាសណ្តាប់ធ្នាប់ និងសន្តិសុខសាធារណៈនៅផ្ទៃក្នុងប្រទេស ។

មាត្រា ៥៤ ._

ការផលិត ការប្រើប្រាស់ ការរក្សាទុកអាវុធបរមាណូ អាវុធគីមី ឬអាវុធវេត្រាណូ ត្រូវហាមឃាត់ដាច់ខាត ។

មាត្រា ៥៥ ._

សន្ធិសញ្ញា និង កិច្ចព្រមព្រៀងទាំងឡាយណា ដែលមិនស្របនឹងឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ បូរណភាពទឹកដី អព្យាក្រឹតភាព និង ឯកភាពជាតិរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវលុបចោល ។

ជំពូកទី ៥
អំពីសេដ្ឋកិច្ច

មាត្រា ៥៦ ._

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុវត្តប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនេះ នឹងមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៥៧ ._

ការយកពន្ធដារនឹងអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែមានច្បាប់អនុញ្ញាត ។ ថវិកាជាតិត្រូវបានកំណត់ឱ្យអនុវត្តតាមច្បាប់ ។

របបគ្រប់គ្រងរូបិយវត្ថុ និង ប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៥៨ .-

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ក្រោមដី ភ្នំ សមុទ្រ បាតសមុទ្រ ក្រោមបាតសមុទ្រ ឆ្នេរសមុទ្រ អាកាស កោះ ទន្លេ ព្រែក ស្ទឹង បឹង ព្រៃឈើ ធនធានធម្មជាតិ មជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ មូលដ្ឋានការពារប្រទេស សំណង់ផ្សេងៗទៀត ដែលបានកំណត់ថាជារបស់រដ្ឋ ។

ការគ្រប់គ្រង ការប្រើប្រាស់ និង ការចាត់ចែងលើទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ នឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៥៩ .-

រដ្ឋត្រូវរក្សាការពារបរិស្ថាន និង តុល្យភាព នៃភោគទ្រព្យធម្មជាតិ ហើយត្រូវចាត់ចែងឱ្យមានផែនការច្បាស់លាស់ ក្នុងការគ្រប់គ្រង មានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ទឹក អាកាស ខ្យល់ ភោគោត្តសាស្ត្រ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី រ៉ែ ថាមពល ប្រេងកាត និង ឧស្ម័ន ថ្ម និង ខ្សាច់ ត្បូងថ្ម ព្រៃឈើ និង អនុផលព្រៃឈើ ពពួកសត្វព្រៃ មច្ឆាជាតិ ធនធានជលផល ។

មាត្រា ៦០ .-

ពលរដ្ឋមានសិទ្ធិលក់ដូរផលិតផលរបស់ខ្លួនដោយសេរី ។ ការតម្រូវឱ្យលក់ផលិតផលជូនរដ្ឋ ឬការយកភោគផល ឬទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនទៅប្រើប្រាស់ ទោះបីមួយរយៈពេលក៏ដោយត្រូវហាមឃាត់ វៀរលែងតែក្នុងករណីពិសេស ដែលមានច្បាប់អនុញ្ញាត ។

មាត្រា ៦១ ._

រដ្ឋជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់វិស័យ ជាពិសេសវិស័យកសិកម្ម សិប្បកម្ម ឧស្សាហកម្ម ចាប់ពីតំបន់ដាច់ស្រយាលដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើនយោបាយទឹក ភ្លើង ផ្លូវ និងមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន បច្ចេកទេសទំនើប និង ប្រព័ន្ធឥណទាន ។

មាត្រា ៦២ ._

រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ជួយដោះស្រាយមធ្យោបាយផលិត ការពារថ្លៃផលិតផលជូនកសិករ សិប្បករ និងជួយរកទីផ្សារលក់ផលិតផល ។

មាត្រា ៦៣ ._

រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រងទីផ្សារ ជួយឱ្យជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ មានកម្រិតសមរម្យ ។

មាត្រា ៦៤ ._

រដ្ឋហាមឃាត់ និង ផ្តន្ទាទោសជាទម្ងន់ដល់ជនណាដែលនាំចូល ផលិត លក់ដូរគ្រឿងញៀន ទំនិញក្លែងក្លាយ ហួសរយៈពេលប្រើ ដែលប៉ះពាល់ដល់សុខភាព អាយុជីវិតរបស់អ្នកប្រើ ។

ជំពូកទី ៦

អំពីអប់រំ វប្បធម៌ និង សង្គមកិច្ច

មាត្រា ៦៥ .-

រដ្ឋត្រូវការពារ និង លើកស្ទួយសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងការទទួលការអប់រំ ប្រកបដោយគុណភាពនៅគ្រប់កម្រិត និង ត្រូវចាត់វិធានការគ្រប់បែបយ៉ាងជាជំហានៗ ដើម្បីឱ្យការអប់រំនេះ បានទៅដល់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ។

រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ដល់វិស័យអប់រំកាយ និង កីឡា ដែលជាសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូប ។

មាត្រា ៦៦ .-

រដ្ឋកសាងប្រព័ន្ធអប់រំមួយពេញលេញ និង ឯកភាពនៅទូទាំងប្រទេស ដែលធានាឱ្យបាននូវគោលការណ៍សេរីភាពខាងសិក្សាធិការ និង គោលការណ៍សមភាពក្នុងការអប់រំ ដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានភ័ព្វសំណាងគ្រប់គ្រាន់ស្មើគ្នាក្នុងការកសាងជីវិត ។

មាត្រា ៦៧ .-

រដ្ឋអនុវត្តកម្មវិធីសិក្សា និង គោលការណ៍គរុកោសល្យទំនើប រាប់បញ្ចូលទាំងបច្ចេកវិទ្យា និងភាសាបរទេស ។

រដ្ឋគ្រប់គ្រងគ្រឹះស្ថានសិក្សា និង ថ្នាក់សិក្សាសាធារណៈ និង ឯកជននៅគ្រប់ភូមិសិក្សា ។

មាត្រា ៦៨ ._

រដ្ឋផ្តល់កិច្ចការអប់រំផ្នែកបឋម និង មធ្យមសិក្សា នៅសាលារៀនសាធារណៈ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបដោយឥតបង់ថ្លៃ ។

ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានទទួលការអប់រំយ៉ាងតិចប្រាំបួនឆ្នាំ ។

រដ្ឋជួយផ្សព្វផ្សាយ និង លើកតម្កើងសាលាបាលី និង ពុទ្ធិកសិក្សា ។

មាត្រា ៦៩ ._

រដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចថែរក្សា និង ពង្រីកវប្បធម៌ជាតិ ។

រដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចការពារ និង ពង្រីកភាសាខ្មែរឱ្យសមស្របនឹងសេចក្តីត្រូវការ ។

រដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចថែរក្សា និង ការពារប្រាសាទបុរាណ វត្ថុសិល្បៈបុរាណ និង កែលំអរមណីយដ្ឋានប្រវត្តិសាស្ត្រឡើងវិញ ។

មាត្រា ៧០ ._

បទល្មើសទាំងឡាយ ដែលប៉ះពាល់ ឬទាក់ទងនឹងបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និង បេតិកភណ្ឌសិល្បៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាទម្ងន់ ។

មាត្រា ៧១ ._

បរិវេណបេតិកភណ្ឌជាតិ ក៏ដូចជាបេតិកភណ្ឌដែលបានបញ្ចូលជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោក ត្រូវទុកជាតំបន់អព្យាក្រឹត ដែលមិនឱ្យមានសកម្មភាពយោធា ។

មាត្រា ៧២ .-

សុខភាពរបស់ប្រជារាស្ត្រត្រូវបានធានា ។ រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ដល់ការការពារជំងឺ និង ព្យាបាលជំងឺ ។ ប្រជារាស្ត្រក្រីក្រត្រូវបានទទួលការពិនិត្យរោគដោយឥតបង់ថ្លៃនៅតាមមន្ទីរពេទ្យ គិលានដ្ឋាន និង មន្ទីរសម្ភពសាធារណៈ ។

រដ្ឋរៀបចំឱ្យមានគិលានដ្ឋាន និង មន្ទីរសម្ភពដល់ជនបទ ។

មាត្រា ៧៣ .-

រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះកុមារ និង មាតា ។ រដ្ឋរៀបចំឱ្យមានទារកដ្ឋាន និង ជួយឧបត្ថម្ភនារីដែលមានកូនច្រើនក្នុងបន្ទុក ហើយឥតទីពឹង ។

មាត្រា ៧៤ .-

រដ្ឋជួយឧបត្ថម្ភជនពិការ និង ដល់គ្រួសារយុទ្ធជន ដែលបានបូជាជីវិតដើម្បីប្រទេសជាតិ ។

មាត្រា ៧៥ .-

រដ្ឋចាត់ចែងឱ្យមានរបបសន្តិសុខសង្គមដល់កម្មករ និង និយោជិត ។

ជំពូកទី ៧

អំពីរដ្ឋសភា

មាត្រា ៧៦ .-

រដ្ឋសភាមានសមាជិកជាតំណាងរាស្ត្រយ៉ាងតិច ១២០រូប ។

តំណាងរាស្ត្រ ត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសកល ដោយសេរី ដោយស្មើភាព ដោយចំពោះ និង តាមវិធីជ្រើសរើសឆ្នោតជាសម្ងាត់ ។

តំណាងរាស្ត្រអាចឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតសាជាថ្មីបាន ។

អ្នកដែលមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រ គឺជាប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត មានអាយុយ៉ាងតិច ២៥ ឆ្នាំ មានសញ្ជាតិជាខ្មែរតាំងពីកំណើត ។

អង្គការរៀបចំការបោះឆ្នោត បែបបទ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃការបោះឆ្នោតត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៧៧ ._

តំណាងរាស្ត្រក្នុងរដ្ឋសភា ជាតំណាងប្រជាជាតិខ្មែរទាំងមូល ពុំមែនគ្រាន់តែជាតំណាងប្រជាពលរដ្ឋក្នុងមណ្ឌលរបស់ខ្លួននោះទេ ។

អាណត្តិអាជ្ញាបញ្ជាទាំងឡាយ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

មាត្រា ៧៨ ._

នីតិកាលរបស់រដ្ឋសភាមានកំណត់ ៥ឆ្នាំ ហើយត្រូវផុតកំណត់នៅពេលដែលរដ្ឋសភាថ្មីចូលកាន់តំណែង ។ រដ្ឋសភាមិនអាចត្រូវបានរំលាយមុនផុតអាណត្តិបានឡើយ វៀរលែងតែក្នុងករណីដែលរាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានទម្លាក់ពីរដងក្នុងរយៈ ១២ ខែ ។

ក្នុងករណីនេះ ព្រះមហាក្សត្រត្រូវរំលាយរដ្ឋសភា ក្រោយពីព្រះអង្គទ្រង់បានទទួលការស្នើពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង បន្ទាប់ពីទ្រង់បានការយល់ព្រមពីប្រធានរដ្ឋសភា ។

ការបោះឆ្នោតដើម្បីជ្រើសរើសរដ្ឋសភាថ្មី នឹងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរយៈពេល ៦០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ

ចាប់តាំងពីថ្ងៃរំលាយរដ្ឋសភាមក ។

ក្នុងរយៈកាលនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលមានតែភារកិច្ចដឹកនាំការងារប្រចាំថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬ ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសដទៃទៀត ដែលមិនអាចធ្វើការបោះឆ្នោតកើត រដ្ឋសភាអាចប្រកាសបន្តនីតិកាលរបស់ខ្លួនមួយដងបានមួយឆ្នាំ តាមសំណើរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ។

ការប្រកាសបន្តនីតិកាលរបស់រដ្ឋសភា ត្រូវសម្រេចដោយមតិយល់ព្រមពីរភាគបីយ៉ាងតិចនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ៧៩ .-

អាណត្តិនៃសមាជិករដ្ឋសភា មានវិសមិតភាពជាមួយការបំពេញមុខងារសាធារណៈជាសកម្ម និងជាមួយមុខងារជាសមាជិកនៃស្ថាប័នដទៃទៀតដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ វៀរលែងតែទៅបំពេញមុខងារក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាល ។

ក្នុងករណីនេះ សមាជិករដ្ឋសភារូបនោះមានឋានៈជាសមាជិករដ្ឋសភាធម្មតា ប៉ុន្តែមិនត្រូវមានមុខតំណែងអ្វីទាំងអស់ក្នុងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ និងក្នុងគណៈកម្មការផ្សេងៗនៃរដ្ឋសភា ។

មាត្រា ៨០ .-

តំណាងរាស្ត្រមានអភ័យឯកសិទ្ធិសភា ។

តំណាងរាស្ត្ររូបណាក៏ដោយ មិនអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ ចាប់ខ្លួន ឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនដោយហេតុពីបានសំដែងយោបល់ ឬបញ្ចេញមតិក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនសោះឡើយ ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនសមាជិកណាមួយនៃរដ្ឋសភា នឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមពីរដ្ឋសភា ឬពីគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់រដ្ឋសភា ក្នុងចន្លោះសម័យប្រជុំនៃរដ្ឋសភា វៀរលែងតែក្នុងករណីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌជាក់ស្ដែង ។ ក្នុងករណីខាងក្រោយនេះ ក្រសួងមានសមត្ថកិច្ចត្រូវធ្វើសេចក្ដីរាយការណ៍ជូនរដ្ឋសភា ឬជូនគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់រដ្ឋសភាជាបន្ទាន់ដើម្បីសម្រេច ។

សេចក្ដីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់រដ្ឋសភា ត្រូវដាក់ជូនសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាខាងមុខ ដើម្បីអនុម័តតាមមតិភាគច្រើនពីរភាគបីនៃសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

ក្នុងករណីទាំងអស់ខាងលើនេះ ការឃុំខ្លួន ការចោទប្រកាន់តំណាងរាស្ត្រណាមួយត្រូវផ្អាក ប្រសិនបើរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិឱ្យផ្អាក តាមមតិភាគច្រើនបីភាគបួននៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ៨១ .-

រដ្ឋសភាមានថវិកាស្វយ័តសម្រាប់ដំណើរការ ។

តំណាងរាស្ត្រត្រូវទទួលប្រាក់បំណាច់ ។

មាត្រា ៨២ .- ថ្មី

រដ្ឋសភាបើកសម័យប្រជុំដំបូង ហុកសិបថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយពេលបោះឆ្នោត តាមការកោះប្រជុំរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ។

មុនចាប់ផ្ដើមការងាររបស់ខ្លួន រដ្ឋសភាត្រូវប្រកាសសុពលភាពនៃអាណត្តិរបស់សមាជិកនីមួយៗ ត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសដាច់ដោយឡែកពីគ្នានូវ ប្រធាន អនុប្រធាន រដ្ឋសភា និង

សមាជិកទាំងអស់នៃគណៈកម្មការនានារបស់រដ្ឋសភា ដោយមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

រដ្ឋសភាត្រូវអនុម័តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង ដោយមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

តំណាងរាស្ត្រទាំងអស់ត្រូវធ្វើសច្ចាប្រណិធានមុនចូលកាន់តំណែង ដូចមានខ្លឹមសារចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ៨៣ ._

រដ្ឋសភាប្រជុំជាសាមញ្ញពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ។

សម័យប្រជុំនីមួយៗ មានចិរៈវេលាយ៉ាងតិចបីខែ។ បើមានសំណូមពរពីព្រះមហាក្សត្រ ឬសេចក្តីស្នើសុំពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬ ពីសមាជិករដ្ឋសភាចំនួនមួយភាគបីយ៉ាងតិច គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍រដ្ឋសភា កោះប្រជុំរដ្ឋសភាជាវិសាមញ្ញ ។

ក្នុងករណីនេះ របៀបវារៈជាក់លាក់នៃសម័យប្រជុំជាវិសាមញ្ញ ត្រូវផ្សាយដល់ប្រជារាស្ត្រជាមួយនឹងថ្ងៃកំណត់ប្រជុំ ។

មាត្រា ៨៤ ._

នៅចន្លោះសម័យប្រជុំរបស់រដ្ឋសភា គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់រដ្ឋសភាទទួលភារកិច្ចចាត់ចែងការងារ ។

គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់រដ្ឋសភារួមមាន : ប្រធានរដ្ឋសភា អនុប្រធានរដ្ឋសភា និងប្រធានគណៈកម្មការទាំងអស់របស់រដ្ឋសភា ។

មាត្រា ៨៥ ._

សម័យប្រជុំរដ្ឋសភា ត្រូវធ្វើនៅរាជធានីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងសាលប្រជុំរបស់រដ្ឋសភា លើកលែងតែមានការសម្រេចផ្សេងចុះក្នុងលិខិតកោះប្រជុំដោយកាលៈទេសៈតម្រូវ ។

ក្រៅពីករណីខាងលើ និង ក្រៅពីកន្លែង និង ពីកាលបរិច្ឆេទដែលកំណត់ក្នុងសេចក្ដីអញ្ជើញ ការប្រជុំណាក៏ដោយរបស់រដ្ឋសភាត្រូវទុកជាខុសច្បាប់ ហើយជាអាសាសូន្យពេញលក្ខណៈ ។

មាត្រា ៨៦ ._

ក្នុងកាលៈទេសៈដែលប្រទេសជាតិស្ថិតក្នុងភាពអាសន្ន រដ្ឋសភាប្រជុំរាល់ថ្ងៃជាប់ជាប្រចាំ ។ រដ្ឋសភាមានសិទ្ធិសម្រេចបញ្ចប់កាលៈទេសៈពិសេសខាងលើនេះ កាលបើសភាពការណ៍អនុញ្ញាត ។

បើរដ្ឋសភាមិនអាចប្រជុំបានទេ ដោយមូលហេតុចាំបាច់ ជាអាទិ៍នៅពេលដែលកម្លាំងបរទេសចូលមកកាន់កាប់ទឹកដី ការប្រកាសភាពអាសន្នត្រូវបន្តទៅមុខជាស្វ័យប្រវត្តិ ។

នៅពេលដែលប្រទេសជាតិឋិតក្នុងភាពអាសន្ន រដ្ឋសភាមិនអាចត្រូវរំលាយបានឡើយ ។

មាត្រា ៨៧ ._

ប្រធានរដ្ឋសភាដឹកនាំអង្គប្រជុំរបស់រដ្ឋសភា ទទួលអាញត្តិច្បាប់ និង សេចក្ដីសម្រេចចិត្តទាំងឡាយ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត រ៉ាប់រងការអនុវត្តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់រដ្ឋសភា និងចាត់ចែងការទាក់ទងអន្តរជាតិទាំងឡាយរបស់រដ្ឋសភា ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានរដ្ឋសភាមានធុរៈមិនអាចបំពេញមុខងារបាន ដោយហេតុមកពីមានជំងឺ ឬបំពេញមុខងារជាប្រមុខរដ្ឋស្ដីទី ឬជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬបំពេញបេសកកម្មនៅបរទេស អនុប្រធានរដ្ឋសភាមួយរូប ត្រូវទទួលភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជំនួស ។

ក្នុងករណីដែលប្រធាន ឬអនុប្រធានរដ្ឋសភាលាលែងពីមុខតំណែង ឬទទួលអនិច្ចកម្ម រដ្ឋសភាត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងប្រធាន ឬអនុប្រធានថ្មី ។

មាត្រា ៨៨ ._ ថ្មី (ពីរ)

ការប្រជុំរដ្ឋសភាត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

រដ្ឋសភាអាចប្រជុំជាសម្ងាត់បាន តាមការស្នើសុំពីប្រធាន ឬពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់យ៉ាងតិច ពីព្រះមហាក្សត្រ ឬពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

ការប្រជុំរដ្ឋសភានឹងយកជាការបានលុះត្រាតែមាន :

ក-កូរ៉ុមលើសពី ពីរភាគបីនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល សម្រាប់ការអនុម័តទាំងឡាយណា ដែលតម្រូវឱ្យយកមតិភាគច្រើន ពីរភាគបីនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

ខ-កូរ៉ុមលើសពី ពាក់កណ្ដាលនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល សម្រាប់ការអនុម័តទាំងឡាយណា ដែលតម្រូវឱ្យយកមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ៨៩ ._

តាមការសុំពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់យ៉ាងតិច រដ្ឋសភាអាចអញ្ជើញឥស្សរជនដ៏ឧត្ដមណាមួយមកបំភ្លឺរដ្ឋសភា អំពីបញ្ហាដែលមានសារៈសំខាន់ពិសេស ។

មាត្រា ៩០ .‒ ថ្មី (ពីរ)

រដ្ឋសភាជាអង្គការដែលមានអំណាចនីតិប្បញ្ញត្តិ ហើយបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ដូចបានកំណត់ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង ច្បាប់ជាធរមាន ។

រដ្ឋសភាអនុម័តថវិកាជាតិ ផែនការរដ្ឋ ការឱ្យរដ្ឋខ្ចីប្រាក់ពីគេ ការឱ្យរដ្ឋឱ្យប្រាក់គេខ្ចី ការសន្យានានាផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និង ការបង្កើត កែប្រែ ឬលុបចោលពន្ធដារ ។

រដ្ឋសភាឱ្យសេចក្តីយល់ព្រមចំពោះគណនីរដ្ឋបាល ។

រដ្ឋសភាអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការលើកលែងទោសជាទូទៅ ។

រដ្ឋសភាអនុម័តយល់ព្រម ឬលុបចោលសន្ធិសញ្ញា ឬអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ។

រដ្ឋសភាអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការប្រកាសសង្គ្រាម ។

ការអនុម័តខាងលើនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដោយមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

រដ្ឋសភាបោះឆ្នោតទុកចិត្តដល់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ៩១ .‒ ថ្មី

សមាជិកព្រឹទ្ធសភា សមាជិករដ្ឋសភា និង នាយករដ្ឋមន្ត្រី មានសិទ្ធិផ្តួចផ្តើមគំនិតធ្វើច្បាប់ ។

តំណាងរាស្ត្រមានសិទ្ធិស្នើធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ ប៉ុន្តែសំណើនេះមិនអាចទទួលយកបានទេ បើវិសោធនកម្មនោះសំដៅបន្ថយប្រាក់ចំណូលសាធារណៈ ឬបន្ថែមបន្ទុកលើប្រជាពលរដ្ឋ ។

មាត្រា ៩២ ._

ការអនុម័តទាំងឡាយរបស់រដ្ឋសភា ដែលផ្ទុយនឹងគោលការណ៍ រក្សាការពារឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ បូរណភាពទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយដែលនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ឯកភាពនយោបាយ ឬការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរបស់ប្រទេសជាតិនឹងត្រូវចាត់ទុកជាអាសាសូន្យ ។ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញជាអង្គការតែមួយគត់ដែលមានសមត្ថកិច្ចសម្រេចពីមោឃភាពនេះ ។

មាត្រា ៩៣ ._ ថ្មី

ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត និង ព្រឹទ្ធសភាបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់រួចហើយ ហើយត្រូវបានព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ឡាយព្រះហស្តលេខាប្រកាសឱ្យប្រើ ត្រូវចូលជាធរមាននៅរាជធានីភ្នំពេញក្នុងរយៈពេលដប់ថ្ងៃគត់ ក្រោយពីថ្ងៃប្រកាសឱ្យប្រើ និង នៅទូទាំងប្រទេសក្នុងរយៈពេលម្ភៃថ្ងៃគត់ ក្រោយពីថ្ងៃប្រកាសឱ្យប្រើ ។ ប៉ុន្តែបើច្បាប់នេះបានចែងថាជាការប្រញាប់ ច្បាប់នេះត្រូវចូលជាធរមានភ្លាមនៅទូទាំងប្រទេស ក្រោយថ្ងៃប្រកាសឱ្យប្រើ ។

ច្បាប់ដែលព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់បានឡាយព្រះហស្តលេខាប្រកាសឱ្យប្រើ ត្រូវចុះក្នុងរាជកិច្ច និង ផ្សព្វផ្សាយនៅទូទាំងប្រទេស ឱ្យទាន់តាមពេលកំណត់ខាងលើ ។

មាត្រា ៩៤ ._

រដ្ឋសភាបង្កើតគណៈកម្មការផ្សេងៗដែលចាំបាច់ ។ ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃរដ្ឋសភានឹងមានកំណត់ក្នុងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនៃរដ្ឋសភា ។

មាត្រា ៩៥ .-

ក្នុងករណីមានសមាជិករដ្ឋសភាទទួលអនិច្ចកម្ម លាលែង ឬប្រាសចាកសមាជិកភាព ដែលកើតមានឡើង ៦ ខែ យ៉ាងតិចមុនចប់នីតិកាល ត្រូវចាត់ការជ្រើសតាំងជំនួសសមាជិក នោះ តាមល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភា និង ក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៩៦ .-

តំណាងរាស្ត្រមានសិទ្ធិដាក់សំណួរដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ សំណួរនេះត្រូវសរសេរជា លាយល័ក្ខអក្សរ ប្រគល់ជូនតាមរយៈប្រធានរដ្ឋសភា ។

ចម្លើយអាចធ្វើឡើងដោយរដ្ឋមន្ត្រីមួយរូប ឬច្រើនរូប អាស្រ័យដោយបញ្ហាដែលបាន ចោទឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋមន្ត្រីមួយរូប ឬច្រើនរូប ។ បើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធ ដល់នយោបាយទូទៅរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នាយករដ្ឋមន្ត្រីត្រូវឆ្លើយផ្ទាល់ខ្លួន ។

ចម្លើយរបស់រដ្ឋមន្ត្រី ឬរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី អាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ ឬសរសេរជា លាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

ចម្លើយខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណួរ ។

ចំពោះចម្លើយផ្ទាល់មាត់ ប្រធានរដ្ឋសភាអាចសម្រេចបើកឱ្យមាន ឬមិនឱ្យមានការ ជជែកដេញដោល ។ បើគ្មានការបើកឱ្យជជែកដេញដោលទេ នោះចម្លើយរបស់រដ្ឋមន្ត្រី ឬនាយករដ្ឋមន្ត្រីនឹងបញ្ចប់សំណួរតែម្តង ។

បើមានការបើកឱ្យជជែកដេញដោល ម្ចាស់សំណួរ វាគ្មិនឯទៀត និង រដ្ឋមន្ត្រីពាក់ព័ន្ធ ឬនាយករដ្ឋមន្ត្រី អាចជជែកប្តូរយោបល់ក្នុងរយៈពេលដែលមិនអាចលើសពីមួយពេលប្រជុំ ឡើយ ។

រដ្ឋសភាកំណត់ទុកពេលមួយថ្ងៃក្នុងមួយសប្តាហ៍ សម្រាប់ការឆ្លើយសំណួរ ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ សម័យប្រជុំសម្រាប់ឆ្លើយសំណួរខាងលើនេះ មិនអាចបើកលទ្ធភាពឱ្យមានការបោះឆ្នោតប្រភេទណាមួយបានឡើយ ។

មាត្រា ៩៧ ._

គណៈកម្មការទាំងឡាយរបស់រដ្ឋសភា អាចអញ្ជើញរដ្ឋមន្ត្រីមកបំភ្លឺអំពីបញ្ហាអ្វីមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៩៨ ._ ថ្មី

រដ្ឋសភាអាចទម្លាក់សមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ឬទម្លាក់រាជរដ្ឋាភិបាលពីតំណែង ដោយអនុម័តញត្តិបន្ទោស តាមសំឡេងឆ្នោតភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

ញត្តិបន្ទោសរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានលើកឡើងជូនរដ្ឋសភា ដោយតំណាងរាស្ត្រចំនួនសាមសិបនាក់ ទើបរដ្ឋសភាអាចលើកមកពិភាក្សាបាន ។

ជំពូកទី ៨ ថ្មី
អំពីព្រឹទ្ធសភា

មាត្រា ៩៩ ._ ថ្មី

ព្រឹទ្ធសភាជាអង្គការដែលមានអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ហើយបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដូចបានកំណត់ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង ច្បាប់ជាធរមាន ។

ព្រឹទ្ធសភាមានចំនួនសមាជិកយ៉ាងច្រើន ស្មើនឹងពាក់កណ្ដាលនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាត្រូវចាត់តាំងខ្លះ និង ត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតអសកលខ្លះ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាអាចត្រូវបានចាត់តាំង និង ជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។ អ្នកដែលមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនព្រឹទ្ធសភា គឺជាប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត មានអាយុយ៉ាងតិច ៤០ ឆ្នាំ មានសញ្ជាតិខ្មែរតាំងពីកំណើត ។

មាត្រា ១០០ ._ ថ្មី

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួន ២រូប ត្រូវបានចាត់តាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួន ២រូប ត្រូវបានរដ្ឋសភាជ្រើសតាំងតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប ។

រីឯសមាជិកព្រឹទ្ធសភាឯទៀតត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតអសកល ។

មាត្រា ១០១ ._ ថ្មី

ការរៀបចំបែបបទ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃការចាត់តាំង និង ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ព្រមទាំងការកំណត់អំពីអ្នកបោះឆ្នោត អង្គបោះឆ្នោត និង មណ្ឌលបោះឆ្នោត ត្រូវចែងក្នុងច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ១០២ ._ ថ្មី

នីតិកាលរបស់ព្រឹទ្ធសភាមានកំណត់ ៦ ឆ្នាំ ហើយត្រូវផុតកំណត់នៅពេលដែលព្រឹទ្ធសភាថ្មីចូលកាន់តំណែង ។

ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសដទៃទៀតដែលមិនអាចធ្វើការបោះឆ្នោតកើត ព្រឹទ្ធសភាអាចប្រកាសបន្តនីតិកាលរបស់ខ្លួនមួយដងបានមួយឆ្នាំ តាមសំណើរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ។

ការប្រកាសបន្តនីតិកាលរបស់ព្រឹទ្ធសភា ត្រូវសម្រេចដោយមតិយល់ព្រមពីរភាគបីយ៉ាងតិចនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

ក្នុងកាលៈទេសៈដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ព្រឹទ្ធសភាប្រជុំរាល់ថ្ងៃជាប់ជាប្រចាំ ។ ព្រឹទ្ធសភាមានសិទ្ធិសម្រេចបញ្ចប់កាលៈទេសៈពិសេសខាងលើនេះ កាលបើសភាពការណ៍អនុញ្ញាត ។

បើព្រឹទ្ធសភាមិនអាចប្រជុំបានទេ ដោយមូលហេតុចាំបាច់ជាអាទិ៍ នៅពេលដែលកម្លាំងបរទេសចូលមកកាន់កាប់ទឹកដី ការប្រកាសភាពអាសន្នត្រូវបន្តទៅមុខជាស្វ័យប្រវត្តិ ។

មាត្រា ១០៣ ._ ថ្មី

អាណត្តិនៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភា មានវិសមិតភាពជាមួយការបំពេញមុខងារសាធារណៈជាសកម្ម ជាមួយមុខងារជាតំណាងរាស្ត្រ និង ជាមួយមុខងារជាសមាជិកស្ថាប័នដទៃទៀតដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ១០៤ ._ ថ្មី

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាមានអភ័យឯកសិទ្ធិសភា ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភារូបណាក៏ដោយ មិនអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ ចាប់ខ្លួន ឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួន ដោយហេតុពីបានសំដែងយោបល់ឬបញ្ចេញមតិក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនសោះ

ឡើយ ។ ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនសមាជិកណាមួយនៃព្រឹទ្ធសភា នឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមពីព្រឹទ្ធសភា ឬពីគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់ព្រឹទ្ធសភាក្នុងចន្លោះសម័យប្រជុំនៃព្រឹទ្ធសភា វៀរលែងតែក្នុងករណីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌជាក់ស្តែង ។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ ក្រសួងមានសមត្ថកិច្ចត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ជូនព្រឹទ្ធសភា ឬជូនគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់ព្រឹទ្ធសភាជាបន្ទាន់ដើម្បីសម្រេច ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់ព្រឹទ្ធសភា ត្រូវដាក់ជូនសម័យប្រជុំព្រឹទ្ធសភាខាងមុខ ដើម្បីអនុម័តតាមមតិភាគច្រើនពីរភាគបីនៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

ក្នុងករណីទាំងអស់ខាងលើនេះ ការឃុំខ្លួន ការចោទប្រកាន់សមាជិកព្រឹទ្ធសភាណាមួយត្រូវផ្អាក ប្រសិនបើព្រឹទ្ធសភាបានបញ្ចេញមតិឱ្យផ្អាកតាមមតិភាគច្រើនបីភាគបួននៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ១០៥ ._ ថ្មី

ព្រឹទ្ធសភាមានថវិកាស្វយ័តសម្រាប់ដំណើរការ ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាត្រូវទទួលប្រាក់បំណាច់ ។

មាត្រា ១០៦ ._ ថ្មី (មួយ)

ព្រឹទ្ធសភាបើកសម័យប្រជុំដំបូង ហុកសិបថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយពេលបោះឆ្នោត តាមការកោះប្រជុំរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ។

មុនចាប់ផ្តើមការងាររបស់ខ្លួន ព្រឹទ្ធសភាត្រូវប្រកាសសុពលភាពនៃអាណត្តិរបស់សមាជិកនីមួយៗ និងត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសដាច់ដោយឡែកពីគ្នានូវប្រធាន អនុប្រធានព្រឹទ្ធសភា និង សមាជិកទាំងអស់នៃគណៈកម្មការនានារបស់ព្រឹទ្ធសភា ដោយមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងអស់ ត្រូវធ្វើសច្ចាប្រណិធានមុនចូលកាន់តំណែង ដូចមានខ្លឹមសារចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី៧ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ១០៧ ._ ថ្មី

ព្រឹទ្ធសភាប្រជុំជាសាមញ្ញពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ។

សម័យប្រជុំនីមួយៗ មានថិរៈវេលាយ៉ាងតិចបីខែ។ បើមានសំណូមពរពីព្រះមហាក្សត្រ ឬសេចក្តីស្នើសុំពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬពីសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគបីយ៉ាងតិច ព្រឹទ្ធសភាកោះប្រជុំជាវិសាមញ្ញ ។

មាត្រា ១០៨ ._ ថ្មី

នៅចន្លោះសម័យប្រជុំរបស់ព្រឹទ្ធសភា គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់ព្រឹទ្ធសភាទទួលភារកិច្ចចាត់ចែងការងារ ។

គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់ព្រឹទ្ធសភារួមមាន : ប្រធានព្រឹទ្ធសភា អនុប្រធានព្រឹទ្ធសភា និង ប្រធានគណៈកម្មការទាំងអស់របស់ព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ១០៩ ._ ថ្មី

សម័យប្រជុំព្រឹទ្ធសភាត្រូវធ្វើនៅរាជធានីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងសាលប្រជុំរបស់

ព្រឹទ្ធសភា លើកលែងតែមានការសម្រេចផ្សេង ចុះក្នុងលិខិតកោះប្រជុំដោយកាលៈទេសៈតម្រូវ ។

ក្រៅពីករណីខាងលើ និង ក្រៅពីកន្លែង និង កាលបរិច្ឆេទដែលកំណត់ក្នុងសេចក្តីអញ្ជើញ ការប្រជុំណាក៏ដោយរបស់ព្រឹទ្ធសភាត្រូវទុកជាខុសច្បាប់ ហើយអសារសូន្យពេញលក្ខណៈ ។

មាត្រា ១១០ .- ថ្មី

ប្រធានព្រឹទ្ធសភាដឹកនាំអង្គប្រជុំរបស់ព្រឹទ្ធសភា ទទួលអាញត្តិច្បាប់ និង សេចក្តីសម្រេចចិត្តទាំងឡាយដែលព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័ត រ៉ាប់រងការអនុវត្តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ព្រឹទ្ធសភា និង ចាត់ចែងការទាក់ទងអន្តរជាតិទាំងឡាយរបស់ព្រឹទ្ធសភា ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានព្រឹទ្ធសភាមានធុរៈមិនអាចបំពេញមុខងារបាន ដោយហេតុមកពីមានជំងឺ ឬបំពេញមុខងារជាប្រមុខរដ្ឋស្តីទី ឬជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ ឬបំពេញបេសកកម្មនៅបរទេស អនុប្រធានព្រឹទ្ធសភាមួយរូប ត្រូវទទួលភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជំនួស ។

ក្នុងករណីដែលប្រធាន ឬអនុប្រធានព្រឹទ្ធសភាលាលែងពីមុខតំណែង ឬទទួលអនិច្ចកម្ម ព្រឹទ្ធសភាត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងប្រធាន ឬអនុប្រធានថ្មី ។

មាត្រា ១១១ .- ថ្មី (ពីរ)

ការប្រជុំព្រឹទ្ធសភាត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

ព្រឹទ្ធសភាអាចប្រជុំជាសម្ងាត់បានតាមការស្នើសុំពីប្រធាន ឬពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់យ៉ាងតិច ពីព្រះមហាក្សត្រ ពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬពីប្រធានរដ្ឋសភា ។

ការប្រជុំព្រឹទ្ធសភានឹងយកជាការបាន លុះត្រាតែមាន :

ក-កូរ៉ុមលើសពី ពីរភាគបីនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល សម្រាប់ការអនុម័តទាំងឡាយណា ដែលតម្រូវឱ្យយកមតិភាគច្រើនពីរភាគបីនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

ខ-កូរ៉ុមលើសពី ពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល សម្រាប់ការអនុម័តទាំងឡាយណា ដែលតម្រូវឱ្យយកមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប ឬយកមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

ចំនួនសំឡេងដែលតម្រូវសម្រាប់រដ្ឋសភាអនុម័តយល់ព្រម ហើយដែលមានកំណត់ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រូវយកមកប្រើសម្រាប់ព្រឹទ្ធសភាផងដែរ ។

មាត្រា ១១២ .- ថ្មី

ព្រឹទ្ធសភាមានភារកិច្ចសម្របសម្រួលការងាររវាងរដ្ឋសភា និង រដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ១១៣ .- ថ្មី

ព្រឹទ្ធសភាពិនិត្យ ហើយឱ្យយោបល់ក្នុងរយៈពេលមួយខែយ៉ាងយូរ លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្តីស្នើច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តយល់ព្រមលើកដំបូងរួចហើយ ព្រមទាំងលើបញ្ហាទាំងពួងដែលរដ្ឋសភាបានដាក់ឱ្យពិនិត្យ ។ បើជាការប្រញាប់ រយៈពេលនោះត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹមតែប្រាំថ្ងៃ ។

បើព្រឹទ្ធសភាបានឱ្យយោបល់យល់ព្រម ឬពុំបានឱ្យយោបល់សោះ ក្នុងរយៈពេលដែលមានកំណត់ទុកហើយនោះទេ ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តយល់ព្រមហើយនោះ នឹងត្រូវបានយកទៅប្រកាសឱ្យប្រើ ។

បើព្រឹទ្ធសភាសុំឱ្យកែសម្រួលសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់នោះ រដ្ឋសភាត្រូវយកមកពិចារណាភ្លាមជាលើកទីពីរ ។ រដ្ឋសភាត្រូវពិនិត្យ និង សម្រេចតែត្រង់បទប្បញ្ញត្តិ ឬចំណុចណាដែលព្រឹទ្ធសភាសុំឱ្យកែសម្រួល ដោយបដិសេធចោលទាំងមូល ឬទុកជាបានការខ្លះ ។

ការបង្វិលទៅបង្វិលមករវាងព្រឹទ្ធសភា និង រដ្ឋសភា ត្រូវធ្វើតែក្នុងរយៈពេលមួយខែ។ រយៈពេលនេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹមដប់ថ្ងៃ បើត្រូវពិនិត្យសម្រេចពីថវិកាជាតិ និង ហិរញ្ញវត្ថុ ហើយមកត្រឹមតែពីរថ្ងៃ បើជាការប្រញាប់ ។

បើរដ្ឋសភាទុកឱ្យហួសរយៈពេលកំណត់ ឬពន្យារពេលដែលកំណត់ទុកសម្រាប់ពិនិត្យនោះ រយៈពេលជាគោលការណ៍សម្រាប់រដ្ឋសភា និង ព្រឹទ្ធសភាត្រូវបន្ថែមឱ្យស្មើគ្នាដែរ ។

បើព្រឹទ្ធសភាបដិសេធសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់នោះជាអសារបង់ រដ្ឋសភាមិនអាចនឹងយកមកពិចារណាជាលើកទីពីរបាន មុនរយៈពេលមួយខែទេ ។ រយៈពេលនេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹមដប់ប្រាំថ្ងៃ បើពិនិត្យពីថវិកាជាតិ និង ហិរញ្ញវត្ថុ ហើយមកត្រឹមតែបួនថ្ងៃ បើជាការប្រញាប់ ។

ក្នុងការពិនិត្យសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់ជាលើកទី២នេះ រដ្ឋសភាត្រូវអនុម័តដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហ និង យកតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាត ។

សេចក្ដីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្ដីស្នើច្បាប់ណា ដែលបានសម្រេចដូចខាងលើនេះ ហើយនោះនឹងត្រូវបានយកទៅប្រកាសឱ្យប្រើ ។

មាត្រា ១១៤ .._ ថ្មី (មួយ)

ព្រឹទ្ធសភាបង្កើតគណៈកម្មការផ្សេងៗដែលចាំបាច់ ។ ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃព្រឹទ្ធសភានឹងកំណត់ក្នុងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ព្រឹទ្ធសភា។ បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវអនុម័តយល់ព្រមដោយសំឡេងភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ១១៥ .._ ថ្មី

ក្នុងករណីមានសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទទួលអនិច្ចកម្ម លាលែង ឬប្រាសចាកសមាជិកភាពដែលកើតមានឡើងប្រាំមួយខែយ៉ាងតិចមុនចប់នីតិកាល ត្រូវចាត់តាំង ឬជ្រើសតាំងជំនួសសមាជិកនោះ តាមល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនៃព្រឹទ្ធសភា និង ក្នុងច្បាប់ស្តីពីការចាត់តាំង និង ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

ជំពូកទី ៩ ថ្មី
អំពីសមាជរដ្ឋសភា និង ព្រឹទ្ធសភា

មាត្រា ១១៦ .._ ថ្មី

ក្នុងករណីចាំបាច់ រដ្ឋសភា និង ព្រឹទ្ធសភាអាចប្រជុំរួមគ្នាជាសមាជ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាសំខាន់ៗ របស់ប្រទេសជាតិ ។

មាត្រា ១១៧ .._ ថ្មី

បញ្ហាសំខាន់ៗរបស់ប្រទេសជាតិ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៦ ថ្មី ខាងលើ ព្រមទាំងការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃសមាជនឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ ។

ជំពូកទី ១០ ថ្មី
អំពីរាជរដ្ឋាភិបាល

មាត្រា ១១៨ .‒ ថ្មី (មាត្រា ៩៩ ចាស់)

គណៈរដ្ឋមន្ត្រីជារាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវបានដឹកនាំដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រីមួយរូប អមដោយឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងមានទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី និង រដ្ឋលេខាធិការជាសមាជិក ។

មាត្រា ១១៩ .‒ ថ្មី (មាត្រា ១០០ ចាស់)

តាមសេចក្តីស្នើពីប្រធាន ដោយមានមតិឯកភាពពីអនុប្រធានទាំងពីរនៃរដ្ឋសភា ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចាត់តាំងវរជនមួយរូប ក្នុងចំណោមតំណាងរាស្ត្រនៃគណបក្សដែលឈ្នះឆ្នោត ឱ្យបង្កើតរាជរដ្ឋាភិបាល ។ វរជនដែលត្រូវបានចាត់តាំងនេះ នាំសហការីដែលជាតំណាងរាស្ត្រ ឬជាសមាជិកគណបក្សតំណាងនៅក្នុងរដ្ឋសភា ដែលផ្ទួរផ្ទងឱ្យកាន់តំណែងផ្សេងៗក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល ទៅសុំសេចក្តីទុកចិត្តពីរដ្ឋសភា ។ កាលបើរដ្ឋសភាបានបោះឆ្នោតទុកចិត្តហើយនោះ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចេញព្រះរាជក្រឹត្យតែងតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីទាំងមូល ។

មុនចូលកាន់តំណែងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវធ្វើសច្ចាប្រណិធាន ដូចមានខ្លឹមសារចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ។

មាត្រា ១២០ .‒ ថ្មី (មាត្រា ១០១ ចាស់)

មុខងារនៃសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល មានវិសមិតភាពនឹងសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬឧស្សាហកម្ម ហើយនិងការកាន់តំណែងណាមួយក្នុងមុខងារសាធារណៈ ។

មាត្រា ១២១ .. ថ្មី (មាត្រា ១០២ ចាស់)

សមាជិកទាំងឡាយនៃរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាចំពោះរដ្ឋសភា អំពីនយោបាយទូទៅរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

សមាជិកមួយរូបៗនៃរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលខុសត្រូវរៀងខ្លួន ចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងចំពោះរដ្ឋសភា អំពីការដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត ។

មាត្រា ១២២ .. ថ្មី (មាត្រា ១០៣ ចាស់)

សមាជិកទាំងឡាយនៃរាជរដ្ឋាភិបាលមិនអាចយកសំអាងនៃសេចក្តីបង្គាប់ដោយលាយលក្ខអក្សរ ឬដោយវាចាអំពីនរណាមួយ ដើម្បីដោះសាឱ្យរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។

មាត្រា ១២៣ .. ថ្មី (មាត្រា ១០៤ ចាស់)

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវប្រជុំរាល់សប្តាហ៍ ជាប្រជុំធំ ឬជាប្រជុំពិនិត្យស្រាវជ្រាវ ។

អង្គប្រជុំធំ ត្រូវដឹកនាំដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី ។ នាយករដ្ឋមន្ត្រីអាចប្រគល់ភារកិច្ចជូនឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីដឹកនាំអង្គប្រជុំពិនិត្យស្រាវជ្រាវបាន ។

កំណត់ហេតុនៃអង្គប្រជុំទាំងអស់របស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវផ្ញើថ្វាយព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ជ្រាប ។

មាត្រា ១២៤ .. ថ្មី (មាត្រា ១០៥ ចាស់)

នាយករដ្ឋមន្ត្រីអាចរំលែកអំណាចរបស់ខ្លួនឱ្យទៅឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ឬសមាជិកណាមួយនៃរាជរដ្ឋាភិបាលបាន ។

មាត្រា ១២៥ ._ ថ្មី (មាត្រា ១០៦ ចាស់)

បើតំណែងនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៅទំនេរជាស្ថាពរនោះ ត្រូវតែងតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីមួយជាថ្មី ក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ។ បើការទំនេរនេះ ជាការទំនេរមួយកាលមួយគ្រាទេ ត្រូវចាត់តាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទី ជាបណ្តោះអាសន្ន ។

មាត្រា ១២៦ ._ ថ្មី (មាត្រា ១០៧ ចាស់)

សមាជិកមួយរូបៗនៃរាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន ។

ក្នុងករណីនេះ និង ក្នុងករណីធ្វើខុសជាទម្ងន់ក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន រដ្ឋសភាអាចសម្រេចប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ។

រដ្ឋសភាសម្រេចក្នុងរឿងនេះ ដោយវិធីបោះឆ្នោតជាសម្ងាត់ តាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ១២៧ ._ ថ្មី (មាត្រា ១០៨ ចាស់)

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ ។

ជំពូកទី ១១ ថ្មី
អំពីអំណាចតុលាការ

មាត្រា ១២៨ ._ ថ្មី (មាត្រា ១០៩ ចាស់)

អំណាចតុលាការជាអំណាចឯករាជ្យ ។

អំណាចតុលាការ ធានារក្សាអនាគតិ និង ការពារសិទ្ធិ សេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

អំណាចតុលាការគ្របដណ្តប់ទៅលើរឿងក្តីទាំងអស់ រួមទាំងរឿងក្តីរដ្ឋបាលផង ។

អំណាចនេះ ត្រូវប្រគល់ឱ្យតុលាការកំពូល និង សាលាជំរះក្តីគ្រប់ផ្នែក និង គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

មាត្រា ១២៩ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១០ ចាស់)

ការជំរះក្តីផ្តល់យុត្តិធមិ ត្រូវធ្វើក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ តាមនីតិវិធី និង ច្បាប់ជាធរមាន ។

មានតែចៅក្រមទេដែលមានសិទ្ធិជំរះក្តី ។ ចៅក្រមត្រូវបំពេញភារកិច្ចនេះ ដោយគោរពច្បាប់យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ និងឱ្យអស់ពីដួងចិត្ត និង សម្បជញ្ញៈរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១៣០ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១១ ចាស់)

គ្មានអង្គការណាមួយនៃអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ឬ នីតិប្រតិបត្តិ អាចទទួលអំណាចតុលាការអ្វីបានឡើយ ។

មាត្រា ១៣១ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១២ ចាស់)

មានតែអង្គការអយ្យការទេ ដែលមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងអាជ្ញា ។

មាត្រា ១៣២ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១៣ ចាស់)

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ជាអ្នកធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការ ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមជួយព្រះមហាក្សត្រក្នុងកិច្ចការនេះ ។

មាត្រា ១៣៣ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១៤ ចាស់)

ចៅក្រមមិនអាចត្រូវគេដកពីមុខងារបានទេ ។ ប៉ុន្តែឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមសំរេចដាក់វិន័យលើចៅក្រមដែលបានប្រព្រឹត្តខុស ។

មាត្រា ១៣៤ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១៥ ចាស់)

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនឹងត្រូវបង្កើតដោយច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ដែលនឹងកំណត់សមាសភាព និង មុខងារ ។

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមស្ថិតក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពនៃព្រះមហាក្សត្រ ។ ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះអង្គទ្រង់អាចចាត់តាំងព្រះរាជតំណាងម្នាក់របស់ព្រះអង្គឱ្យធ្វើជាអធិបតីនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនេះ ។

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម លើកសេចក្តីស្នើថ្វាយព្រះមហាក្សត្រ អំពីការតែងតាំងចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាជំរះក្តីទាំងអស់ ។

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ក្នុងមុខការដាក់វិន័យចំពោះចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រជុំក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធានតុលាការកំពូល ឬអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមតុលាការកំពូលអាស្រ័យដោយករណីទាក់ទងនឹងចៅក្រម ឬព្រះរាជអាជ្ញា ។

មាត្រា ១៣៥ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១៦ ចាស់)

លក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញា និង ការរៀបចំអង្គការតុលាការនឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ដោយឡែកពីគ្នា ។

ជំពូកទី ១២ ថ្មី
អំពីក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ

មាត្រា ១៣៦ ._ ថ្មី

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសមត្ថកិច្ចធានាការពារការគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បកស្រាយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត និង ព្រឹទ្ធសភាបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់ហើយ ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសិទ្ធិពិនិត្យ និង សំរេចអំពីករណីវិវាទកម្មទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ និង ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ១៣៧ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១៨ ចាស់)

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមានសមាជិកប្រាំបួនរូប ដែលទទួលអាណត្តិប្រាំបួនឆ្នាំ ។ សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញចំនួនមួយភាគបី ត្រូវផ្លាស់ថ្មីក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំម្តង បីឆ្នាំម្តង ។ សមាជិកបីរូបត្រូវតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ បីរូបត្រូវជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភា ហើយបីរូបទៀតត្រូវតែងតាំងដោយឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ។

ប្រធានត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ។ ប្រធានមានសម្លេងឧត្តមានុភាព ក្នុងករណីបែកសម្លេងជាពីរស្មើគ្នា ។

មាត្រា ១៣៨ ._ ថ្មី (មាត្រា ១១៩ ចាស់)

សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ត្រូវជ្រើសរើសក្នុងចំណោមឥស្សរជន ដែលមានសញ្ញាប័ត្រចាប់ពីឧត្តមសិក្សាទៅ ខាងច្បាប់ ខាងរដ្ឋបាល ខាងការទូត ឬខាងសេដ្ឋកិច្ច ហើយមានពិសោធន៍ច្រើនក្នុងការងារ ។

មាត្រា ១៣៩ .. ថ្មី

មុខងារសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ មានវិសមិតភាពនឹងមុខងារសមាជិកព្រឹទ្ធសភា សមាជិករដ្ឋសភា សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ចៅក្រមក្នុងតំណែង ការកាន់តំណែងណាមួយក្នុងមុខងារសាធារណៈ ប្រធាន ឬអនុប្រធានគណបក្សនយោបាយ ប្រធាន ឬអនុប្រធានសហជីព ។

មាត្រា ១៤០ .. ថ្មី

ព្រះមហាក្សត្រ នាយករដ្ឋមន្ត្រី ប្រធានរដ្ឋសភា តំណាងរាស្ត្រចំនួនមួយភាគដប់ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ឬសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគបួន អាចបញ្ជូនច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តទៅឱ្យក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យ មុននឹងច្បាប់នោះត្រូវប្រកាសឱ្យប្រើ ។

បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភា បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងព្រឹទ្ធសភា និង ច្បាប់រៀបចំអង្គការទាំងឡាយត្រូវតែបញ្ជូនទៅក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យមុននឹងប្រកាសឱ្យប្រើ ។ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញត្រូវសំរេចក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ថាតើច្បាប់ បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភា និងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងព្រឹទ្ធសភាខាងលើ ស្រប ឬមិនស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ១៤១ .. ថ្មី

ក្រោយពីច្បាប់ណាមួយត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើ ព្រះមហាក្សត្រ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ប្រធានរដ្ឋសភា នាយករដ្ឋមន្ត្រី សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគបួន តំណាងរាស្ត្រចំនួនមួយភាគដប់ ឬតុលាការ អាចសុំឱ្យក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញពិនិត្យអំពីធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់នោះ ។

ប្រជារាស្ត្រមានសិទ្ធិប្តឹងអំពីធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់បាន តាមរយៈតំណាងរាស្ត្រ ឬប្រធានរដ្ឋសភា ឬសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ឬប្រធានព្រឹទ្ធសភា ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ ។

មាត្រា ១៤២ .‑ ថ្មី (មាត្រា ១២៣ ចាស់)

បទប្បញ្ញត្តិក្នុងមាត្រាណាដែលក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញប្រកាសថា មិនស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មិនអាចយកទៅប្រកាសឱ្យប្រើ ឬយកទៅអនុវត្តបានឡើយ ។

សេចក្តីសំរេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញជាសេចក្តីសំរេចបិទផ្លូវតវ៉ា ។

មាត្រា ១៤៣ .‑ ថ្មី (មាត្រា ១២៤ ចាស់)

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ពិគ្រោះមតិក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ចំពោះសេចក្តីស្នើទាំងឡាយដែលសុំធ្វើវិសោធនកម្មលើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ១៤៤ .‑ ថ្មី (មាត្រា ១២៥ ចាស់)

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយនឹងកំណត់ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សា‑ធម្មនុញ្ញ ។

ជំពូកទី ១៣ ថ្មី
អំពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល

មាត្រា ១៤៥ .‑ ថ្មី (មួយ)

ទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចែកជា រាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ ។

មាត្រា ១៤៦ .‑ ថ្មី (មួយ)

រាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ ត្រូវគ្រប់គ្រងតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការ ។

ជំពូកទី ១៤ ថ្មី
អំពីសមាជជាតិ

មាត្រា ១៤៧ .‑ ថ្មី (មាត្រា ១២៨ ចាស់)

សមាជជាតិបើកឱ្យប្រជារាស្ត្រជ្រាបដោយផ្ទាល់ អំពីកិច្ចការផ្សេងៗដែលជាប្រយោជន៍ជាតិ និងលើកបញ្ហា និងសំណូមពរជូនរដ្ឋអំណាចដោះស្រាយ ។

ប្រជារាស្ត្រខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិទៅចូលរួមក្នុងសមាជជាតិ ។

មាត្រា ១៤៨ .‑ ថ្មី (មាត្រា ១២៩ ចាស់)

សមាជជាតិប្រជុំមួយដងក្នុងមួយឆ្នាំ នៅដើមខែធ្នូ តាមការកោះអញ្ជើញរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

សមាជជាតិ ប្រព្រឹត្តទៅក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពនៃព្រះមហាក្សត្រ ។

មាត្រា ១៤៩ .‑ ថ្មី

សមាជជាតិអនុម័តសំណូមពរជូនព្រឹទ្ធសភា ជូនរដ្ឋសភា និង ជូនរដ្ឋអំណាចពិចារណា។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃសមាជជាតិនឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ ។

ជំពូកទី ១៥ ថ្មី
អំពីអានុភាព ការសើរើ និង វិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ

មាត្រា ១៥០ ._ ថ្មី (មាត្រា ១៣១ ចាស់)

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះជាច្បាប់កំពូលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ច្បាប់ និង សេចក្ដីសម្រេចទាំងឡាយនៃស្ថាប័ននានារបស់រដ្ឋ ត្រូវស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាដាច់ខាត ។

មាត្រា ១៥១ ._ ថ្មី (មាត្រា ១៣២ ចាស់)

ការផ្ដើមគំនិតសើរើ ឬការផ្ដើមគំនិតធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ជាសិទ្ធិរបស់ព្រះមហាក្សត្ររបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី និង របស់ប្រធានរដ្ឋសភាតាមសេចក្ដីស្នើរបស់តំណាងរាស្ត្រមួយភាគបួននៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

ការសើរើ ឬវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រូវធ្វើឡើងដោយច្បាប់ធម្មនុញ្ញមួយដែលអនុម័តដោយរដ្ឋសភា តាមមតិភាគច្រើនពីរភាគបីនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

មាត្រា ១៥២ ._ ថ្មី (មាត្រា ១៣៣ ចាស់)

ការសើរើ ឬវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រូវហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើ នៅពេលប្រទេសជាតិឋិតក្នុងភាពអាសន្ន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៨៦ ។

មាត្រា ១៥៣ ._ ថ្មី (មាត្រា ១៣៤ ចាស់)

ការសើរើ ឬវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញមិនអាចធ្វើបានឡើយ កាលបើប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស និង របបរាជានិយមអាស្រ័យដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

ជំពូកទី ១៦ ថ្មី
អំពីអន្តរប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១៥៤ ._ ថ្មី

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ក្រោយពីបានទទួលការអនុម័ត ត្រូវបានប្រកាសឱ្យចូលជាធរមានភ្លាម ដោយព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ១៥៥ ._ ថ្មី (មាត្រា ១៣៦ ចាស់)

ក្រោយពេលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះចូលជាធរមាន សភាធម្មនុញ្ញត្រូវក្លាយទៅជារដ្ឋសភា ។

បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់រដ្ឋសភាត្រូវចូលជាធរមាន ក្រោយទទួលបានការអនុម័តពីរដ្ឋសភា ។

ក្នុងករណីដែលរដ្ឋសភាមិនទាន់ចាប់ដំណើរការបាន ប្រធាន អនុប្រធានទីមួយ និង អនុប្រធានទីពីរនៃសភាធម្មនុញ្ញនឹងចូលរួមបំពេញភារកិច្ចក្នុងក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ បើសភាពការណ៍ក្នុងប្រទេសទាមទារ ។

មាត្រា ១៥៦ ._ ថ្មី

ក្រោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះចូលជាធរមាន ព្រះមហាក្សត្រជ្រើសតាំងតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣ ថ្មី និង ១៤ ។

មាត្រា ១៥៧ ._ ថ្មី

នីតិកាលទី១ នៃព្រឹទ្ធសភាមានកំណត់ ៥ ឆ្នាំ ហើយត្រូវផុតកំណត់នៅពេលព្រឹទ្ធសភាថ្មីចូលកាន់តំណែង ។

សំរាប់នីតិកាលទី១ នៃព្រឹទ្ធសភា ៖

- សមាជិកព្រឹទ្ធសភាមានចំនួនសរុបហុកសិបមួយរូប ។

- ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់តែងតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាពីររូប ព្រមទាំងប្រធាន អនុប្រធានទី១ អនុប្រធានទី២ នៃព្រឹទ្ធសភា ។

- សមាជិកដទៃទៀតនៃព្រឹទ្ធសភា ត្រូវបានតែងតាំងដោយព្រះមហាក្សត្រ តាមសំណើរបស់ប្រធានព្រឹទ្ធសភា និង ប្រធានរដ្ឋសភា ក្នុងចំណោមសមាជិកនៃគណបក្សដែលមានអាសនៈនៅក្នុងរដ្ឋសភា ។

- កិច្ចប្រជុំជាសមាជរដ្ឋសភា និង ព្រឹទ្ធសភា ត្រូវដឹកនាំដោយសហប្រធាន ។

មាត្រា ១៥៨ .- ថ្មី (មាត្រា ១៣៩ ចាស់)

ច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានទាំងអស់នៅកម្ពុជា ដែលធានាការពារបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ សិទ្ធិ សេរីភាព និង ទ្រព្យសម្បត្តិត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់របស់បុគ្គល និងដែលសមស្របនឹងប្រយោជន៍ជាតិ ត្រូវមានអានុភាពអនុវត្តបន្តទៅមុខទៀត រហូតដល់មានអត្ថបទថ្មីមកកែប្រែ ឬលុបចោល លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិណាដែលផ្ទុយនឹងស្មារតីនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ។

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ត្រូវបានសភាធម្មនុញ្ញអនុម័ត
នៅភ្នំពេញថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៣ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី២
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣

ប្រធាន

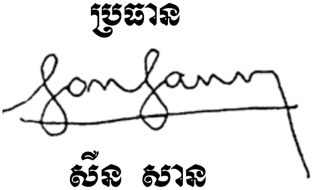

ស៊ីន សាន

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

ទង់ជាតិ

ភ្លេងជាតិ នគររាជ

១~ សូមពួកទេព្តា　　រក្សា មហាក្សត្រយើង
ឱ្យ បានរុងរឿង　　ដោយជ័យមង្គល សិរីសួស្តី
យើងខ្ញុំព្រះអង្គ　　សូមជ្រកក្រោមម្លប់ព្រះបារមី
នៃព្រះនរបតី　　វង្សក្សត្រាដែលសាងប្រាសាទថ្ម
គ្រប់គ្រងដែនខ្មែរ　　បុរាណថ្កើងថ្កាន ៗ

២~ ប្រាសាទសិលា　　កំបាំងកណ្តាលព្រៃ
គួរឱ្យស្រមៃ　　នឹកដល់យសសក្តិ មហានគរ
ជាតិខ្មែរដូចថ្ម　　គង់វង្សនៅល្អ រឹងប៉ឹងជំហរ
យើងសង្ឃឹមពរ　　ភ័ព្វព្រេងសំណាងរបស់កម្ពុជា
មហារដ្ឋកើតមាន　　យូរអង្វែងហើយ ៗ

៣~ គ្រប់វត្តអារាម　　ឮតែសូរស័ព្ទធម៌
សូត្រដោយអំណរ　　រំឭកគុណពុទ្ធសាសនា
ចូរយើងជាអ្នក　　ជឿជាក់ស្មោះស្ម័គ្រ តាមបែបដូនតា
គង់តែទេវតា　　នឹងជួយជ្រោមជ្រែងផ្គត់ផ្គង់ប្រយោជន៍ឱ្យ
ដល់ប្រទេសខ្មែរ　　ជាមហានគរ ៗ

ភ្លេងជាតិ

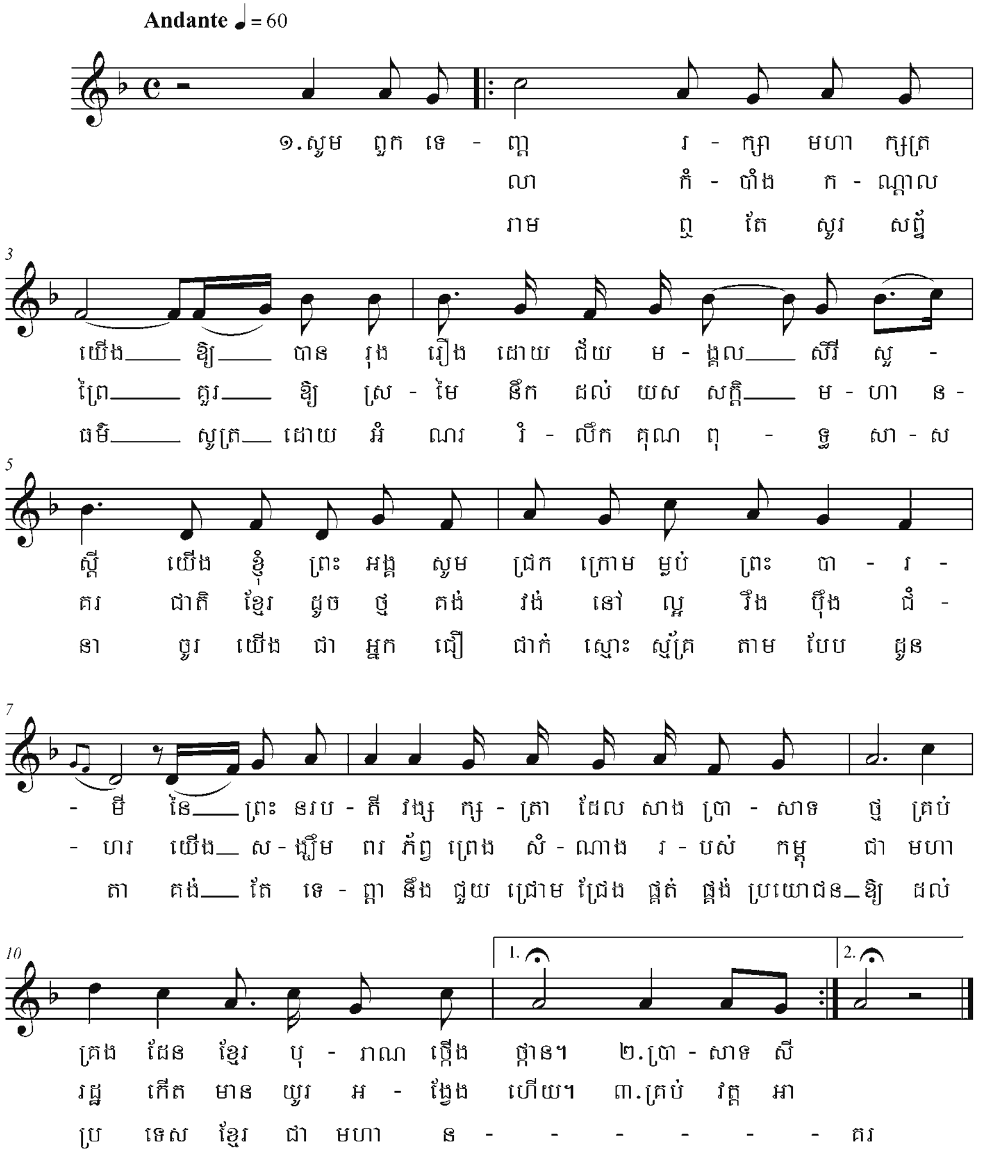

Andante ♩ = 60
១.សូម ពួក ទេ - ព្ដា រ - ក្សា មហា ក្សត្រ
លា កំ - ពាំង ក - ណ្ដាល
រាម ឮ តែ សូរ សព្ទ
3
យើង ឱ្យ បាន រុង រឿង ដោយ ជ័យ ម - ង្គល សិរី សួ -
ព្រៃ គួរ ឱ្យ ស្រ - មៃ នឹក ដល់ យស សក្ដិ ម - ហា ន -
ធម៌ សូត្រ ដោយ អំ ណរ រំ - លឹក គុណ ពុ - ទ្ធ សា - ស
5
ស្ដី យើង ខ្ញុំ ព្រះ អង្គ សូម ជ្រក ក្រោម ម្លប់ ព្រះ បា - រ -
គរ ជាតិ ខ្មែរ ដូច ថ្ម គង់ វង់ នៅ ល្អ រឹង ប៉ឹង ជំ -
នា ចូរ យើង ជា អ្នក ជឿ ជាក់ ស្មោះ ស្ម័គ្រ តាម បែប ដូន
7
- មី នៃ ព្រះ នរប - តី វង្ស ក្ស - ត្រា ដែល សាង ប្រា - សាទ ថ្ម គ្រប់
- ហរ យើង ស - ង្ឃឹម ពរ ភ័ព្វ ព្រេង សំ - ណាង រ - បស់ កម្ពុ ជា មហា
តា គង់ តែ ទេ - ព្ដា នឹង ជួយ ជ្រោម ជ្រែង ផ្គត់ ផ្គង់ ប្រយោជន៍ ឱ្យ ដល់
10
1.
2.
គ្រង ដែន ខ្មែរ បុ - រាណ ថ្កើង ថ្កាន។ ២.ប្រា - សាទ សី
រដ្ឋ កើត មាន យូរ អ - ង្វែង ហើយ។ ៣.គ្រប់ វត្ត អា
ប្រ ទេស ខ្មែរ ជា មហា ន - - - - - - គរ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

សញ្ញាជាតិ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤

សច្ចាប្រណិធាន

នៃ
ព្រះមហាក្សត្រ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ខ្ញុំតាំងសច្ចាថានឹងប្រព្រឹត្តតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង ច្បាប់

ទាំងឡាយនៃព្រះរាជាណាចក្រ ហើយនឹងតាំងចិត្តធ្វើផល

ប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋ និង ប្រជារាស្ត្រ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ៥

សច្ចាប្រណិធាន

ទូលព្រះបង្គំ

យើងខ្ញុំ

ប្រធាន អនុប្រធាន និង សមាជិករដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

សូមធ្វើសច្ចាប្រណិធាន

នៅចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះភ័ក្ត្រនៃសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ

និងទេវតារក្សាស្វេតច្ឆត្រ

ដូចតទៅ ÷

- ក្នុងពេលប្រតិបត្តិការ តាមមុខតំណែងខ្លួន និង ក្នុងការបំពេញបេសកកម្ម ដែលប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាបានប្រគល់ជូនចំពោះទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់ៗរូប ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បម្រើជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវផលប្រយោជន៍របស់ប្រជារាស្ត្រ ប្រជាជាតិ និង មាតុភូមិកម្ពុជា ។ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមសច្ចាថា មិនកេងប្រវ័ញ្ចនូវផលប្រយោជន៍ជាតិ សម្រាប់ផ្ទាល់ខ្លួន ឬ សម្រាប់គ្រួសារ ឬ សម្រាប់បក្សពួក ឬ សម្រាប់ភាគីរៀងៗ ខ្លួនឡើយ ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាប្តូរផ្តាច់ហ៊ានបូជាជីវិត ដើម្បីការពារជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវ :

. ឯករាជ្យភាពទាំងស្រុងនៃមាតុភូមិកម្ពុជា

. អធិបតេយ្យភាពជាតិពេញបរិបូរណ៍

. បូរណភាពទឹកដីដ៏ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ នៅក្នុងព្រំដែនដីគោក និង ព្រំដែនសមុទ្រដែលកម្ពុជាធ្លាប់មានក្នុងជំនាន់ឆ្នាំ១៩៦៣ ដល់ ឆ្នាំ១៩៦៩

. ឯកភាពជាតិ ហើយមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការបែងចែក ឬ ការធ្វើអបគមន៍ណាមួយឡើយ ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្ដេជ្ញារក្សាទុកជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវអព្យាក្រឹតភាព និង ភាពមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធសម្រាប់កម្ពុជា ហើយមិនអនុញ្ញាតជាដាច់ខាតឱ្យជនណាក៏ដោយដែលចង់ជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងផ្ទៃក្នុងនៃកម្ពុជា ឬមកបង្គាប់បញ្ជា ចំពោះគោលនយោបាយជាតិ និង អន្តរជាតិរបស់កម្ពុជាបានឡើយ ។ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំមិនបម្រើជាដាច់ខាតនូវផលប្រយោជន៍បរទេស ហើយធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ផលប្រយោជន៍របស់ប្រជារាស្ត្រ ប្រជាជាតិ និង មាតុភូមិកម្ពុជាឡើយ ។

- ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយលើផ្ទៃរាបជាតិ និង អន្តរជាតិ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ នឹងបំបាត់ចោលទាំងស្រុងនូវអំពើហឹង្សាគ្រប់បែបយ៉ាង ។

ប៉ុន្តែព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សូមរក្សាទុកនូវសិទ្ធិកាន់អាវុធតស៊ូប្រឆាំងនឹងការរំលោភឈ្លានពានមកពីក្រៅ ដើម្បីការពារជាតិមាតុភូមិខ្លួន ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្ដេជ្ញាគោរពជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីនិយម ដែលមានរបបសភា និង ពហុបក្ស ព្រមទាំងមានការគោរព

យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ចំពោះសិទ្ធិមនុស្ស ដូចមានចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាតស៊ូប្រឆាំងអំពើពុករលួយគ្រប់បែបយ៉ាង ប្រឆាំងអយុត្តិធម៌សង្គម ហើយតស៊ូដើម្បីផ្សះផ្សាជាតិ ដើម្បីឯកភាពជាតិ ដើម្បីសន្តិភាពសង្គម និងសន្តិភាពជាតិ ដើម្បីភាពសម្បូរសប្បាយនៃប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា និង ដើម្បីភាពរុងរឿងថ្កើងថ្កាននៃមាតុភូមិកម្ពុជា ជាទីគោរពសក្ការៈ និង ជាទីស្នេហានៃទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់រូប ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ៦

សច្ចាប្រណិធាន

ទូលព្រះបង្គំ

យើងខ្ញុំ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី និង សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល

សូមធ្វើសច្ចាប្រណិធាន

នៅចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះភ័ក្ត្រនៃសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ

និងទេវតារក្សាស្វេតច្ឆត្រ

ដូចតទៅ ÷

- ក្នុងពេលប្រតិបត្តិការ តាមមុខតំណែងខ្លួន និង ក្នុងការបំពេញបេសកកម្ម ដែលប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាបានប្រគល់ជូនចំពោះទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់ៗរូប ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បម្រើជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវផលប្រយោជន៍របស់ប្រជារាស្ត្រប្រជាជាតិ និង មាតុភូមិកម្ពុជា ។ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមសច្ចាថា មិនកេងប្រវ័ញ្ច នូវផលប្រយោជន៍ជាតិ សម្រាប់ផ្ទាល់ខ្លួន ឬ សម្រាប់គ្រួសារ ឬ សម្រាប់បក្សពួក ឬ សម្រាប់ភាគីរៀងៗ ខ្លួនឡើយ ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាប្តូរផ្តាច់ហ៊ានបូជាជីវិត ដើម្បីការពារជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវ :

. ឯករាជ្យភាពទាំងស្រុងនៃមាតុភូមិកម្ពុជា

. អធិបតេយ្យភាពជាតិពេញបរិបូរណ៏

. បូរណភាពទឹកដីដ៏ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ នៅក្នុងព្រំដែនដីគោក និង ព្រំដែនសមុទ្រ ដែលកម្ពុជាធ្លាប់មានក្នុងជំនាន់ឆ្នាំ១៩៦៣ ដល់ ឆ្នាំ១៩៦៩

. ឯកភាពជាតិ ហើយមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការបែងចែក ឬ ការធ្វើអបគមន៏ណាមួយឡើយ ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញារក្សាទុកជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវអព្យាក្រឹតភាព និង ភាពមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធសម្រាប់កម្ពុជា ហើយមិនអនុញ្ញាតជាដាច់ខាត ឱ្យជនណាក៏ដោយដែលចង់ជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងផ្ទៃក្នុងនៃកម្ពុជា ឬមកបង្គាប់បញ្ជាចំពោះគោលនយោបាយជាតិ និង អន្តរជាតិរបស់កម្ពុជាបានឡើយ ។ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ មិនបម្រើជាដាច់ខាតនូវផលប្រយោជន៏បរទេស ហើយធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ផលប្រយោជន៏របស់ប្រជារាស្ត្រ ប្រជាជាតិ និង មាតុភូមិកម្ពុជាឡើយ ។

- ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយ លើផ្ទៃរាបជាតិ និង អន្តរជាតិ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ នឹងបំបាត់ចោលទាំងស្រុងនូវអំពើហឹង្សាគ្រប់បែបយ៉ាង ។

ប៉ុន្តែព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សូមរក្សាទុកនូវសិទ្ធិកាន់អាវុធតស៊ូ ប្រឆាំងនឹងការរំលោភឈ្លានពានមកពីក្រៅ ដើម្បីការពារជាតិមាតុភូមិខ្លួន ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាគោរពជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីនិយម ដែលមានរបបសភា និង ពហុបក្ស ព្រមទាំងមានការគោរព

យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ចំពោះសិទ្ធិមនុស្ស ដូចមានចែងក្នុងសេចក្ដីប្រកាសជាសកលស្ដីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស ។

ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្ដេជ្ញាតស៊ូប្រឆាំងអំពើពុករលួយគ្រប់បែបយ៉ាង ប្រឆាំងអយុត្តិធមិសង្គម ហើយតស៊ូដើម្បីផ្សះផ្សាជាតិ ដើម្បីឯកភាពជាតិ ដើម្បីសន្តិភាពសង្គម និងសន្តិភាពជាតិ ដើម្បីភាពសម្បូរសប្បាយនៃប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា និង ដើម្បីភាពរុងរឿងថ្កើងថ្កាននៃមាតុភូមិកម្ពុជា ជាទីគោរពសក្ការៈ និង ជាទីស្នេហានៃទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់រូប ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៧

សច្ចាប្រណិធាន

ទូលព្រះបង្គំ

យើងខ្ញុំ

ប្រធាន អនុប្រធាន និង សមាជិកព្រឹទ្ធសភា នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

សូមធ្វើសច្ចាប្រណិធាន

នៅចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះមហាក្សត្រ ព្រះភ័ក្ត្រនៃសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ

និងទេវតារក្សាស្វេតច្ឆត្រ

ដូចតទៅ ÷

- ក្នុងពេលប្រតិបត្តិការ តាមមុខតំណែងខ្លួន និង ក្នុងការបំពេញបេសកកម្ម ដែលប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា បានប្រគល់ជូនចំពោះទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់ៗរូប ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំសូមប្តេជ្ញាគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បម្រើជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវផលប្រយោជន៍របស់ប្រជារាស្ត្រ ប្រជាជាតិ និង មាតុភូមិកម្ពុជា ។ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមសច្ចាថា មិនកេងប្រវ័ញ្ចនូវផលប្រយោជន៍ជាតិ សម្រាប់ផ្ទាល់ខ្លួន ឬ សម្រាប់គ្រួសារ ឬ សម្រាប់បក្សពួក ឬ សម្រាប់ភាគីរៀងៗ ខ្លួនឡើយ ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាប្តូរផ្តាច់ហ៊ានបូជាជីវិត ដើម្បីការពារជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវ :

. ឯករាជ្យភាពទាំងស្រុងនៃមាតុភូមិកម្ពុជា

. អធិបតេយ្យភាពជាតិពេញបរិបូរណ៍

. បូរណភាពទឹកដីដ៏ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ នៅក្នុងព្រំដែនដីគោក និង ព្រំដែនសមុទ្រ ដែលកម្ពុជាធ្លាប់មានក្នុងជំនាន់ឆ្នាំ១៩៦៣ ដល់ ឆ្នាំ១៩៦៩

. ឯកភាពជាតិ ហើយមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការបែងចែក ឬ ការធ្វើអបគមន៍ណាមួយឡើយ ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្ដេជ្ញារក្សាទុកជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវអព្យាក្រឹតភាព និង ភាពមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធសម្រាប់កម្ពុជា ហើយមិនអនុញ្ញាតជាដាច់ខាតឱ្យជនណាមួយក៏ដោយដែលចង់ជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងផ្ទៃក្នុងនៃកម្ពុជា ឬ មកបង្គាប់បញ្ជាចំពោះគោលនយោបាយជាតិ និង អន្តរជាតិរបស់កម្ពុជាបានឡើយ ។ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ មិនបម្រើជាដាច់ខាតនូវផលប្រយោជន៍បរទេស ហើយធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ផលប្រយោជន៍របស់ប្រជារាស្ត្រ ប្រជាជាតិ និង មាតុភូមិកម្ពុជាឡើយ ។

- ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយលើផ្ទៃរាបជាតិ និង អន្តរជាតិ ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ នឹងបំបាត់ចោលទាំងស្រុងនូវអំពើហឹង្សាគ្រប់បែបយ៉ាង ។

ប៉ុន្តែព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សូមរក្សាទុកនូវសិទ្ធិកាន់អាវុធតស៊ូប្រឆាំងនឹងការរំលោភឈ្លានពានមកពីក្រៅ ដើម្បីការពារជាតិមាតុភូមិខ្លួន ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្ដេជ្ញាគោរពជានិច្ច ទាំងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងក្នុងអនាគត នូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីនិយម ដែលមានរបបសភា និង ពហុបក្ស ព្រមទាំងមានការគោរព

យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ចំពោះសិទ្ធិមនុស្ស ដូចមានចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស ។

- ទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំ សូមប្តេជ្ញាតស៊ូប្រឆាំងអំពើពុករលួយគ្រប់បែបយ៉ាង ប្រឆាំងអយុត្តិធម៌សង្គម ហើយតស៊ូដើម្បីផ្សះផ្សាជាតិ ដើម្បីឯកភាពជាតិ ដើម្បីសន្តិភាពសង្គម និងសន្តិភាពជាតិ ដើម្បីភាពសម្បូរសប្បាយនៃប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា និង ដើម្បីភាពរុងរឿងថ្កើងថ្កាននៃមាតុភូមិកម្ពុជា ជាទីគោរពសក្ការៈ និង ជាទីស្នេហានៃទូលព្រះបង្គំយើងខ្ញុំគ្រប់រូប ។

គណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍រៀបរៀងរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានអនុម័ត
ដោយសភាធម្មនុញ្ញនាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី១
ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៣

១-ឯកឧត្តមសម្តេចប្រធានសភាធម្មនុញ្ញ ឬ ឯកឧត្តម អនុប្រធាន
សភាធម្មនុញ្ញ " ករណីសម្តេចប្រធានអវត្តមាន " ជាប្រធាន*

២-ឯកឧត្តម	ចែម	ស្គួន	ជាអនុប្រធាន
៣-ឯកឧត្តមបណ្ឌិត តាវ		សេងហួរ	ជាអ្នករាយការណ៍
៤-ឯកឧត្តម	កាន់	ម៉ន	ជាសមាជិក
៥-ឯកឧត្តម	គាត	ឈន់	ជាសមាជិក
៦-ឯកឧត្តម	ឈួរ	លាងហួត	ជាសមាជិក
៧-ឯកឧត្តម	ថៅ	ប៉េងលាត	ជាសមាជិក
៨-ឯកឧត្តម	សម	រង្ស៊ី	ជាសមាជិក
៩-អ្នកអង្គម្ចាស់	ស៊ីសុវត្ថិ	សិរីរត្ន	ជាសមាជិក
១០-ឯកឧត្តម	សឺន	ស៊ូប៊ែរ្តិ៍	ជាសមាជិក
១១-ឯកឧត្តម	សោម	ចាន់បុត្រ	ជាសមាជិក
១២-ឯកឧត្តម	អ៊ុន	នឹង	ជាសមាជិក
១៣-ឯកឧត្តម	ឡូយ	ស៊ីមឈាង	ជាសមាជិក
១៤-ឯកឧត្តម	ជាម	យៀប	ជាសមាជិកបម្រុង

១៥-ឯកឧត្តម	ប៉ុល	ហំម	ជាសមាជិកបម្រុង
១៦-ឯកឧត្តម	ពូ	សុធីរៈ	ជាសមាជិកបម្រុង
១៧-ឯកឧត្តម	សរ	សាអាត	ជាសមាជិកបម្រុង
១៨-ឯកឧត្តម	អ៊ឹង	គៀត	ជាសមាជិកបម្រុង
១៩-ឯកឧត្តម	អ៊ុក	វ៉ាប៊ុន	ជាសមាជិកបម្រុង
២០-ឯកឧត្តម	អ៊ុង	ផន	ជាសមាជិកបម្រុង
២១-ឯកឧត្តម	ឯក	សំអុល	ជាសមាជិកបម្រុង
២២-ឯកឧត្តម	សាយ	បូរី	ជាអ្នកជំនាញការ
២៣-ឯកឧត្តម	ចាន់	សុខ**	ជាអ្នកជំនាញការ
២៤-ឯកឧត្តម	ឈន	អៀម	ជាអ្នកជំនាញការ
២៥-ឯកឧត្តម	ហេង	វង្សប៊ុនឆាត	ជាអ្នកជំនាញការ
២៦-ឯកឧត្តម	ខៀវ	វ៉ាដា	ជាអ្នកជំនាញការ

កំណត់សម្គាល់ : *យោងជំពូក ៧ ប្រការ ១៨ ស្ដីពីគណៈកម្មការ និង ប្រធានគណៈកម្មការសភាធម្មនុញ្ញ

**ឈ្មោះសរសេរត្រឹមត្រូវ ចាន់ សុក

ព្រះរាជក្រម

យើង

ព្រះបាទសម្ដេច ព្រះនរោត្ដម សីហនុ វរ្ម័ន
រាជហរិវង្ស ឧភតោសុជាត វិសុទ្ធពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍
និករោត្តម ធម្មិកមហារាជាធិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ
ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

យោងតាមមាត្រា ១៣៥ និង ១៣៦ នៃជំពូកទី១៤ ស្ដីពីអន្តរប្បញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តដោយសភាធម្មនុញ្ញ នៅថ្ងៃទី២១ ខែ កញ្ញា គ.ស ១៩៩៣ ។

ត្រាស់បង្គាប់

មាត្រា ១ : ប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការភ្លាមនូវរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលសភាធម្មនុញ្ញបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ ។

មាត្រា ២ : សភាធម្មនុញ្ញបានត្រឡប់ទៅជារដ្ឋសភានៃកម្ពុជាចាប់ពីពេលនេះ តទៅ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា គ.ស ១៩៩៣

នរោត្ដម សីហនុ

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែម
សំដៅ
ធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃ
ស្ថាប័នជាតិ

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៧០៤/០០១

យើង

ព្រះបាទសម្ដេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ

រាជហរិវង្ស ឧភតោសុជាត វិសុទ្ធពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍

និករោត្តម ធម្មិកមហារាជាធិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ

ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់សម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី១ នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា នាថ្ងៃទី ៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤
- បានទ្រង់យល់សម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៩ នីតិកាលទី១ នៃព្រឹទ្ធសភា នាថ្ងៃទី១២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤
- យោងតាមសំណើចុះថ្ងៃទី១២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ របស់ព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា នីតិកាលទី៣

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែម សំដៅធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃស្ថាប័នជាតិ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី ០៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី១ នីតិកាលទី៣ ហើយដែលព្រឹទ្ធសភាបានឱ្យយោបល់យល់ព្រមកាលពីថ្ងៃទី ១២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៩ នីតិកាលទី១ ហើយដែលមានសេចក្ដីទាំងស្រុងដូចតទៅ :

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែម
សំដៅ
ធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃស្ថាប័នជាតិ

មាត្រា ១ .-

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញនេះ មានគោលដៅធានាក្នុងគ្រប់កាលៈទេសៈនូវដំណើរការល្អប្រសើរនៃស្ថាប័នជាតិ ដោយគោរពទៅតាមគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស សមស្របតាមតម្រូវការនៃភាពចាំបាច់ ។

មាត្រា ២ .-

នៅដើមនីតិកាលថ្មីនីមួយៗ រដ្ឋសភា ក្រោមអធិបតីភាពព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា មុននឹងផ្ដើមការងាររបស់ខ្លួន និង ក្រោយពេលសំរេចអំពីសុពលភាពនៃអាណត្តិរបស់សមាជិកម្នាក់ៗ

អាចចាប់ផ្តើមអនុម័តអត្ថបទដែលមានចារិកជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬ ច្បាប់ ដើម្បីអនុវត្តបាននូវគោលដៅដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១ ។

អត្ថបទទាំងនេះ ក្រោយពីបានត្រូវទទួលការបោះឆ្នោតអនុម័តដោយរដ្ឋសភារួចហើយ ត្រូវតែបានទទួលជាបន្ទាន់នូវចំណាត់ការដោយរួសរាន់ពីសំណាក់ព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា តាមនីតិវិធីកំណត់សំរាប់អត្ថបទទាំងនោះ រហូតដល់ពេលដែលត្រូវបានប្រកាសអោយចូលជាធរមាន ។

មាត្រា ៣ ._

ក្នុងករណីដែលឃើញថា នីតិវិធីនៃមាត្រា ៨២ និង ១១៩ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មិនអាចសំរេចបាន រដ្ឋសភាតាមសំណើររបស់គណបក្សដែលមានអាសនៈច្រើនជាងគេនៅក្នុងរដ្ឋសភា អាចដំណើរការការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់ ដើម្បីជ្រើសតាំងប្រធាន អនុប្រធានរដ្ឋសភា ក៏ដូចជាប្រធាន និង អនុប្រធានគណៈកម្មការ ក្នុងពេលជាមួយគ្នា និង ការផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្តចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៤ ._

ការរៀបចំបញ្ជីរាយនាមបេក្ខជន ដើម្បីបោះឆ្នោតជ្រើសតាំង និង ផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្តត្រូវអនុវត្តដូចតទៅ :

- បញ្ជីរាយនាមបេក្ខជនប្រធាន អនុប្រធាននៃរដ្ឋសភា ក៏ដូចជាប្រធាន និង អនុប្រធានគណៈកម្មការជំនាញទាំងអស់នៃរដ្ឋសភា ត្រូវរៀបចំ និង ស្នើដោយគណបក្សនយោបាយដែលព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីបង្កើតរាជរដ្ឋាភិបាលចំរុះ ហើយត្រូវផ្ញើជូនព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា ។

- តាមសេចក្ដីស្នើពីគណបក្សនយោបាយ ដែលមានចំនួនអាសនៈច្រើនជាងគេនៅក្នុងរដ្ឋសភា តាមរយៈព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ចាត់តាំងវរជនមួយរូបក្នុងចំណោមតំណាងរាស្ត្រនៃគណបក្សនយោបាយដែលឈ្នះឆ្នោតអោយបង្កើតរាជរដ្ឋាភិបាល ។

វរជនដែលត្រូវបានចាត់តាំងនេះ ត្រូវរៀបចំផ្គូរផ្គងតំណែងផ្សេងៗ ក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល រួចផ្ញើបញ្ជីរាយនាមសមាជិកទាំងអស់នៃរាជរដ្ឋាភិបាលជូនព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា ។

- ព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភា ត្រូវរៀបចំបញ្ជីរាយនាមជាកញ្ចប់មួយនូវបេក្ខជន ប្រធាន អនុប្រធាននៃរដ្ឋសភា ក៏ដូចជាប្រធាន និង អនុប្រធានគណៈកម្មការជំនាញទាំងអស់នៃរដ្ឋសភា ព្រមទាំងបេក្ខជននាយករដ្ឋមន្ត្រី និង សមាជិកទាំងអស់នៃរាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីដាក់ជូនរដ្ឋសភាបោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៥ .-

នៅក្នុងដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់ មិនអាចជជែកពិភាក្សាអ្វីឡើយ ហើយក៏មិនអាចមានការពន្យល់អំពីការបោះឆ្នោតនេះ ក្រោយការប្រកាសលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់នេះដែរ ។

សមាជិករដ្ឋសភា ត្រូវធ្វើការបោះឆ្នោតដោយបញ្ជាក់ថា ព្រម ឬ មិនព្រម ចំពោះបញ្ជីរាយនាមជាកញ្ចប់មួយ ដែលព្រឹទ្ធសមាជិករដ្ឋសភាបានដាក់ជូន ។ ការបោះឆ្នោតនេះត្រូវធ្វើឡើងដោយវិធីលើកដៃ ។

មាត្រា ៦ ._ ថ្មី នៃច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែម

ការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់ខាងលើនេះ ត្រូវយកតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាទាំងមូល ។

ក្នុងករណីការបោះឆ្នោតជុំទីមួយមិនបានសម្រេច នីតិវិធីដដែលនេះនឹងត្រូវអនុវត្តចំពោះការបោះឆ្នោតជុំក្រោយៗទៀត ។

មាត្រា ៧ ._

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែមនេះ ត្រូវបានប្រកាសជាការប្រញាប់ និង យកមកអនុវត្តចាប់តាំងពីដើមនីតិកាលបច្ចុប្បន្ននេះទៅ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤

ក្នុងព្រះបរមនាម និង តាមព្រះរាជបញ្ជាសបន្ទាប់

ប្រមុខរដ្ឋស្ដីទី

ហត្ថលេខា និង ព្រះរាជលញ្ឆករ

ញឹក ប៊ុនឆៃ

ពរល. ០៤.០៧.១១៧

បានយកសេចក្ដីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្ថលេខាព្រះមហាក្សត្រ

ព្រឹទ្ធសមាជិក និង ជាប្រធានអង្គប្រជុំរដ្ឋសភា

ហត្ថលេខា

ជា សុខ

លេខៈ ៩០ ច.ល

ដើម្បីចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី [illegible] ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤

អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល

[illegible] ខាន់

កំណត់សម្គាល់

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣ នេះ បានធ្វើវិសោធនកម្ម ចំនួន ៦ លើកគឺ :

១-ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីការកែប្រែមាត្រា ២៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ នាសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញរបស់រដ្ឋសភា នីតិកាលទី១ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ។

២-ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ១១ ១២ ១៣ ១៨ ២២ ២៤ ២៦ ២៨ ៣០ ៣៤ ៥១ ៩០ ៩១ ៩៣ និងមាត្រាទាំងឡាយនៃជំពូកទី៨ ដល់ជំពូកទី១៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ០៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩ នាសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញរបស់រដ្ឋសភា នីតិកាលទី២ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៣៩៩/០១ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩ ។

៣-ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ១៩ និង មាត្រា ២៩ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៦ នីតិកាលទី២ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៧០១/១១ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១ ។

៤-ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ៨៨ និង មាត្រា ១១១ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០០៥ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី២ នីតិកាលទី៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើ ដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៦០៥/០១៨ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០០៥ ។

៥-ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ៨២ មាត្រា ៨៨ ថ្មី មាត្រា ៩០ ថ្មី មាត្រា ៩៨ មាត្រា ១០៦ ថ្មី មាត្រា ១១១ ថ្មី (មួយ) មាត្រា ១១៤ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែម សំដៅធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃស្ថាប័នជាតិ ដែលរដ្ឋសភា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ០២ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៦ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៤ នីតិកាលទី៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៣០៦/០០៦ ចុះថ្ងៃទី ០៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៦ ។

៦-ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ១៤៥ ថ្មី និងមាត្រា ១៤៦ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ២០០៨ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៧ នីតិកាលទី៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០២០៨/០០៨ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ។

ព្រះរាជក្រម

យើង

ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ វរ្ម័ន
រាជហរិវង្ស ឧភតោសុជាត វិសុទ្ធពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍
និករោត្តម ធម្មិកមហារាជាធិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ
ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

យោងតាមមាត្រា ១១ ជំពូកទី២ អំពីព្រះមហាក្សត្រ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលត្រូវបានសភាធម្មនុញ្ញអនុម័ត នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៣ ។

បន្ទាប់

មាត្រា ១ : ប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការនូវច្បាប់ស្តីពីការកែប្រែមាត្រា ២៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ។

មាត្រា ២ : ព្រះរាជក្រមនេះចូលជាធរមានច្បាប់ ចាប់ពីពេលចុះហត្ថលេខានេះតទៅ ។

ធ្វើនៅព្រះរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤

ក្នុងព្រះបរមនាម និង តាមព្រះរាជចំណារ

ប្រមុខរដ្ឋស្ដីទី

ជា ស៊ីម

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៣៩៩/០១

យើង

ព្រះបាទសម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ

រាជហរិវង្ស ឧភតោសុជាត វិសុទ្ធពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍

និករោត្តម ធម្មិកមហារាជាធិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ

ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៩៣
- បានទ្រង់យល់សម័យប្រជុំវិសាមញ្ញពេញអង្គ នៃរដ្ឋសភា នៅថ្ងៃទី ២-៣-៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩
- យោងតាមសំណើរបស់ប្រធានរដ្ឋសភា ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩

ត្រាស់បង្គាប់

មាត្រា ១ : ប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការនូវច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ១១ ១២ ១៣ ១៨ ២២ ២៤ ២៦ ២៨ ៣០ ៣៤ ៥១ ៩០ ៩១ ៩៣និងមាត្រាទាំងឡាយ

នៃជំពូកទី៨ ដល់ជំពូកទី១៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែល
រដ្ឋសភាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩ ។

មាត្រា ២ : ព្រះរាជក្រមនេះចូលជាធរមានច្បាប់ ចាប់ពីពេលឡាយព្រះហស្តលេខានេះតទៅ ។

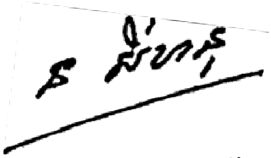

នរោត្តម សីហនុ

ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៧០១/១១

យើង

ព្រះបាទសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ

រាជហរិវង្ស ឧភតោសុជាត វិសុទ្ធពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍

និករោត្តម ធម្មិកមហារាជាធិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ

ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣
- បានទ្រង់យល់លទ្ធផលសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៦ នីតិកាលទី២ នៅថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១
- បានទ្រង់យល់លទ្ធផលសម័យប្រជុំព្រឹទ្ធសភាលើកទី៥ នីតិកាលទី១ នៅថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ២៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១
- បានទ្រង់យល់លិខិតស្នើសុំរបស់សម្តេចព្រះប្រធានរដ្ឋសភា ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១

ត្រាស់បង្គាប់

មាត្រា ១ : ប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការនូវច្បាប់ធម្មនុញ្ញ ស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ១៩ និង មាត្រា ២៩ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត នៅថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១ ហើយដែលព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័តយល់ស្របលើទម្រង់ និង គតិច្បាប់នេះទាំងស្រុង កាលពីថ្ងៃ ច័ន្ទ ទី ២៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១ ។

មាត្រា ២ : ព្រះរាជក្រមនេះចូលជាធរមាន ចាប់ពីពេលឡាយព្រះហស្តលេខានេះតទៅ ។

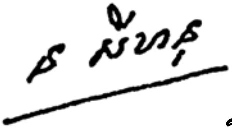

នរោត្តម សីហនុ

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០១

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៦០៥/០១៨

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ៨៨ និង មាត្រា ១១១ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០០៥ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី២ នីតិកាលទី៣ ហើយដែលព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័តយល់ស្របលើទម្រង់ និង គតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង កាលពីថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០០៥ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៩ នីតិកាលទី១ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំង រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០០៥

ព្រះហស្តលេខា និង ព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៣០៦/០០៦

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់សំណើរបស់តំណាងរាស្ត្រចំនួនលើសពីមួយភាគបួននៃចំនួនតំណាងរាស្ត្រទាំងមូល

- បានទ្រង់យល់លិខិតលេខ ៨២ លស ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦ របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់លិខិយលេខ ០០១/០១/២០០៦ កបធ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជសារព្រះមហាក្សត្រ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៦
- បានទ្រង់យល់លិខិតលេខ ២៥៤ រស ចុះថ្ងៃទី ៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់រដ្ឋសភា
- បានទ្រង់យល់លិខិតលេខ ០១៣/០៣០៦/ពស/នវ ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែ មីនាឆ្នាំ២០០៦ របស់ព្រឹទ្ធសភា
- បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង របស់ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ៨២ មាត្រា ៨៨ ថ្មី មាត្រា ៩០ ថ្មី មាត្រា ៩៨ មាត្រា ១០៦ ថ្មី មាត្រា ១១១ ថ្មី (មួយ) មាត្រា ១១៤ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់ធម្មនុញ្ញបន្ថែម សំដៅធានានូវដំណើរការជាប្រក្រតីនៃស្ថាប័នជាតិ ដែលរដ្ឋសភាអនុម័តនៅថ្ងៃទី ០២ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៦ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៤ នីតិកាលទី៣ និង

ដែលព្រឹទ្ធសភាពុំមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីពិនិត្យច្បាប់នេះឱ្យទាន់តាមការកំណត់របស់មាត្រា ១១៣ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៦

ព្រះហស្តលេខា និង ព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០២០៨/០០៨

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៨ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងមហាផ្ទៃ
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ធម្មនុញ្ញស្តីពីវិសោធនកម្មមាត្រា ១៤៥ ថ្មី និង មាត្រា ១៤៦ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ២០០៨ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៧ នីតិកាលទី៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាពុំមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់អាចពិនិត្យនិងឱ្យយោបល់ តាមល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងមាត្រា ១១៣ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានឡើយ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨

ព្រះហស្តលេខា និង ព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី